

**Federalno ministarstvo poljoprivrede
vodoprivrede i šumarstva**

IZVJEŠTAJ

o stanju poljoprivrede u Federaciji BiH za 2015. godinu

- ZELENI IZVJEŠTAJ -

Sarajevo, 2016.godine

S A D R Ź A J

U V O D.....	4
UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA MINISTARSTVA.....	5
SEKTORSKA ANALIZA - POLJOPRIVREDA	7
PREGLED STANJA U BILJNOJ PROIZVODNJI.....	9
-Merkantilna proizvodnja.....	9
-Sjemenska proizvodnja.....	18
-Mjere zemljišne politike.....	20
ANALIZA STANJA U ANIMALNOJ PROIZVODNJI	24
-Govedarstvo.....	24
-Ovčarstvo	29
-Kozarstvo.....	30
-Svinjogojstvo.....	32
-Pčelarstvo.....	33
-Peradarstvo.....	35
- Akvakultura.....	37
ANALIZA STANJA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI.....	38
MJERE NOVČANIH PODRŠKI PO MODELU POTICAJA PROIZVODNJI.....	42
Novčane podrške u biljnoj proizvodnji.....	42
Novčane podrške u animalnoj proizvodnji.....	51
OSTALE VRSTE NOVČANIH PODRŠKI	59
KONTROLE NOVČANIH PODRŠKI	63
REGISTAR POLJOPRIVREDNIH GAZDINSTAVA I REGISTAR KLIJENATA.....	65
PREPORUKE.....	66

UVOD

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu: Ministarstvo) u skladu sa zakonskim propisima, nadležno je za: upravne, stručne i druge poslove iz nadležnosti Federacije BiH (u daljem tekstu: Federacija BiH) koji se odnose na zaštitu i korištenje poljoprivrednoga zemljišta, zaštitu poljoprivrednog bilja i proizvoda od uzročnika bolesti, štetočina i korova, proizvodnju i promet sjemena i sadnoga materijala, proizvodnju i unaprjeđenje stočarstva, prehrambenu industriju, zdravstvenu zaštitu životinja; kontrolu zdravstvene ispravnosti sirovoga mesa, ribe, mlijeka i jaja, te stočne hrane; unaprjeđenje proizvodnje u šumarstvu, uzgoj, zaštitu, uređivanje i unapređivanje šuma, stanje drvnoga fonda, eksploataciju šuma; pošumljavanje degradiranih i izdanačkih šuma, goleti i krša; lovstvo i lovnu prirodu; vodne izvore, planove, osnove i bilance voda; zahvaćanje i korištenje voda; osiguranje voda za potrebe vodoopskrbe stanovništva i industrije i druge poslove uređene zakonom.

U skladu sa članom 52. Zakona o poljoprivredi ("Službene novine Federacije BiH" br. 88/07, 4/10, 27/12 i 7/13), Ministarstvo izrađuje izvještaj o stanju poljoprivrede u prethodnoj kalendarskoj godini pod nazivom "Zeleni izvještaj". Ovaj izvještaj sadrži ocjenu stanja i privrednog položaja poljoprivrede, te prijedlog i način provođenja mjera poljoprivredne politike u narednom periodu. Poljoprivreda i prehrambena industrija Federacije Bosne i Hercegovine su veoma važne sa stanovišta društveno-ekonomskog razvoja naše zemlje. Važnost sektora prije svega ogleda se u njegovom ekonomskom značaju, odnosno relativno visokom udjelu sektora u stvaranju bruto domaćeg proizvoda. Dodatno, njegova ekonomska održivost, sposobnost za rast, omogućava izvozne pretpostavke u vremenu krize i određen ekonomski rast, što čini poljoprivredni sektor temeljnim "stabilizatorom" društva i ekonomije Federacije BiH. Trenutno u našoj zemlji, u slovima u kojima živimo, poljoprivredna proizvodnja nudi realne pretpostavke za zapošljavanje stanovništva, pogotovo u ruralnim područjima. U 2015. godini nastavio se proces liberalizacije tržišta po osnovu obaveza iz sporazuma CEFTA-e (zemlje članice su se obavezale na daljnju liberalizaciju i uklanjanje vancarinskih barijera u trgovini) i Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanja sa EU.

Ovi procesi su nastali zbog potrebe usklađivanja sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU i našom zakonskom regulativom, koja se pored ostalog ogleda u potrebi transformacije dosadašnje poljoprivredne politike iz jednog modela (poticaja proizvodnji) u mjere koje se ogledaju u tri stupa, a koje sadrže mjere tržišno-cjenovne politike, odnosno mjere direktnih plaćanja (I stup), strukturne mjere i mjere politike ruralnog razvoja (II stup) i mjere vezane za opće usluge u poljoprivredi (III stup). Ruralni razvoj je jedan od stupova Zajedničke poljoprivredne politike EU, međutim zbog nedovoljno izdvojenih sredstava, niti minimalno 3% Budžeta Federacije BiH, koliko je propisano Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službene novine Federacije BiH“ broj:42/10) nismo uvrstili u Program novčanih podrški za 2015. godinu mjere ruralnog razvoja, što će se negativno odraziti na stanje u ovoj oblasti. Uvažavajući odredbe Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju BiH i usvajanjem Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju pristupilo se izradi Programa ruralnog razvoja Federacije BiH (2014-2020) iz sredstava Projekta WB ARDP – Poljoprivreda i ruralni razvoj. Ministarstvo će pomenuti Program uskladiti sa Strategijskim planom ruralnog razvoja BiH čim on bude donesen i stupi na snagu. Kreiranje adekvatne poljoprivredne politike i politike podrški u poljoprivredi, u postojećim okolnostima, jedan je od najvažnijih činilaca koji određuju u kojoj mjeri i kada će se ovi ciljevi ispuniti. Za unaprjeđenje sektora kroz kreiranje i provođenje navedene poljoprivredne politike neophodno je donošenje novih i izmjena postojećeg zakonodavstva te osiguranje sredstava u Budžetu Federacije BiH za poticaj poljoprivredi u skladu sa važećim zakonodavstvom i Srednjoročnom strategijom razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji BiH (2015-2019.godina) kako bi se transformisao sektor poljoprivrede i kao takav bio održiv i konkurentan.

Također je neophodno stalno istraživati, analizirati i pratiti poljoprivredni sektor kako u našoj zemlji tako i u susjednim zemljama kao i na globalnom planu, s ciljem kreiranja mjera i politika koje će doprinijeti unaprjeđenju poljoprivrednog sektora u našoj zemlji. Imajući u vidu naprijed navedeno, podrška poljoprivredi se može spravom smatrati kapitalnom investicijom, prije svega zbog populacije stanovništva koja se bavi ovom granom privrede, mogućnosti brzog kreiranja novih radnih mjesta, zadržavanje stanovništva u ruralnim područjima i zaustavljanje njihove migracije iz ruralnih područja u gradove i sl. S tim u vezi, potrebno je u svakom trenutku imati u vidu činjenicu da su budžetska izdvajanja za poljoprivredu primarno namijenjena onima koji proizvode i stvaraju novu vrijednost a ne, kako to mnogi misle uobičajena budžetska potrošnja.

UNUTARNJA ORGANIZACIJA FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA

Poslovi iz djelokruga Ministarstva vrše se u okviru organizacijskih jedinica koje su obrazovane kao osnovne organizacijske jedinice kojih u Ministarstvu ima 13 i to:

1. Kabinet ministra;
2. Sektor za poljoprivredu i prehrambenu industriju;
3. Sektor za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe;
4. Sektor za poljoprivredna plaćanja;
5. Sektor za veterinarstvo;
6. Sektor za vode;
7. Sektor za šumarstvo i lovstvo;
8. Sektor za upravljanje projektima;
9. Sektor za finansije i računovodstvo;
10. Sektor za pravne, kadrovske i opće poslove;
11. Sektor za informatičke sustave;
12. Jedinica za internu reviziju;
13. Federalna uprava za šumarstvo (FUŠ)

U Ministarstvu je sistematizirano 145 radnih mjesta, a popunjeno 94. Za izvršenje poslova i zadatka iz nadležnosti poljoprivrede u Sektoru za poljoprivredu i prehrambenu industriju je sistematizirano 21, a zaposleno 19 državnih službenika, u Sektoru za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe sistematizirano je 9 radnih mjesta, a popunjeno 7, dok je u Sektoru za poljoprivredna plaćanja sistematizirano 15 radnih mjesta od toga popunjeno 8 radnih mjesta.

Poslovi iz oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja u Ministarstvu u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, obavljaju se u tri sektora i to:

1. Sektor za poljoprivredu i prehrambenu industriju:

- 1.1. Odsjek za poljoprivrednu politiku i analizu
- 1.2. Odsjek za biljnu proizvodnju
- 1.3. Odsjek za stočarsku proizvodnju
- 1.4. Odsjek za prehrambenu industriju

2. Sektor za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe

- 2.1. Odsjek za ruralni razvoj
- 2.2. Odsjeka za poljoprivredne savjetodavne službe

3. Sektor za poljoprivredna plaćanja

- 3.1. Odsjek za direktna plaćanja
- 3.2. Odsjek za plaćanja u ruralnom razvoju i Instrument za predpristupnu pomoć za ruralni razvoj-IPARD
- 3.3. Odsjek za kontrole

Uporedni prikaz zaposlenih u sektoru poljoprivrede u Federaciji BiH i zemljama u okruženju

Poljoprivredi, kao važnoj grani privrede u zemljama okruženja, dat je daleko veći značaj, nego u BiH, što se ogleda između ostalog i brojem uposlenih službenika u ovom sektoru. Obzirom da je već duži niz godina na snazi zabrana zapošljavanja službenika u ministarstvu, značajno zaostajemo za zemljama u okruženju koje su u procesu pridruživanja EU pratili potrebu zapošljavanja u poljoprivrednom sektoru. Da bi ovo Ministarstvo moglo zadovoljiti zahtjeve koje pred nas postavlja EU potrebno je poljoprivredni sektor izuzeti od zabrane zapošljavanja novih službenika.

Broj uposlenih službenika i namještenika po institucijama u BiH i nekim zemljama u okruženju

MINISTARSTVO	POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ	AGENCIJA/SEKTOR ZA PLAĆANJA	UKUPNO
Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	85	9	94
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske	122	19	141
MVTEO Sektor polj. i državne agencije	143	2	145
UKUPNO BiH	350	30	380
MPRRR R Hrvatske	1.512	502	2.014
MZŠV R. Makedonije	1.000	105	1.105

Izvor: Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

Iz tabele je vidljivo da BiH ima znatno manji broj uposlenih u sektoru poljoprivrede, ruralnog razvoja i sektoru za plaćanje od svih promatranih zemalja. Indikativan je broj uposlenih u Republici Hrvatskoj kojoj je BiH približno jednaka po raspoloživim poljoprivrednim resursima i broju poljoprivrednika, ali i Republike Makedonije koja je dvostruko manja od BiH po navedenim parametrima, a ima tri puta veći broj uposlenih u odnosu na Bosnu i Hercegovinu.

Federacija BiH je daleko iza svih promatranih institucija sa 94 uposlenih u oblasti poljoprivrede, ruralnog razvoja i plaćanja, a prema prirodnim resursima približno je jednaka Republici Makedoniji. Možemo zaključiti da se zbog nedovoljnih administrativnih kapaciteta u Federaciji BiH dovodi u pitanje provođenje programskih aktivnosti Ministarstva kao i daljnje ispunjavanje obaveza iz SSP-a koje su u njenoj nadležnosti.

Iz navedenog možemo zaključiti da BiH zapravo tek treba započeti sa procesom izgradnje institucija i jačanja administrativnih kapaciteta kako bi stvorila preduslove za ubrzanje procesa približavanja EU kroz ispunjavanje obaveza iz SSP-a.

SEKTORSKA ANALIZA - POLJOPRIVREDA

Strateški ciljevi i prioriteta Ministarstva u skladu sa Srednjoročne strategije razvoja poljoprivrednog sektora u mandatnom razdoblju 2015. – 2019. su:

1. Razvoj poljoprivrede i pripadajućih sektora uz podizanje tehničko-tehnološkog nivoa, efikasnije korištenje raspoloživih resursa, te uvažavanje zahtijeva modernih tržišta.
2. Osiguranje uslova za snažnije generiranje stabilnijeg dohotka u okviru poljoprivrednog sektora i unaprjeđenje kvaliteta života u ruralnim sredinama.
3. Održivo upravljanje prirodnim resursima i prilagođavanje poljoprivrede klimatskim promjenama.
4. Prilagođavanje institucionalno-zakonodavnog okvira i poljoprivredne politike sa ZAP EU uz uvažavanje stupnja razvijenosti poljoprivrednog sektora F BiH.

Program rada Ministarstva

U skladu sa Programom rada Ministarstva za 2015. godinu primarno se radilo na realiziranju strateških ciljeva, podciljeva, prioriteta i mjera i to prvenstveno kroz definiranje i provođenje strategija, politika, zakona i drugih propisa iz svoje nadležnosti, te usuglašavanje istih sa pravnom stečevinom EU i drugim međunarodnim sporazumima i obavezama zaključenim od strane BiH, u bliskoj suradnji sa vladinim i nevladinim partnerima, s ciljem osiguravanja održivog razvoja sektora poljoprivrede, prehrambene industrije, veterinarstva, šumarstva i vodoprivrede putem racionalnog korištenja i zaštite prirodnih resursa, podrške proizvođačima i razvoja ruralnih područja.

Programske aktivnosti navedenog strateškog cilja 1 su posebno usmjerene na realizaciju slijedećih operativnih ciljeva i to:

- Ubrzavanje preuzimanja ACQUIS-a – (pravni okvir u oblasti poljoprivrede uskladiti sa EU standardima - izrada zakona);
- Smanjivanje razlika u uslovima poslovanja u odnosu na zemlje regiona;
- Povećanje brojnosti i kvaliteta stočnog fonda;
- Jačanje prepoznatljivosti poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda na domaćem i internacionalnom tržištu;
- Regulatorno-organizaciono, materijalno-finansijsko, personalno i stručno jačanje poljoprivrednog savjetodavstva;
- Unaprjeđenje gospodarenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta; (zaštita zdravlja bilja, realizacija Akcionih planova i izrada izvještaja);
- Ruralni razvoj (program, projekti i obuke);

Zakonska regulativa iz oblasti poljoprivrede u Federaciji BiH

- Zakon o poljoprivredi („Službene novine Federacije BiH“, br. 88/07, 4/10, 27/12 i 7/13),
- Zakon o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službene novine Federacije BiH“, br. 42/10),
- Zakon o stočarstvu („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13),
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu („Službene novine Federacije BiH“, broj 64/04),
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“, broj 52/09),
- Zakon o zaštiti bilja od bolesti i štetočina koje ugrožavaju cijelu zemlju ("Službeni list R BiH", br. 2/92 i 13/94),

- Zakon o sjemenu i sadnom materijalu („Službene novine Federacije BiH“, br. 55/01 i 31/14),
- Zakon o poljoprivrednim savjetodavnim službama („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13),
- Zakon o vinu („Službene novine Federacije BiH“, broj 55/12).

Gore navedene zakone prate podzakonski akti koji su doneseni na osnovu istih.

Usvojeni zakonski i podzakonski akti Federaciji BiH u 2015. godini

- Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji BiH (2015-2019.),
- Odluka Parlamenta Federacije BiH o usvajanju Srednjoročne strategije razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji BiH 2015.-2019.godine („Službene novine Federacije BiH“, broj 47/15),
- Odluka o usvajanju Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava "Subvencija privatnim preduzećima i preduzetnicima – Poticaj za poljoprivredu " iz Budžeta FBiH za 2015. godinu („Službene novine Federacije BiH“, br 54/15 i 95/15) – u daljnjem tekstu Program,
- Pravilnik o uslovima i načinu ostvarenja novčanih podrški po modelu ostalih vrsta novčanih podrški u poljoprivredi („Službene novine Federacije BiH“, broj 95/15),
- Pravilnik o minimalnim tehničko-tehnološkim i kadrovskim uslovima za proizvodnju kaka, čokoladnih proizvoda, proizvoda sličnih čokoladi, krem proizvoda i bombonskih proizvoda („Službene novine Federacije BiH“, broj 30/15),
- Pravilnik o minimalnim tehničko-tehnološkim i kadrovskim uslovima za obavljanje proizvodnje u pogonima za preradu voća i povrća („Službene novine Federacije BiH“, broj 102/15),
- Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o sadržaju i načinu vođenja Vinogradarskog i vinarskog registra („Službene novine Federacije BiH“, broj 102/15),
- Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o minimalnim tehničko-tehnološkim i kadrovskim uslovima za proizvodnju vina i drugih proizvoda od grožđa i vina („Službene novine Federacije BiH“, broj 102/15),
- Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o minimalnim tehničko-tehnološkim i kadrovskim uslovima za proizvodnju vina i drugih proizvoda od grožđa i vina („Službene novine Federacije BiH“, broj 18/15),
- Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o minimalnim tehničko-tehnološkim i kadrovskim uslovima za proizvodnju rakija i voćnih vina („Službene novine Federacije BiH“, broj 23/15),
- Pravilnik o obuci, certifikatu i registru poljoprivrednih savjetodavaca („Službene novine Federacije BiH“, broj 38/15),
- Pravilnik o načinu i postupku izdavanja licence, upisu i vođenju podataka u registru poljoprivrednih savjetodavnih službi („Službene novine Federacije BiH“, broj 38/15),

Federalni propisi koji su bili u postupku izrade i donošenja:

- Zakona o organskoj proizvodnji (na 14. sjednici održanoj u 09.07.2015. godine, Vlada FBiH, utvrdila je Nacrt i dostavila ga Parlamentu Federacije BiH na razmatranje. Dom naroda Parlamenta Federacije BiH na 4. izvanrednoj sjednici, održanoj 30.07.2015. godine, donio je Zaključak broj:02-02-1019/15 kojim se utvrđuje da se prihvata Nacrt ovog zakona, predlagač je zadužen da organizuje i provede javnu raspravu. FMPVŠ je 02.09.2015. godine otvorilo javnu raspravu o Nacrtu zakona koja je trajala 60 dana, nije bilo primjedbi. Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH na 3. redovnoj sjednici, od 27.10.2015. godine, donio

je Zaključak broj:01-02-1019/15 od 04.11.2015. godine, kojim se utvrđuje da se prihvata Nacrt zakona o poljoprivrednoj organskoj proizvodnji)

- Program ruralnog razvoja u Federaciji F BiH za period 2014-2020,
- Zakon o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju FBiH,
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju,
- Zakon o organskoj poljoprivrednoj proizvodnji,
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu u Federaciji BiH,
- Zakon o izmjenama Zakona o poljoprivrednom zemljištu,
- Pravilnik o načinu rada komisije za licenciranje i postupak licenciranja rasplodnjaka,
- Uputstvo za upis u Registar subjekata iz oblasti prehrambene i duhanske industrije,

Registri koji se vode u Sektoru za poljoprivredu i prehrambenu industriju

- Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata (RPG i RK),
- Registar laboratorija za kontrolu kvaliteta poljoprivrednog sjemena,
- Registar proizvođača poljoprivrednog sjemena, presadnica i micelija jestivih i ljekovitih gljiva,
- Registar proizvođača poljoprivrednog sadnog materijala,
- Registar dorađivača poljoprivrednog sjemena,
- Registar uvoznika poljoprivrednog sjemena, sadnog materijala, presadnica i micelija jestivih i ljekovitih gljiva,
- Registar pravnih i fizičkih lica za promet fitofarmaceutskim sredstvima,
- Registar distributera i uvoznika mineralnih gnojiva,
- Registar mineralnih gnojiva,
- Registar proizvođača, prerađivača, uvoznika i distributera biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata (FITOREGISTAR),
- Registar uzgajivača uzgojno vrijednih životinja,
- Registar ergela,
- Registar privrednih društava iz oblasti prehrambene industrije,

PREGLED STANJA U BILJNOJ PROIZVODNJI

Merkantilna proizvodnja

Biljna proizvodnja obuhvata gajenje svih važnih ratarskih, povrtnih, voćarskih i vinogradarskih kultura. Pregledom stanja u ovoj proizvodnji u 2015.godini obuhvaćene su zasijane i požnjevene površine, broj rodnih stabala voća i trsova vinove loze, te ostvareni ukupni i prosječni prinosi.

Podaci sa kojima raspolažemo biti će iskorišteni za pregled stanja u biljnoj proizvodnji i uspoređeni sa podacima iz prethodne godine.

U Federaciji Bosne i Hercegovine u 2014/2015 ukupno je zasijano 197.139 ha, što je više za 10% u odnosu na sjetvu u 2013/2014. godinu. U 2014. godini su zasijane manje poljoprivredne površine zbog prirodne nesreće-poplave, dok je u 2015. godini došlo do povećanja ukupnih zasijanih površina, između ostalog, kao posljedica povoljnijih klimatskih uslova.

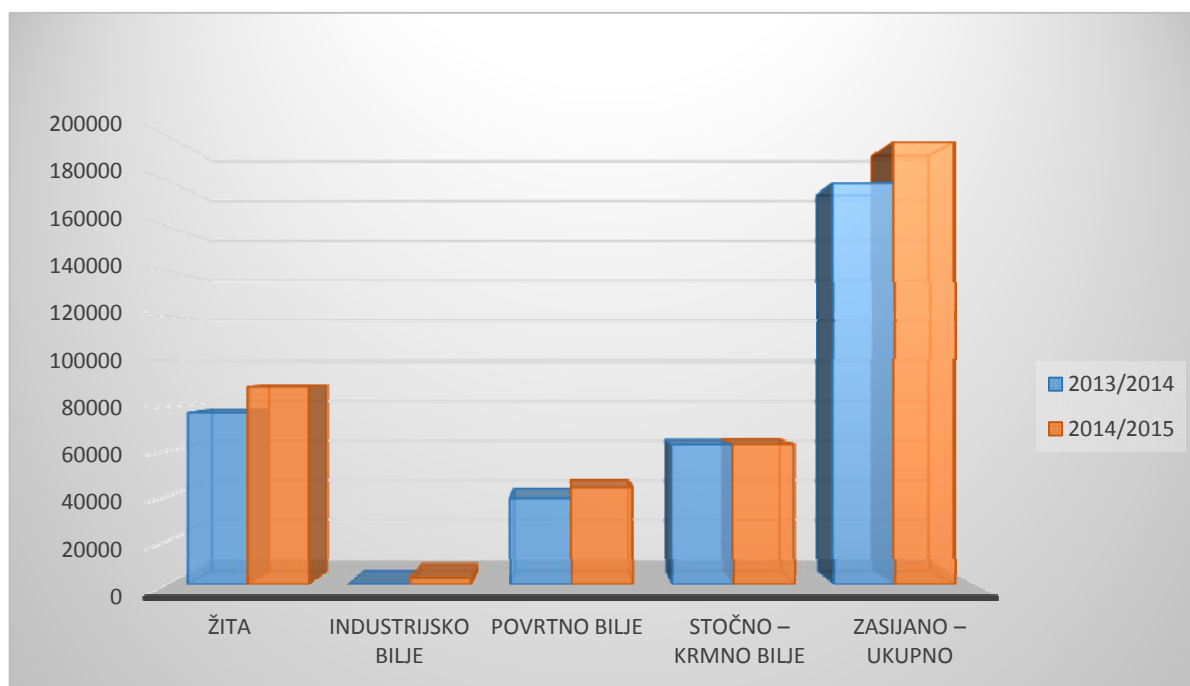
Zasijane oranične površine

U toku 2014/2015. godine došlo je do uvećanja ukupne zasijane oranične površine u jesenjoj i proljetnoj sjetvi u odnosu na prethodnu godinu za 10% što se može vidjeti iz

slijedećeg grafikona i usporednog prikaza zasijanih površina u jesenjoj i proljetnoj sjetvi 2013/2014. i 2014/2015. godini.

Posmatrano po grupama usjeva u proljetnoj i jesenjoj sjetvi, bilježi se uvećanje zasijanih površina i to kod žita za 15%, industrijskog bilja za 19,33%, krmnog bilja za 0,30%, te povrtnog bilja za 11,8% u odnosu na sjetvu u 2013/2014. godini.

Grafički prikaz zasijanih oraničnih površina u Federaciji BiH, ha

Posmatrano po sjetvenim površinama i kulturama, podaci predstavljeni u slijedećoj tabeli i grafikonu, može se zaključiti da je došlo do povećanja zasijane površine kod svih kultura u odnosu na zasijane površine u prethodnoj godini.

Tabela 1. Zasijana oranična površina u F BiH 2013/14 -2014/15 godini (ha)

	2013/2014	2014/2015	Indeks
Žita	76.698	88.307	115
Industrijsko bilje	1.070	3.138	293,3
Povrtno bilje	38.538	43.071	111,8
Stočno – krmno bilje	62.445	62.623	100,3
Zasijano –ukupno	178.751	197.139	110,2

Tabela 1a. Zasijana oranična površina po kulturama u F BiH 2013/14 -2014/15 godini (ha)

Kultura	2013/2014 (ha)	2014/2015 (ha)	Indeks
Pšenica	18.766	20.384	111,8
Raž	1.803	2.350	131,4
Ječam	8.027	9.032	113
Zob	3.633	3.281	90,3
Kukuruz –zrno – ukupno	44.469	48.131	107,6
Soja	542	2.108	328,3
Duhan	528	562	106,5

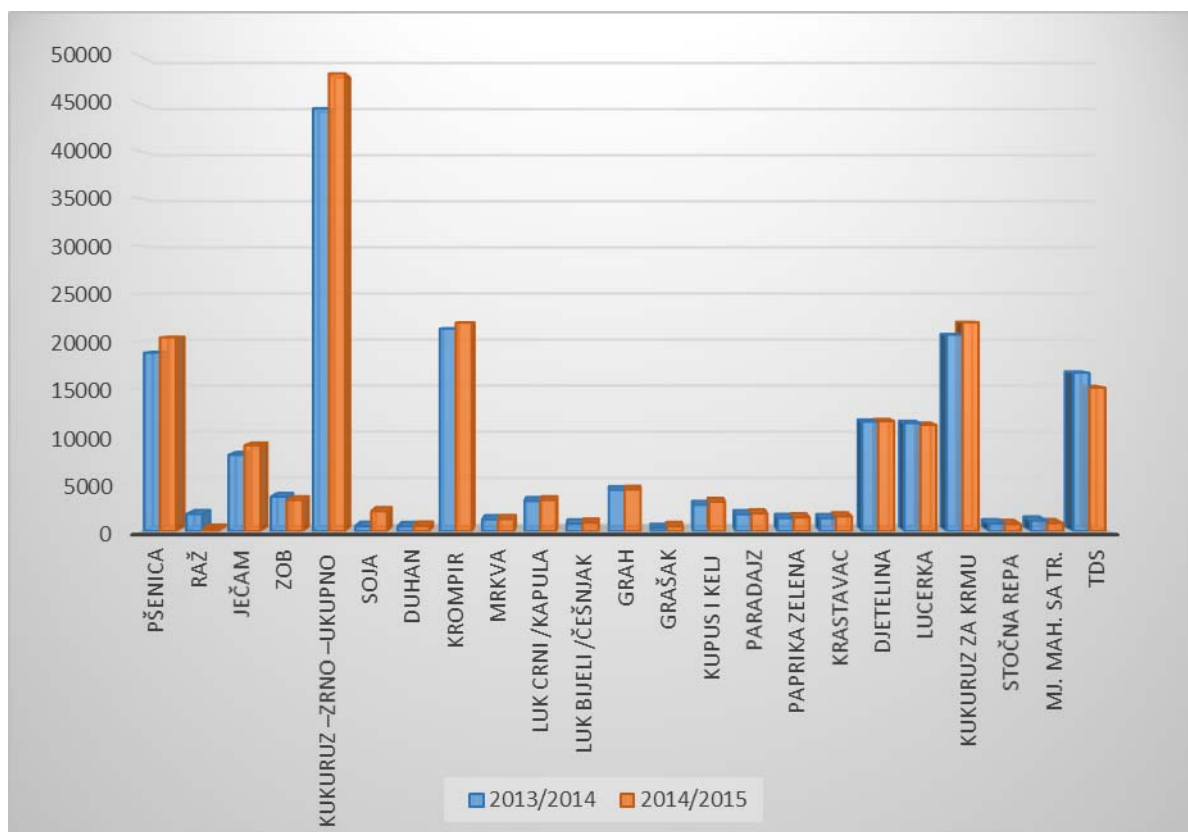
Krompir	21.286	21.922	103,1
Mrkva	1.244	1.266	101,8
Luk crni /kapula	3.193	3.284	102,9
Luk bijeli /češnjak	800	892	110,1
Grah	4.363	4.393	101
Grašak	321	531	165,4
Kupus i kelj	2.783	3.105	111,6
Paradajz	1.786	1.884	110,8
Paprika zelena	1.388	1.462	103,6
Krastavac	1.374	1.568	114,1
Djetelina	11.508	11.564	100,5
Lucerka	11.364	11.179	98,4
Kukuruz za krmu	20.663	21.970	108,9
Stočna repa	816	751	108,2
mj. Mah. Sa tr.	1.116	846	75,5
TDS	16.659	15.099	90,6

Izvor: Federalni zavod za statistiku i nadležna kantonalna ministarstva

Međutim, jedino umanjeno zasijanih površina u 2015. godini, u odnosu na 2014. godinu bilo je kod slijedećih kultura:

- zob za 9,7%,
- lucerke za 2,6%,
- DTS za 9,4 %,
- mješavine mahunarki sa travama za 24,5%.

Grafički prikaz zasijanih površina po kulturama u Federaciji BiH

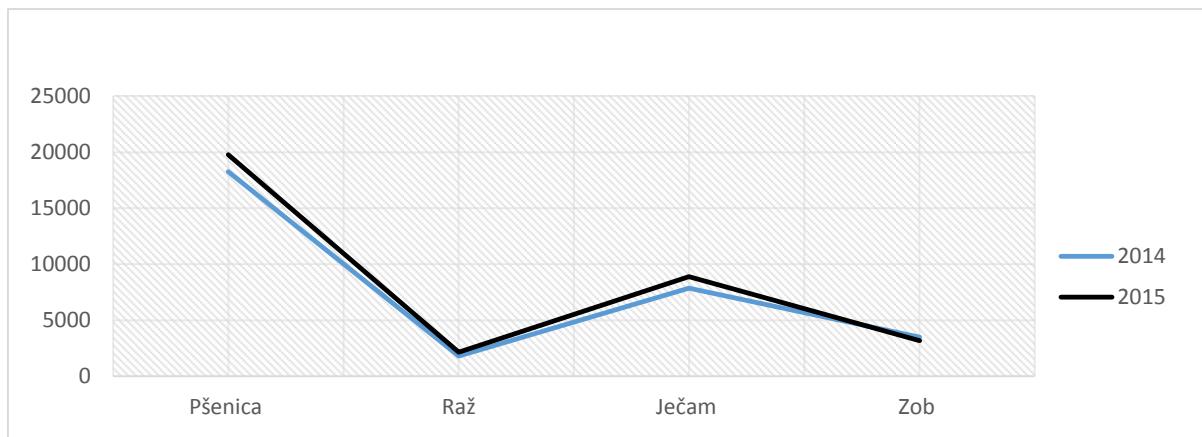
Ostvarena proizvodnja i prinosi usjeva

Ostvareni ukupni prinosi žita u 2015. godini u Federaciji Bosne i Hercegovini su veći za 23,3% u odnosu na 2014. godinu. Do povećanja količina proizvedenih žita (pšenica, raž, ječam i zob) došlo je zbog povoljnih vremenskih uslova, povećanja zasijanih površina, te povećanja prosječnih prinosa po jedinici površine u odnosu na prethodnu godinu.

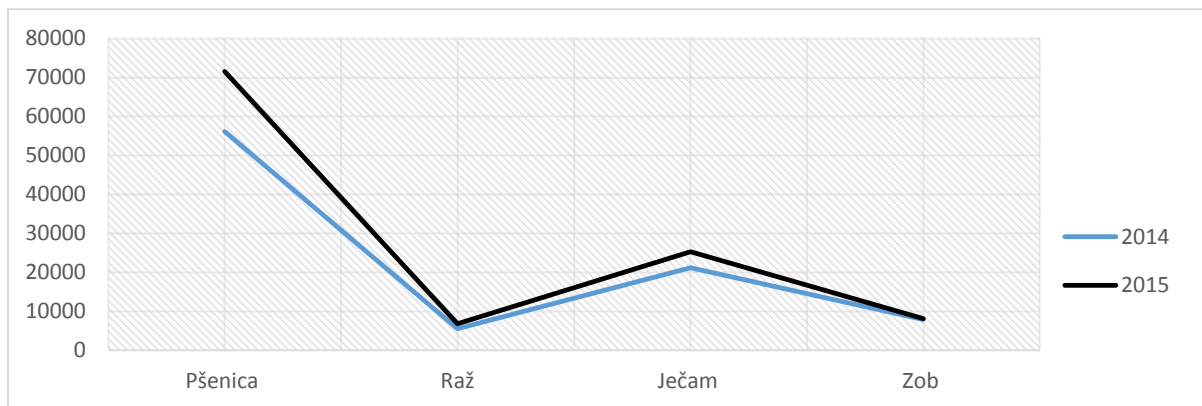
Pšenice je proizvedeno 71.560 t što je uvećanje za 27,5 %, a ostvaren je i prosječan prinost od 3,6 t/ha što predstavlja uvećanje za 16,1% u odnosu na prethodnu godinu.

Pregled požnjevenih površina, ukupne proizvodnje i ostvarenih prosječnih prinosa kod žita data je u slijedećim grafikonima.

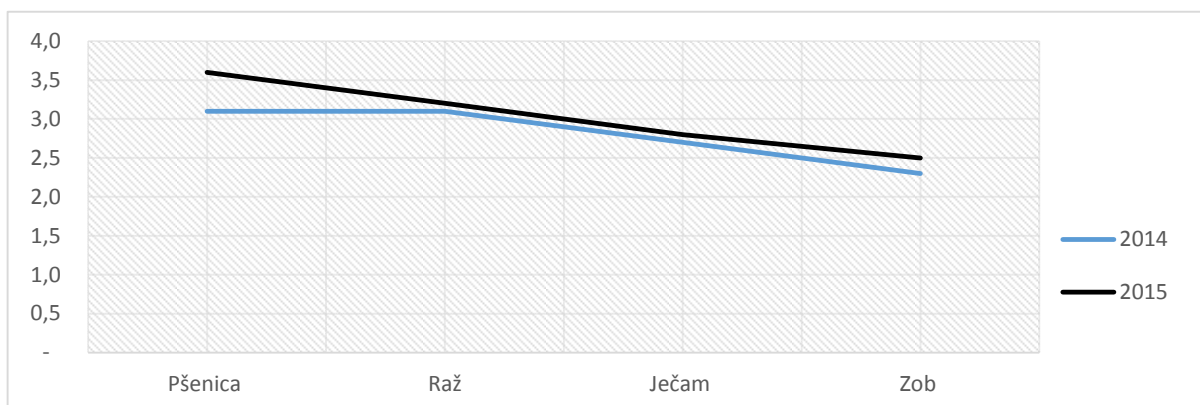
Grafički prikaz požnjevenih površina u Federaciji BiH (ha)

Grafički prikaz ukupne proizvodnje u Federaciji BiH (tona)

Grafički prikaz ostvarenih prosječnih prinosa u Federaciji BiH (t/ha)

Pregled podataka o požnjevenim površinama povrća i krmnog bilja, te ostvarenih ukupnih prinosa i proizvodnje po jedinici mjere, dat je u slijedećoj tabeli:

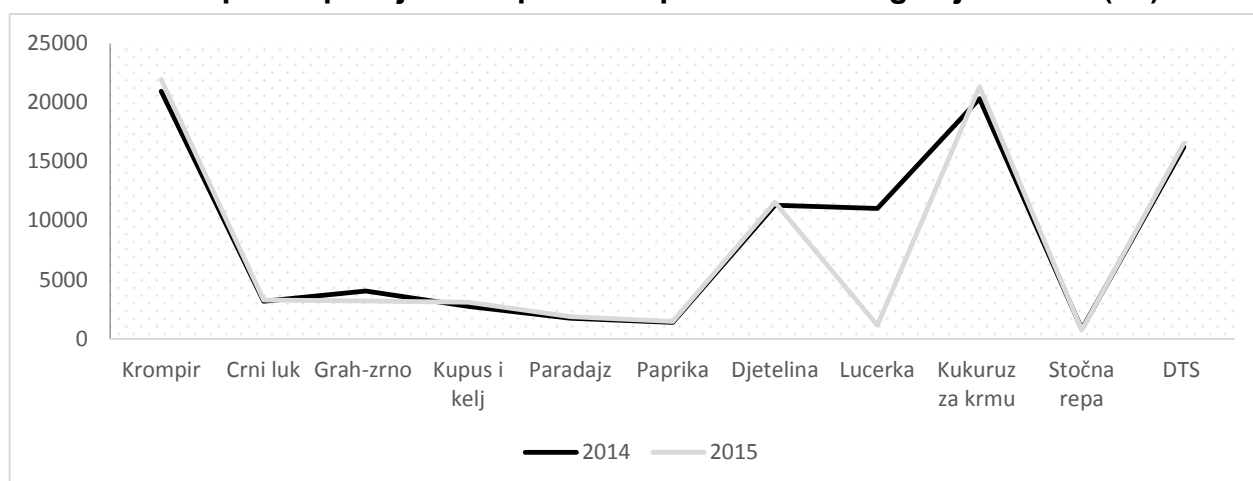
Tabela 2. Pregled ostvarenih prinosa požnjevenih usjeva u F BiH u periodu 2013-2015.god.

Usjev	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja tona	t/ha	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja tona	t/ha	Indeks
Godina	2014			2015			2015/14
Pšenica	18.250	56.138	3,1	19.767	71.560	3,6	127,47
Raž	1.801	5.509	3,1	2.145	6.840	3,2	124,16
Ječam	7.855	21.196	2,7	8.885	25.299	2,8	119,36
Zob	3.481	7.866	2,3	3.193	8.121	2,5	103,24
Kukuruz zрно	43.811	179.852	4,1	47.665	187.868	3,9	104,46
Krompir	20.945	167.560	8,0	21.933	202.536	9,2	120,87
Crni luk	3.175	25.383	8,0	3.284	28.825	8,8	113,56
Grah	4.032	5.273	1,3	3.199	4.804	1,5	91,11
Kupus i kelj	2.739	29.541	10,8	3.100	35.036	11,3	118,60
Paradajz	1.733	16.663	9,6	1.881	22.958	12,2	137,78
Paprika	1.371	10.669	7,8	1.458	14.111	9,7	132,26
Djetelina	11.305	38.404	3,4	11.542	40.939	3,5	106,60
Lucerka	11.023	33.701	3,1	11.250	42.435	3,8	125,92
Kukuruz za krmu	20.309	347.650	17,1	21.315	342.729	16,1	98,58
Stočna repa	808	9.403	11,6	733	9.035	12,3	96,09
DTS	16.225	61.877	3,8	16.557	61.877	3,7	100,00

Izvor: Federalni zavod za statistiku i nadležna kantonalna ministarstva

Kod skoro svih povrtnih kultura bilježi se povećanje žetvenih površina, ukupnih prinosa i prosječnih prinosa, a kod krmnog bilja požnjevene površine ostaju na istoj razini, s tim da bilježimo porast prosječnih prinosa, a samim tim i ukupnih prinosa, izuzev kukuruza za krmu.

Grafički prikaz požnjevenih površina povrća i krmnog bilja u FBiH (ha)

Pregled podataka o požnjevenim površinama za industrijsko bilja, te ostvarenih ukupnih prinosa i proizvodnje po jedinici mjere, dat je u Tabeli 2.a

Tabela 2.a Pregled ostvarenih prinosa požnjevenih usjeva u F BiH u periodu 2014-2015.god za industrijsko bilje

Usjev	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	indeks
Godina	2014			2015			15/14
Soja	154,9	316,8	2,05	2.00j0	2.297	1,1	725,06
Duhan	533,93	420,06	0,79	559	568	1	135,21

Izvor: Federalni zavod za statistiku i nadležna kantonalna ministarstva

U Federaciji Bosne i Hercegovini u 2015.godini došlo je do povećanja požnjevnih površina, jer je 2014. godina bila izuzetno nepovoljna (poplave su uništile usjeve soje). Povećanje ukupnog prinosa bilježi se i kod duhana, a uvećan je za 35,2%.

Proizvodnja voća i grožđa

Analiziranjem podataka sadržanih u Tabeli 3., podaci o broju rodni stabala, ostvarene proizvodnje i postignutih prinosa najvažnijih voćnih kultura u Federaciji BiH dolazi se do zaključka da je ostvarena proizvodnja voća i ostvareni prinos uvećani kod svih kultura izuzev breskve, gdje dolazi do smanjenja ukupnog prinosa za 9,1%.

Kao što je ranije napomenuto u ratarskoj proizvodnji i u oblasti voćarstva došlo je do povećanja proizvodnje uslijed povoljnijih klimatskih uslova u 2015.godini.

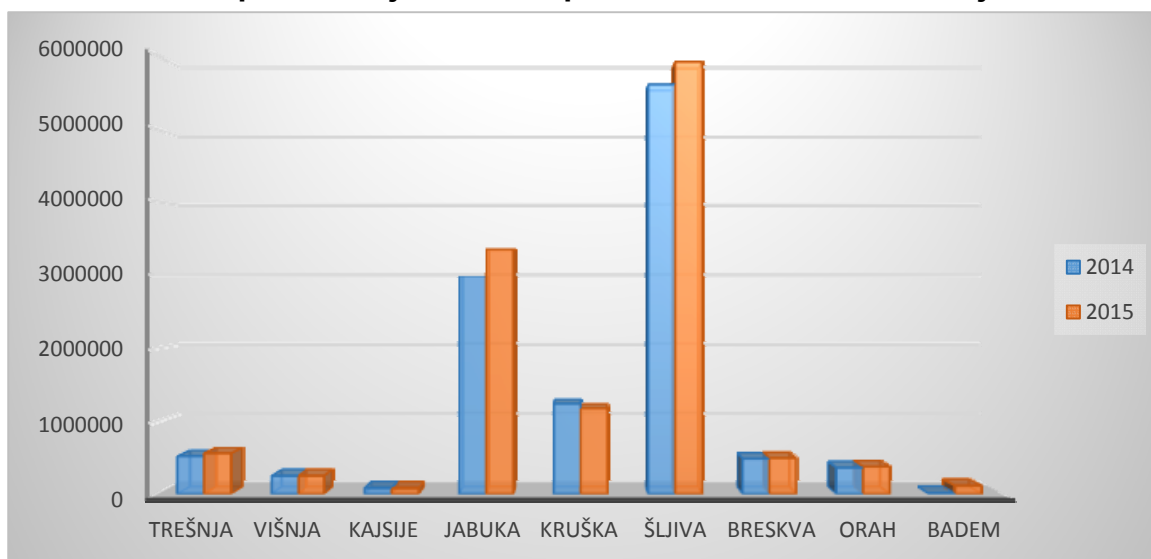
Podaci o broja rodni stabala, ostvarene proizvodnje i postignutih prinosa najvažnijih voćnih kultura u Federaciji BiH dat je u Tabeli 3., a pregled broja stabala sposobnih za rod, ostvarene proizvodnje voća i ostvarenih prinosa dat je slijedećim grafikonima:

Tabela 3. Pregled proizvodnje voća u 2014. i 2015. godini

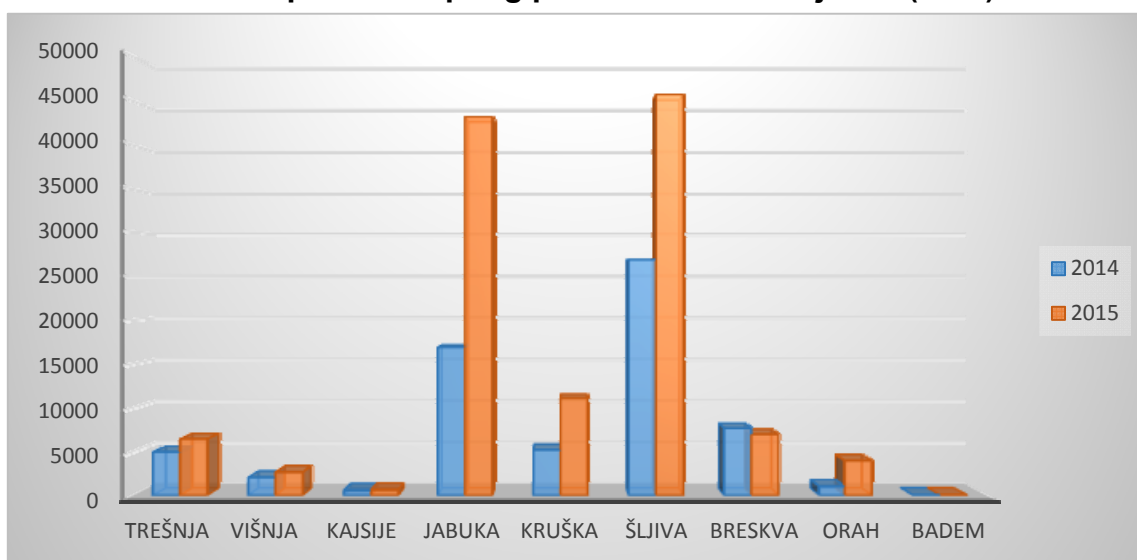
	Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Indeks
		Ukupan prinos, tona	kg/stablo		Ukupan prinos, tona	kg/stablo	
	2014			2015			15/14
Trešnja	516.580	4.952	9,8	555.815	6.440	11,6	130,0
Višnja	247.179	2.048	8,3	247.872	2.650	10,7	129,4
Kajsije	79.036	562	7,1	76.020	623	8,2	110,9
Jabuka	2.980.381	16.852	5,7	3.340.380	43.156	12,9	256,1
Kruška	1.233.104	5.181	4,2	1.169.586	11.075	9,5	213,8
Šljiva	5.600.933	26.818	4,8	5.907.930	45.685	7,7	170,4
Breskva	482.230	7.655	15,9	489.179	6.957	14,2	90,9
Orah	359.005	1.042	2,9	372.743	3.972	10,7	381,2
Badem	7.350	40	5,5	111.185	59	5,3	147,5

Izvor: Federalni zavod za statistiku i nadležna kantonalna ministarstva

Grafički prikaz broja stabala sposobnih za rod u Federaciji BiH

Grafički prikaz ukupnog prinosa u Federaciji BiH (tona)

Grafički prikaz prinosa u Federaciji BiH (kg/stablo)

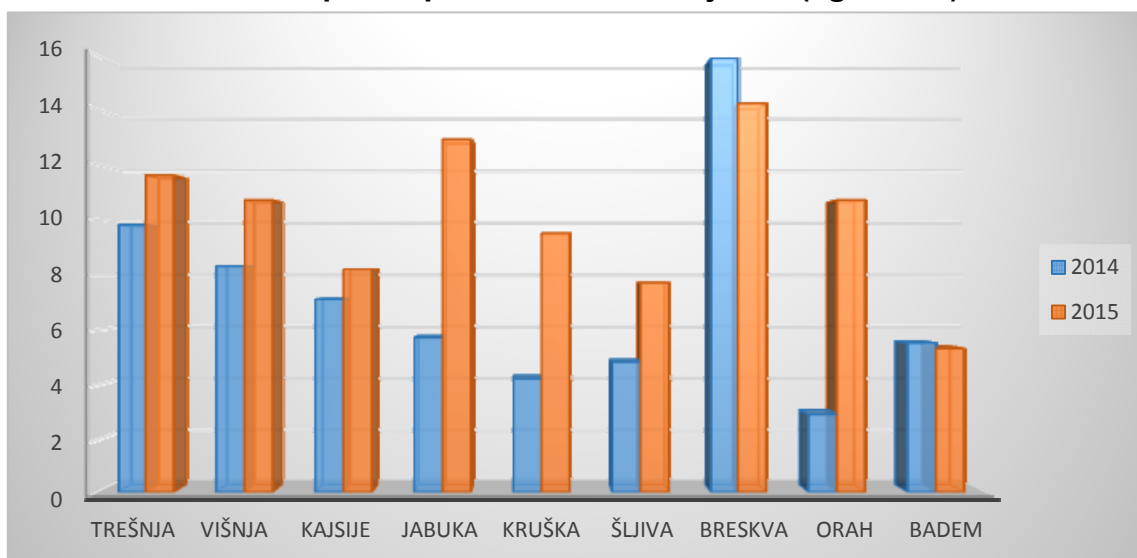

Tabela 3a. Pregled površina pod jagodastim voćem u 2014. i 2015. godini

Jagodičasto voće - površine pod kulturama (ha)			
Godina	Jagoda	Malina	Kupina
2014	119,38	439,99	14,04
2015	107,99	810,05	25,10

Izvor: nadležna kantonalna ministarstva

Jagodasto voće, zbog niza pozitivnih karakteristika, predstavlja jednu o najvećih perspektiva u budućem razvoju voćarstva na području Federacije BiH. Ono što mu daje prednost u odnosu na druge voćne vrste, a ogleda se kroz osiguranje brzog povrata uloženi sredstava, mogućnost proizvodnje u vansezonskom periodu, te mogućnost plasmana na inostrano tržište itd.

U tabeli 3a, prikazane su površine pod jagodičastim voćem, gdje imamo uvećanje površine pod malinjacima za 84% u odnosu na 2014.godine, dok kod ostalih kultura nije došlo do značajnijih promjena.

Tabela 3.b Pregled proizvodnje grožđa u 2014. i 2015. godini

	Broj čokota sposobnih za rod	Prinos		Broj čokota sposobnih za rod	Prinos		Indeks
		Ukupan prinos, tona	kg/čokotu		Ukupan prinos, tona	kg/čokot	2015/2014
		2014		2015			
Grožđe	11.538.518	19.384,70	1,68	13.513.552	30.221,00	2,23	155,9

Izvor: Federalni zavod za statistiku i nadležna kantonalna ministarstva

Na osnovu podataka sadržanih u Tabeli 3.b, može se zaključiti da je proizvodnja u oblasti vinogradarstva u 2015. godini značajno povećana u odnosu na 2014. godinu koja je bila izuzetno nepovoljna za ovu vrstu proizvodnje.

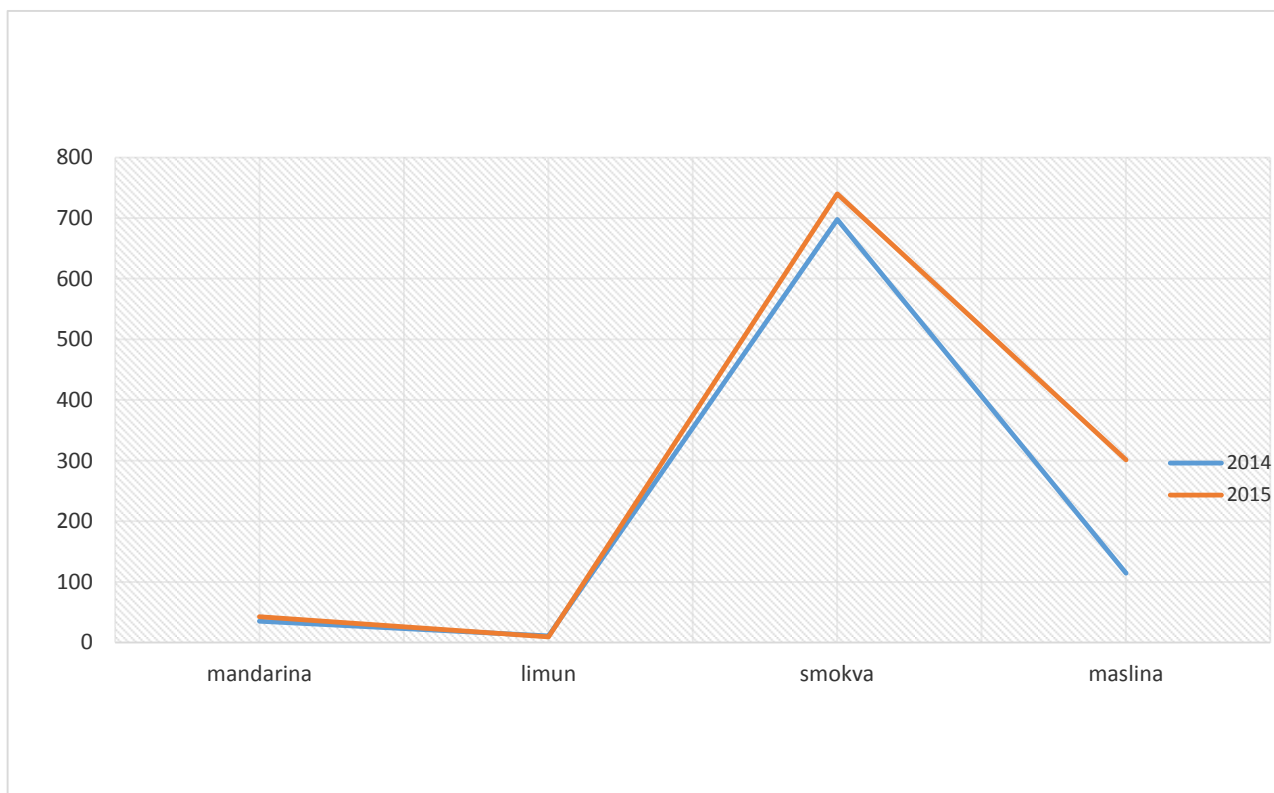
Tabela 3.c Pregled proizvodnje južnog voća u 2014. i 2015. godini

	Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		indeks
		Ukupan prinos, tona	kg/stabla		Ukupan prinos, tona	kg/stabla	
		2014		2015			15/14
Mandarina	3.250	35,3	10,8	3.250	42,8	13,2	121,2
Limun	1.250	10,8	8,6	950	9,6	10,1	88,9
Smokva	64.100	697,5	10,9	71.440	740	10,4	106,1
Maslina	37.800	114,3	3,8	50.460	301,5	6	263,8

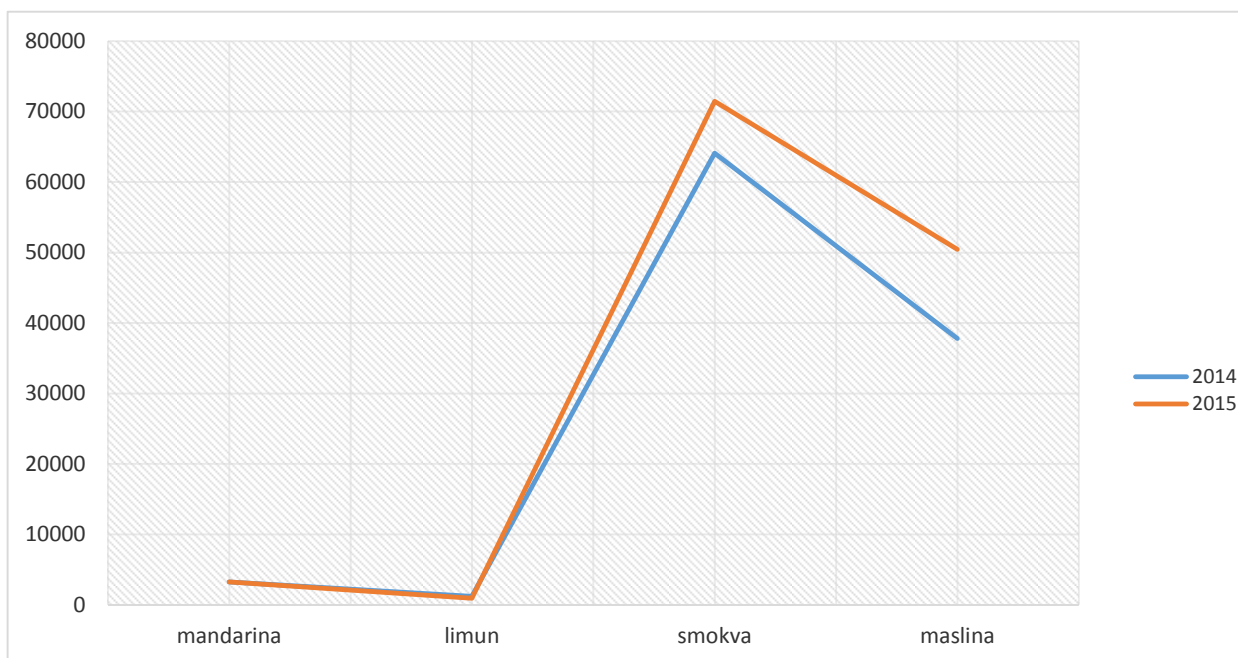
Izvor: Federalni zavod za statistiku i nadležna kantonalna ministarstva

Podaci iz Tabele 3.c. pokazuju stanje u oblasti proizvodnje južnog voća u Federaciji Bosne i Hercegovine gdje se bilježi značajan porast obima proizvodnje i povećanje broja rodnih stabala izuzev limuna.

Grafički prikaz ukupnog prinosa južnog voća u Federaciji BiH (tona)

Grafički prikaz broja stabala sposobnih za rod u Federaciji BiH (tona)

Sjemenska proizvodnja u Federaciji BiH

Sjemenska proizvodnja u Federaciji BiH bilježi pad što je posljedica katastrofalnih poplava u 2014. godini i ekstremnih suša u 2015. godini i to po slijedećim proizvodnjama: proizvodnja sjemena strnog žita je smanjena na 532 tone u odnosu na prethodnu godinu kada je proizvodnja iznosila 1.751 tona; proizvodnja sjemenskog krumpira bilježi pad u posljednje 3 godine (trend u svim zemljama u okruženju); proizvodnja sadnica krošnjastog voća je zadržana na razini prethodnih godina.

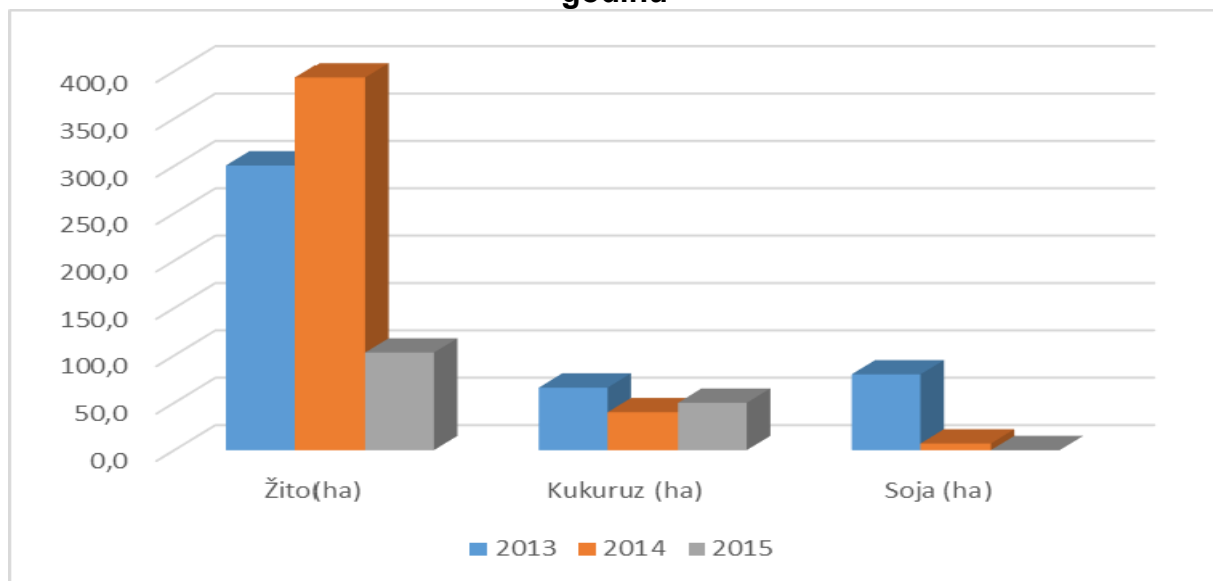
Kod proizvodnja presadnica povrća zabilježeno je konstantno povećanje proizvodnje u prethodne tri godine. Ova proizvodnja zadovoljava domaće potrebe, a dijelom se i izvozi, tako da je Federacija BiH u proizvodnji presadnica povrća postala lider u ovoj regiji, sa proizvedenom količinom u 2015. godini od 16.998.630 komada presadnica povrća, od čega je izvezeno na inozemno tržište 5.088.614 komada. Također možemo konstatovati da je Federacija BiH prepoznatljiva po svom kvalitetu povrća u zemljama EU.

Tabela 4. Pregled proizvodnje sjemena, sadnog materijala poljoprivrednog bilja i presadnica povrća u periodu 2013-2015. godina

Vrsta sjemena, sad. materijala i presadnica	2013		2014		2015	
	Količina	Površina (ha)	Količina	Površina (ha)	Količina	Površina (ha)
Žito (t)	1.735,80	300,50	1.751,75	393,37	532,50	103,00
Kukuruz (t)	236,00	66,00	0	40,00	95,00	50,00
Soja (t)	217,60	80,00	17,50	7,00	-	-
Krumpir (t)	1.729,00	149,00	1.349,00	96,00	364,50	30,50
Duhan (kg)	-	-	0,20	0,01	0,06	0,01
Suncokret (t)	-	-	52,00	26,00	-	-
Ukupno	3.918,40	595,50	3.170,52	562,38	992,06	183,51
Presadnice povrća (kom)	11.870.281		12.455.685		16.998.630	
Drvenasto voće (kom)	1.279.037		1.144.987		1.021.680	
Jagodasto voće (kom)	6.471.400		5.315.550		10.170.615	
Vinova loza (kom) sa podlogama	425.000		643.000		393.326	

Izvor: Federalni zavod za poljoprivredu Sarajevo, Federalni agromediterranski zavod Mostar

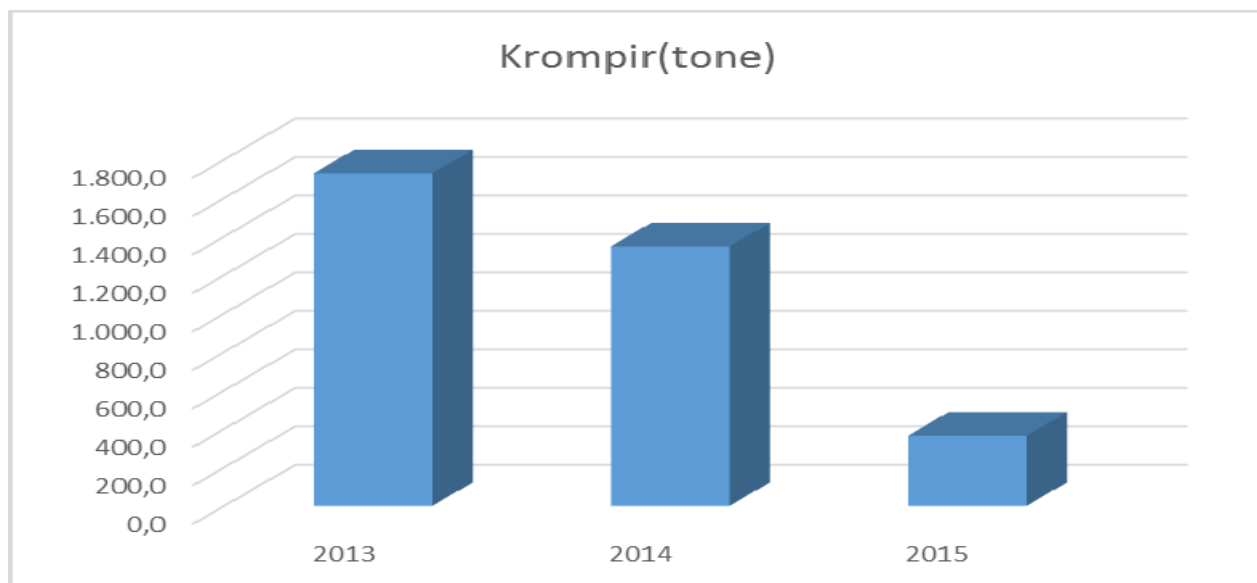
Grafički prikaz proizvodnje sjemena žita, kukuruza i soje za 2013., 2014. i 2015. godinu

Proizvodnjom domaćeg deklariranog sjemena smanjuje se potreba za uvoz istog, a s druge strane omogućava domaćim proizvođačima žitarica da dođu do kvalitetnijeg i jeftinijeg sjemenskog materijala.

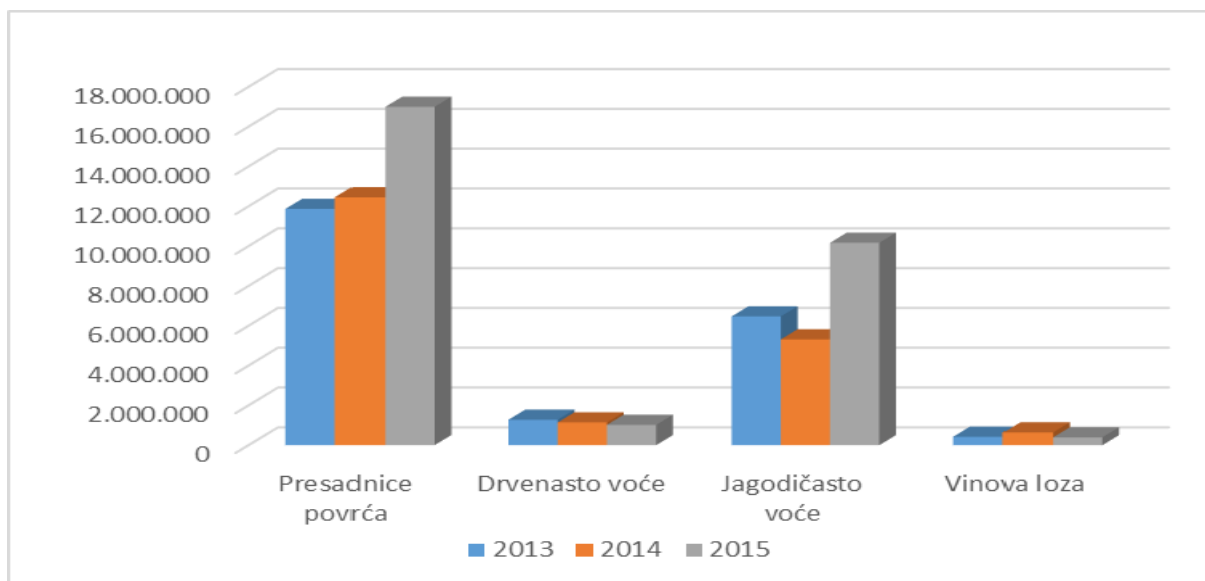
Međutim, katastrofalne poplave u maju 2014. godine, a ekstremne suše u 2015. godini vrlo negativno su djelovale na sjemensku proizvodnju žita, soje i kukuruza.

Grafički prikaz proizvodnje sjemena krompira za 2013. 2014. i 2015. godinu

U prethodnoj tabeli i prikazanom grafikonu zasijane površine sjemenskog krompira su bilježile konstantan pad u prethodne tri godine.

Grafički prikaz proizvodnje presadnica povrća i sadnog materijala za 2013., 2014. i 2015. godinu

Iz prikazanog grafikona i tabele vidljivo je da je proizvodnja presadnica povrća u konstantnom porastu za period 2013.-2015., dok je sadni materijal na približnom nivou proizvodnje.

Mjere zemljišne politike

Poljoprivredno zemljište je obnovljivi prirodni resurs koji je moguće održivo koristiti na način da ga se koristi kontinuirano, te da mu se štiti kvalitet i kvantitet.

Globalni trendovi u ovoj oblasti idu u smjeru povećanja cijene hrane i poljoprivrednog zemljišta tako da se radi o dobru koje postaje jedan od ključnih temelja održivog razvoja svake zemlje pa tako i Bosne i Hercegovine.

Federacija Bosne i Hercegovine vrši određene pripreme za ulazak u Evropsku Uniju što će u velikoj mjeri uticati na njenu poljoprivrednu politiku i politiku upravljanja zemljištem. U cilju reforme poljoprivredne politike urađena je Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji Bosne i Hercegovine (2015.-2019.). Od ostalih dokumenata u upravljanju poljoprivrednim zemljištem koriste se: Strategija gospodarenja poljoprivrednim zemljištem, Osnove uređenja zemljišta-program navodnjavanja i program okrupnjavanja posjeda u Federaciji BiH, Projekat višenamjenskog vrednovanja zemljišta u Federaciji BiH kao i drugi dokumenti koji ukazuju na potrebu posvećivanja posebne pažnje gospodarenju temeljnim resursom poljoprivredne proizvodnje – poljoprivrednim zemljištem.

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i kantonalna resorna ministarstva dužna su voditi evidenciju o poljoprivrednom zemljištu u vlasništvu države. Kantonalna ministarstva vode posebnu evidenciju o poljoprivrednom zemljištu koje je dato u zakup, koncesiju, uređenje i promjenu namjene korištenja zemljišta

Sagledavši sve Zakonske odredbe koje su propisane Zakonom o poljoprivrednom zemljištu i dostavljene tražene podatke od strane kantonalnih ministarstava zaduženih za implementaciju predmetnog Zakona dobili smo podatke koji su prikazani u tabeli kako slijedi:

Tabela 5. Pregled poljoprivrednih površina po kantonima na području Federacije BiH u 2015. godini (ha)

U dole navedenim tabelama dat je prikaz vođenja evidencije poljoprivrednog zemljišta kako slijedi:

Kanton	Oranice i bašte	Voćnjaci	Vinogradi	Livade	Obradiva površina	Pašnjaci	Ribnjaci	Trstici i bare	Poljop. površina
USK	104.895	2.802	1	41.899	149.597	32.152	0	1.552	183.301
PK	22.495	656	6	2.018	25.175	548	9	152	25.884
TK	85.392	16.049	22	15.398	116.861	10.577	0	0	127.438
ZDK	58.721	9.318	10	31.053	99.101	13.580	0	2	112.683
BPK	3.282	2.429	1	5.440	11.152	6.912	0	0	18.064
SBK	48.475	4.575	0	35.877	88.927	23.327	0	17.140	129.394
HNK	23.362	5.695	2.908	40.656	72.620	112.706	0	341	185.667
ZHK	18.498	185	994	5.673	25.349	22.367	0	0	47.716
KS	11.147	2.984	0	15.565	29.696	16.073	0	0	45.769
K10	51.440	316	3	75.297	127.056	193.854	0	0	320.910
Ukupno	427.706	45.008	3.945	268.875	745.533	432.095	9	19.187	1.196.824

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Tabela 6. Pregled zakupljenog poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2014. i 2015. godini

Kanton	2014			2015		
	Broj zakupoprimalaca	Ukupna površina (ha)	Uplaćena sredstva (KM)	Broj zakupoprimalaca	Ukupna površina (ha)	Uplaćena sredstva (KM)
USK	26	116,82	14.460,44	47	236,64	21.126,73
PK	28	337,14	143.278,44	0	0	0
TK	26	30,77	5.284,26	97	314,65	41.339,86
ZDK	0	0	0	0	0	0
BPK	1	3,24	491,95	0	0	0
SBK	0	0	0	0	0	0
HNK	0	0	0	31	933,28	134.009,85
ZHK	0	0	0	0	0	0
SK	0	0	0	0	0	0
Kanton 10	0	0	0	56	864,91	123.121,58
UKUPNO	81	487,98	163.515,09	231	2.349,47	319.598,02

Izvor: Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

Na temelju javnih poziva za dugogodišnji zakup ili koncesije za državno poljoprivredno zemljište u **2014.** godini podatke su dostavila četiri kantona i to Unsko-sanski, Posavski, Tuzlanski i Bosansko-Podrinjski. Ukupan broj zakupoprimaca na području FBiH u 2014. godini je **81**. Ukupna površina zakupa poljoprivrednog zemljišta u 2014. godini iznosi **487,98** ha a uplaćena novčana sredstva od zakupa iznose **163.515,09** KM.

U **2015.** godini podatke je dostavilo četiri kantona i to: Unsko-sanski, Tuzlanski, Hercegovačko-neretvanski i Kanton 10. Ukupan broj zakupoprimaca na području FBiH u 2015. godini je **231**. Ukupna površina zakupa poljoprivrednog zemljišta u 2015. godini iznosi **2.349** ha a uplaćena novčana sredstva od zakupa iznose **319.598**, KM.

Iz navedene tabele može se zaključiti da je došlo do povećanja zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta u 2015. godini skoro za pet puta što predstavlja napredak u sprovođenju zemljišne politike. U narednim godinama zemljišna politika bi trebala ići još više u cilju povećanja zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta, a samim tim i povećanju zasijanih poljoprivrednih površina.

Tabela 7. Pregled projekata uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2014 – 2015. godina

Kanton	2014		2015	
	Broj projekata	Urađena površina (ha)	Broj projekata	Urađena površina (ha)
USK	3	161,89	0	0
PK	0	0	0	0
TK	0	0	0	0
ZDK	0	0	0	0
BPK	0	0	0	0
SBK	0	0	0	0
HNK	104	92,17	0	0
ZHK	0	0	0	0
SK	0	0	0	0
Kanton 10	0	0	0	0
Ukupno	107	254,06	0	0

Izvor: Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

Projekte uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta u 2015. godini koji se sufinansiraju iz namjenskih sredstava prikupljenih promjenom namjene poljoprivrednog zemljišta nije dostavio ni jedan kanton. U 2014. godini ukupno je dostavljeno 107 projekata i uređeno 254,06 ha zemljišta od toga Unsko-sanski kanton je uređio 161,89 ha a Hercegovačko-neretvanski 92,17 ha.

Tabela 8. Pregled promjene namjene poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2014. i 2015. godini

Kanton	2014			2015		
	Br. investitora	Ukupna površina (m ²)	Uplaćena sredstva (KM)	Br. investitora	Ukupna površina (m ²)	Uplaćena sredstva (KM)
USK	341	307.172,76	544.417,18	457	255.178,00	488.989,21
PK	21	74.087,50	211.007,97	35	29.280,60	48.865,98
TK	40	81.631,00	295.497,77	48	90.416,50	412.632,76
ZDK	305	172.689,00	294.735,62	261	167.712,00	297.256,14
BPK	17	13.964,00	10.719,10	23	8.903,00	9.714,00
SBK	187	1.111.876,00	2.592.867,51	208	129.231,00	153.209,77
HNK	27	8.807,00	14.289,49	32	7.010,23	8.531,67
ZHK	4	12.390,00	6.431,40	0	0	0
SK	109	24.260,80	49.095,75	53	19.499,71	48.059,90
K10	0	0	0	7	59.966,00	3.917,10
UKUPNO	1.051	1.806.878,06	4.019.061,79	1.124	767.197,04	1.471.176,53

Izvor: Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

U **2014.** godini ukupan broj investitora koji su promijenili namjenu poljoprivrednog zemljišta iznosio je **1.051**. Ukupna površina kojoj je promijenjena namjena poljoprivrednog zemljišta iznosila je **1.806.878,06** m² (**180,69** ha). Ukupno uplaćena novčana sredstva od promjene namjene iznosila su **4.019.061,79** KM.

U **2015.** godini ukupan broj investitora koji su promijenili namjenu poljoprivrednog zemljišta iznosio je **1.124**. Ukupna površina kojoj je promijenjena namjena poljoprivrednog zemljišta iznosila je **767.197,04** m² (**76,72** ha). Ukupno uplaćena novčana sredstva od promjene namjene poljoprivrednog zemljišta iznosila su **1.471.176,53** KM. U 2015. godini došlo je do smanjenja promjene namjene poljoprivrednog zemljišta u Srednjobosanskom kantonu iz razloga što je u 2014. godini bilo više eksproprijacije zemljišta zbog izgradnje puteva.

Tabela 9. Prikaz promjene namjene poljoprivrednog zemljišta za period 2014. – 2015. godina

Promjena namjene poljoprivrednog zemljišta (god.)	Broj investitora	Ukupna površina (m ²)	Uplaćena sredstva (KM)
2014	1051	1.806.878,06	4.019.061,79
2015	1124	767.197,04	1.471.176,53
Ukupno	2175	2.574.075,10	5.490.238,32

Izvor: Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

Evidencije o poljoprivrednom zemljištu (evidenciju o promjeni namjene poljoprivrednog zemljišta) dostavilo je devet kantona dok Zapadno-hercegovački nije imao promjene namjene zemljišta u 2015. godini.

Za ovaj dvogodišnji period vođenja evidencije o promjeni namjene poljoprivrednog zemljišta ukupno je izvršena promjena namjene na **257,4** ha poljoprivrednog zemljišta i od te promjene namjene prikupljena su novčana sredstva u iznosu od **5.490.238,32** KM.

Iz gore navedenih analiza može se konstatovati da je u 2015. godini došlo do smanjenja promjene namjene poljoprivrednog zemljišta u odnosu na 2014. godinu za **103,9** ha što je rezultiralo prikupljanjem manje novčanih sredstava za **2.547.885,00** KM.

Važno je napomenuti da Programe gospodarenja poljoprivrednim zemljištem u državnom vlasništvu nisu još uvijek dostavile sve općine iako su bile dužne učiniti godinu dana od donošenja predmetnog Zakona. One općine koje nisu dostavile Program gospodarenja poljoprivrednim zemljištem ne mogu raspolagati poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države. Od ukupno 79 općina Program gospodarenja državnim poljoprivrednim zemljištem u Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva je dostavilo samo 28 općina dok ostale to nisu uradile.

U pojedinim kantonima u 2014. godini uočeno je da je došlo do nepravilnosti u vezi sa raspolaganjem državnim poljoprivrednim zemljištem tako da su Općinski sudovi vršili promjenu upisa vlasništva nad parcelama poljoprivrednog zemljišta koje je upisano kao državno, na ime nosioca prava raspolaganja tim zemljištem (Zakon o stvarnim pravima) tako da je dolazilo do derogiranja primjene Zakona o poljoprivrednom zemljištu koji reguliše sva pitanja iz predmetne oblasti. U 2015. godini Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva pokrenulo je inicijativu u cilju zaštite državnog poljoprivrednog zemljišta u saradnji sa drugim relevantnim institucijama vezano za ovu problematiku o čemu je obaviještena i Vlada Federacije BiH.

U cilju prekidanja ovakve prakse pretvaranja prava korištenja/raspolaganja u pravo svojine na nekretninama u državnom vlasništvu koje su pod zabranom raspolaganja, svojim aktom Pravobranilaštvo BiH je sa naprijed navedenim shvaćanjem upoznao sve Općinske sudove u Federaciji BiH.

U vezi naprijed navedenog neophodno je izmjenama i dopunama Zakona dodatno regulirati ovu oblast i uvesti informacione sisteme.

ANALIZA STANJA U ANIMALNOJ PROIZVODNJI

U 2013. godini donesen je Zakon o stočarstvu čijim odredbama su utvrđeni okviri za institucijske strukture, mjerodavnosti, odgovornosti, linije izvještavanja, mehanizme koordinacije, procesa konsultacija, prava, obaveze i način provedbe mjera na svim nivoima vlasti u Federaciji u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja, kao i regulisanje odnosa u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja, utvrđivanje mehanizma za optimalan pristup u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja i vođenje registara uzgoja, kao i registara uzgajivača na prostoru Federacije BiH.

Ovaj Zakon o stočarstvu i podzakonski akti koji se izrađuju moraju biti usklađeni sa pravnim okvirima članica EU, a uvažavajući specifičnosti našeg državnog ustroja i ambijenta u kojem se nalazimo.

Govedarstvo

Osnovni cilj razvoja govedarske proizvodnje je ostvarenje proizvodnje dovoljnih količina kravljeg mlijeka i goveđeg mesa ne samo u zemlji, nego i viškove za mogući izvoz. Ova proizvodnja mora pronaći ravnotežu između privrednih interesa, zaštite okoline i

udovoljavanju zahtjevima tržišta. Najvećim dijelom ova proizvodnja oslanjala bi se na mala i srednja gazdinstva, a manjim dijelom na velike proizvodne jedinice.

Sadašnje stanje govedarske proizvodnje još uvijek nije na potrebnom nivou, a intencija je dostići zadovoljavajuće količine mesa i mlijeka .

Ograničavajući faktori između ostalog su: usitnjena imanja, mali broj grla na imanjima (3 do 10), neadekvatni uslovi držanja stoke, skupi krediti, needuciranost farmera u domenu govedarske proizvodnje, što se očituje u veoma niskom nivou proizvodnje po kravi.

Kako bi govedarska proizvodnja postala konkurentnija na otvorenom tržištu i u cijelosti zadovoljila domaće potrebe za mlijekom i mesom, nužno je u govedarstvu uspostaviti nove proizvodne sisteme koji će se veličinom proizvodne jedinice (farme), nivoom proizvodnje, te primjenom tehnoloških procesa moći nositi sa proizvodnim sistemima zemalja iz okruženja.

Osim navedenog, ima i drugih faktora koji značajno utiču na sadašnje stanje i trendove u govedarskoj proizvodnji. To se posebno vidi u nesrazmjernoj cijeni otkupa ulaznih sirovina i cijene gotovih proizvoda u prerađivačkoj industriji (mesa i mlijeka).

Prema statističkim podacima, kao i podacima koji su dostavljeni od strane kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede u 2015. godini došlo je do povećanja brojnog stanja goveda u odnosu na 2014. godinu kada su Federaciju BiH pogodile katastrofalne poplave i uništile određeni dio stočnog fonda.

Tabela 10. Brojno stanje goveda u 2014. i 2015. godini

Godina	Ukupno goveda	Krave i steone junice
2014.	215.478	159.810
2015.	216.117	162.461.

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 11. Brojno stanje goveda (po kategorijama) po kantonima u 2014. godini

Kantoni	Goveda (2014)				Goveda %			
	Muzna grla	Junice	Sistem krava tele	Tov junadi	Muzna grla	Junice	Tov junadi	Sistem krava tele
USK	19.798	4.306	505	4.482	19,1	16,1	19,8	8,3
PK	800	210	0	1.000	0,8	0,8	4,4	0,0
TK	35.079	9.654	2.300	12.044	33,8	36,1	53,1	37,7
ZDK	16.900	5.100	100	1.650	16,3	19,0	7,3	1,6
BPK	1.500	250	-	-	1,4	0,9	0,0	0,0
SBK	1.874	1.240	79	466	1,8	4,6	2,1	1,3
HNK	8.670	2.070	580	350	8,4	7,7	1,5	9,5
ZHK	3.420	731	153	568	3,3	2,7	2,5	2,5
KS	5.869	1.611	815	978	5,7	6,0	4,3	13,4
K10	9.821	1.605	1.562	1.139	9,5	6,0	5,0	25,6
Ukupno	103.731	26.777	6.094	22.677	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 12. Brojno stanje goveda (po kategorijama) po kantonima u 2015. godini

Kantoni	Goveda (2015)				Goveda %			
	Muzna grla	Junice	Sistem krava tele	Tov junadi	Muzna grla	Junice	Sistem krava tele	Tov junadi
USK	20.881	3.692	560	4.292	18,5	15,2	9,1	19,3
PK	800	210	0	1.000	0,7	0,9		4,5
TK	37.362	6.320	1.510	9.955	33	26,0	24,5	44,6
ZDK	17.000	5.400	100	1.800	15	22,2	1,7	8,1
BPK	1.300	200	-	-	1,2	0,9	-	-
SBK	7.460	1.783	115	634	6,6	7,4	1,9	2,9
HNK	9.310	2.252	615	618	8,3	9,3	10	2,8
ZHK	3.515	672	238	562	3,1	2,8	10,9	2,6
KS	5.689	1.677	877	1.183	5,1	6,9	14,2	5,3
K10	9.967	2.145	2.162	2.287	8,8	8,8	35	10,3
Ukupno	113.284	24.351	6.177	22.331	100	100	100	100

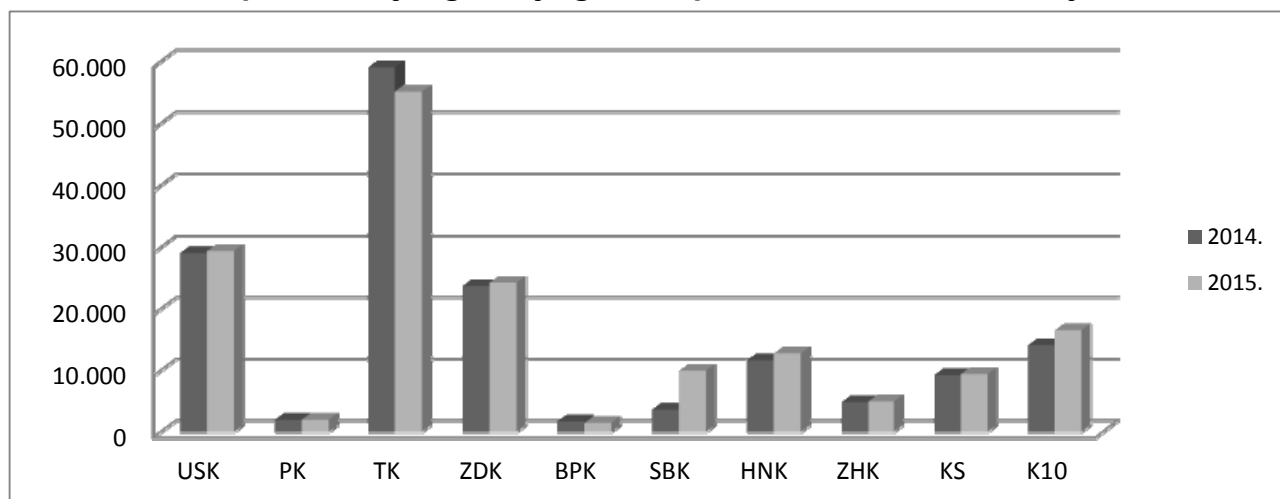
Izvor podataka: nadležna kantonalna ministarstva

Tabela 13. Brojno stanje goveda po kantonima u Federaciji BiH

Kantoni	2014. godina	2015. godina
USK	29.091	29.425
PK	2.010	2.010
TK	59.077	55.147
ZDK	23.750	24.300
BPK	1.750	1.500
SBK	3.659	9.992
HNK	11.670	12.795
ZHK	4.872	4.987
KS	9.273	9.426
K10	14.127	16.561
UKUPNO	159.279	166.143

Izvor podataka: Nadležna kantonalna ministarstva

Grafički prikaz brojnog stanja goveda po kantonima u Federaciji BiH

Obzirom da je proizvodnja mlijeka jedna od najvažnijih proizvodnji u stočarstvu cilj je unapređenje u kvantitativnom i kvalitativnom pogledu.

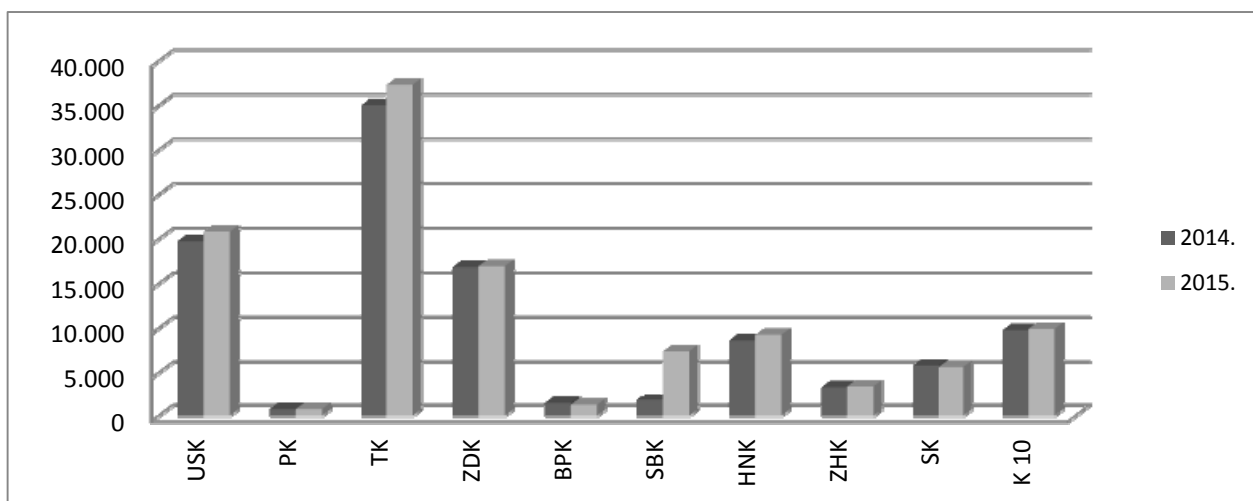
Zbog sve zahtjevnijeg tržišta za proizvodnju kvalitetnog mlijeka koja podrazumijeva primjenu standarda o kvaliteti sirovog i svježeg mlijeka, veći broj malih poljoprivrednih proizvođača koji ne mogu zadovoljiti tražene standarde (uslovi držanja, higijenski paket i sl.) ne isporučuju mlijeko za tržište zbog čega se prestaju baviti ovom proizvodnjom i time se smanjuje broj muznih grla. S druge strane velike farme, su uglavnom osavremenile svoje proizvodne kapacitete i primjenjuju zootehničke mjere, te imaju visok stepen iskorištenosti genetskog potencijala grla i proizvodnost po grlu, što je na razini proizvodnje na evropskim farmama.

Tabela 14. Broj muznih grla i proizvodnja mlijeka po kantonima u F BiH u 2014. i 2015. godini

Kanton	2014. godina				2015. godina			
	Muzna grla		Proizvodnja mlijeka		Muzna grla		Proizvodnja mlijeka	
	Broj krava	%	lit.	%	Broj krava	%	lit.	%
USK	19.798	19,1	50.341.772	19,74	20.881	18,43	51.356.130	19,88
PK	800	0,8	2.200.000	0,86	800	0,71	2.200.000	0,85
TK	35.079	33,8	82.415.990	32,32	37.362	32,98	80.248.530	31,07
ZDK	16.900	16,3	49.000.000	19,22	17.000	15,01	48.000.000	18,58
BPK	1.500	1,4	111.653	0,04	1.300	1,15	113.530	0,04
SBK	1.874	1,8	14.765.406	5,79	7.460	6,59	14.832.215	5,74
HNK	8.670	8,4	9.500.000	3,73	9.310	8,22	13.251.000	5,13
ZHK	3.420	3,3	5.530.000	2,17	3.515	3,10	5.890.000	2,28
SK	5.869	5,7	16.567.906	6,50	5.689	5,02	17.759.743	6,88
K 10	9.821	9,5	24.552.500	9,63	9.967	8,80	24.651.210	9,54
UKU								
PNO	103.731	100	254.985.227	100	113.284	100	258.302.358	100

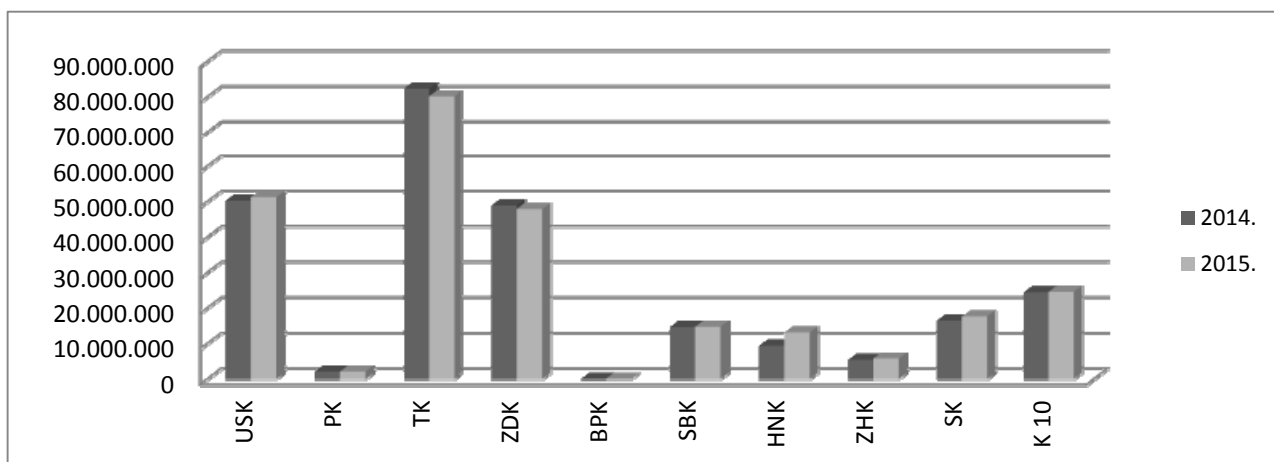
Izvor podataka: nadležna kantonalna ministarstva

Grafički prikaz broja muznih grla po kantonima u 2014. i 2015. godini

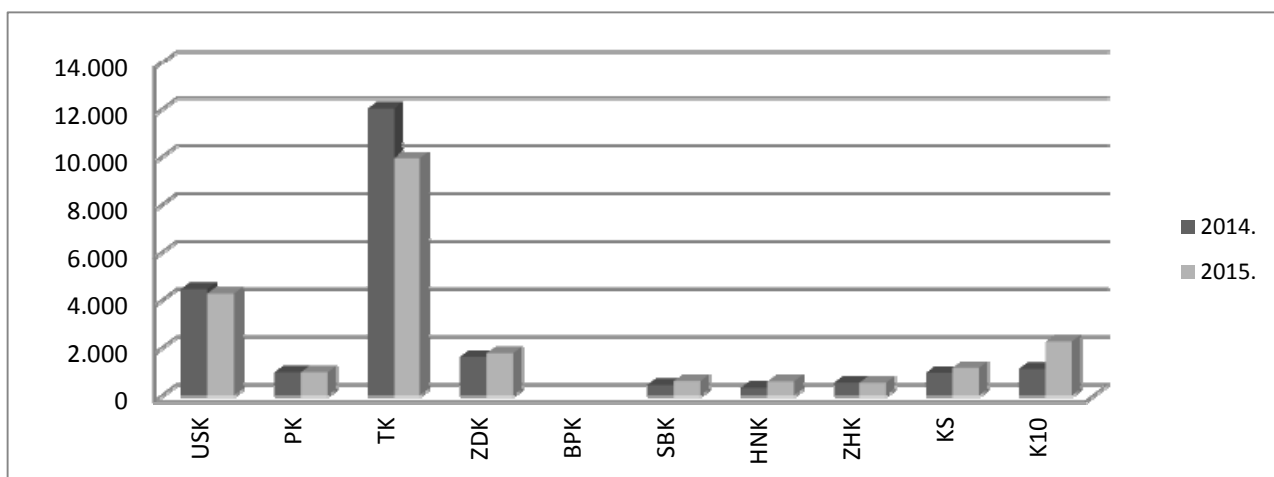
Iz prethodne tabele i grafičkog prikaza vidljivo je da je u Federaciji BiH došlo do povećanja brojnog stanja muznih grla, a posebno u Srednjobosanskom, Tuzlanskom i Unsko-sanskom kantonu.

Grafički prikaz proizvedenih količina mlijeka po kantonima u 2014. i 2015.

Iz tabelarnog i grafičkog prikaza je vidljivo da je došlo do neznatnog povećanja proizvodnje mlijeka u Federaciji BiH u 2015. u odnosu na 2014. godinu. Najveća proizvodnja mlijeka je ostvarena u Tuzlanskom, Unsko-sanskom i Zeničko-dobojskom kantonu.

Grafički prikaz brojnog stanja tovnih grla po kantonima u 2014. i 2015

Također je iz tabelarnog i grafičkog prikaza vidljivo je da je u Federaciji BiH došlo je do smanjenja brojnog stanja tovnih junadi u 2015. u odnosu na 2014. godinu za 1,5%, a najveći porast je zabilježen u Kantonu 10 .

Uzroci smanjenja brojnog stanja tovnih grla je prije svega liberalizacija tržišta, neiskorištene zemljišne površine, zatim niske cijene žive stoke u otkupu i visoke cijene hranjiva u govedarskoj proizvodnji.

Ovčarstvo

Ovčarstvo je veoma važna djelatnost u Federaciji BiH, a naročito u ruralnim područjima, jer je značajan izvor prihoda za stanovništvo. U okviru ovčarstva razvila se proizvodnja mlijeka, autohtonih sireva, mesa i vune, a to vlasnicima stada nudi mogućnost usmjeravanja proizvodnje prema većem ili manjem preferiranju mesa ili mlijeka. Značajno je napomenuti da se sve veći broj proizvođača mlijeka odlučuje za proizvodnju domaćih autohtonih sireva, što u konačnici stvara novu vrijednost i povećava dobit ove vrste proizvodnje.

Prema statističkim podacima za 2015. godinu brojno stanje ovaca u Federaciji BiH neznatno manje u odnosu na 2014. godinu što je prikazano u slijedećoj tabeli:

Tabela 15. Brojno stanje ovaca u 2014. i 2015. godini

Godina	Ukupno	Ovce za priplod (grla)
2014.	532.021	405.748
2015.	524.608	404.165

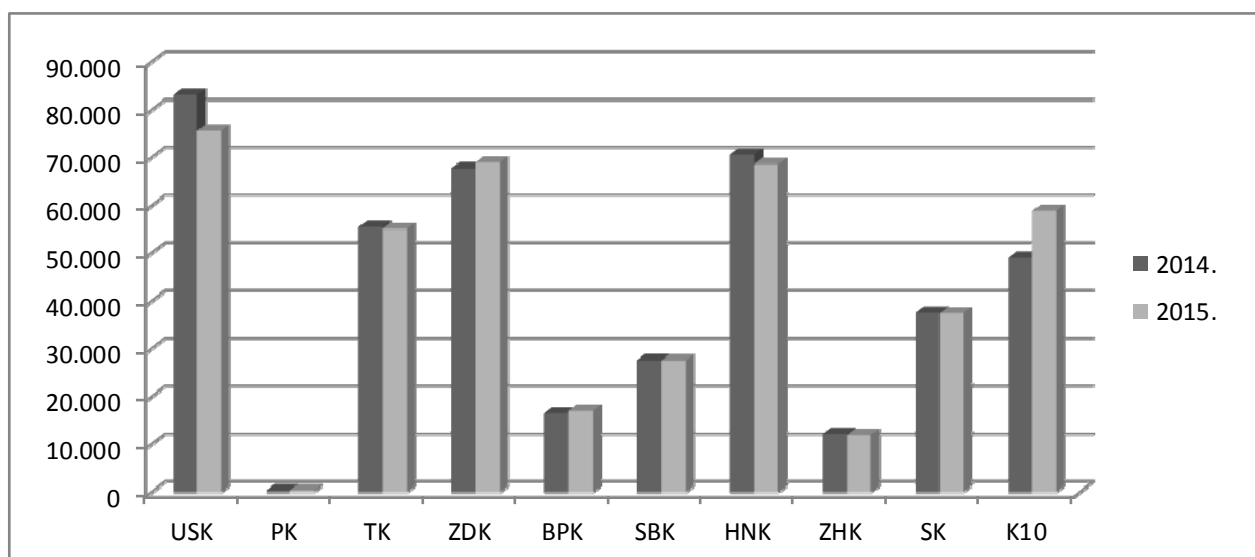
Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 16. Broj ovaca u Federaciji BiH po kantonima

Kanton	Broj ovaca u 2014.	%	Broj ovaca u 2015.	%
USK	83.137	19,8	75.566	17,92
PK	400	0,1	400	0,09
TK	55.500	13,2	55.105	13,07
ZDK	67.800	16,1	69.000	16,36
BPK	16.500	3,9	17.000	4,03
SBK	27.623	6,6	27.573	6,54
HNK	70.600	16,8	68.650	16,28
ZHK	12.200	2,9	11.980	2,84
SK	37.540	8,9	37.490	8,89
K10	49.000	11,7	58.969	13,98
UKUPNO	420.300	100,0	421.733	

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Grafički prikaz brojnog stanja ovaca po kantonima u % u F BiH

Prema podacima iz kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede u Federaciji BiH došlo je do povećanja broja ovaca za 20,3% u Kantonu 10, u Zeničko-dobojskom za 1,8%, a smanjenja u Unsko-sanskom kantonu za 9,1% i u Hercegovačko-neretvanskom za 2,8%, dok je u ostalim kantonima broj ovaca približan broju iz 2014. godine. Bez obzira na smanjenje broja najveći broj ovaca lociran je u Unsko-sanskom kantonu.

Kozarstvo

Veliki dio Federacije BiH ima prirodne resurse za uzgoj koza i to u različitim sistemima poput otvorenih i poluotvorenih pašnjaka, uzgoja u stajama i kombiniranim uzgojima. Danas se u Federaciji BiH svi ovi sistemi uzgoja koza mogu vidjeti u praksi.

Postoje moderne komercijalne farme sa visokim ulaganjima u objekte i opremu sa orijentacijom na proizvodnju mlijeka kao i komercijalne farme sa improvizovanim stajama koje obezbjeđuju minimum standarda sa osnovnom opremom.

U slijedećoj tabeli je prikazano ukupno brojno stanje koza, sa pregledom grla koja se muzu i količinom mlijeka po muznom grlu. Vidljivo je da je došlo do blagog smanjenja broja muznih grla, a povećanja količina mlijeka po kozi.

Tabela 17. Brojno stanje koza u 2014. i 2015. godini

Godina	Ukupno grla	Broj muženih koza	Količina mlijeka po muznom grlu (litra)
2014.	43.883	26.379	184
2015.	42.274	26.296	185

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Ministarstvo je prepoznalo ovaj vid proizvodnje kao veoma važnu granu u stočarstvu i godinama se ova proizvodnja značajno podržava uz stalno povećanje podrške po litri mlijeka kako bi se zadovoljile potrebe za kozjim mlijekom.

Unatoč podrškama Ministarstva kozarstvo se nije značajno razvijalo, jer ne postoji organizirani otkup i prodaja kozjeg mesa, što je onemogućilo značajniji razvoj ove grane stočarstva, a isto je vidljivo iz slijedeće tabele:

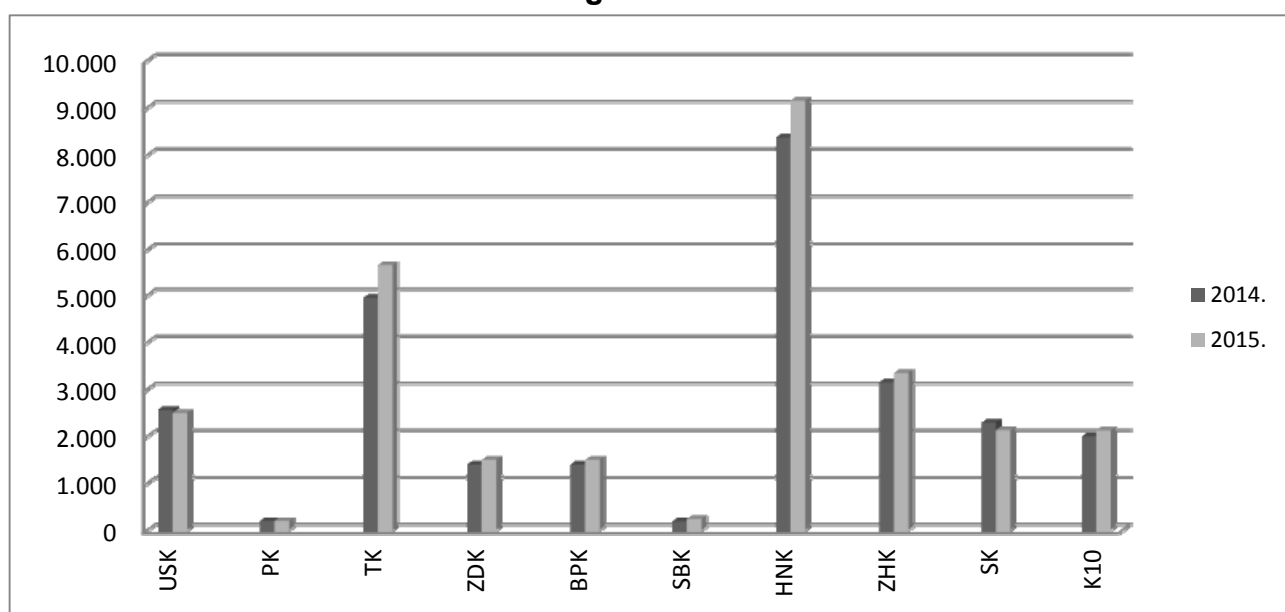
Tabela 18. Brojno stanje koza u Federaciji BiH po kantonima u 2014. i 2015. godini

Kanton	Broj koza u 2014.	Učešće broja koza po kantonima %	Broj koza u 2015.	Učešće broja koza po kantonima %
USK	2.562	9,66	2.499	8,81
PK	200	0,75	200	0,70
TK	4.948	18,66	5.672	19,99
ZDK	1.400	5,28	1.500	5,29
BPK	1.400	5,28	1.500	5,29
SBK	192	0,72	245	0,86
HNK	8.370	31,57	9.150	32,25
ZHK	3.150	11,88	3.350	11,81
SK	2.291	8,64	2.132	7,51
K10	2.000	7,54	2.125	7,49
UKUPNO	26.513	100	28.373	100

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Iz tabele i grafikona, a prema podacima iz kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede vidljivo da je u Federaciji BiH u 2015. godini došlo do povećanja brojnog stanja koza u odnosu na 2014. godinu za 7%. Najveći porast broja koza zabilježen je u Tuzlanskom 14,63% i Hercegovačko-neretvanskom kantonu 9,32% a smanjenje u Sarajevskom za 6,45% i Unsko-sanskom kantonu za 2,46%, s tim da je najveći broj koza lociran u Hercegovačko-neretvanskom i Tuzlanskom kantonu.

Grafički prikaz brojnog stanja koza po kantonima u Federaciji BiH u 2014. i 2015. godini

Svinjogojstvo

Sadašnja stanje u svinjogojskog proizvodnji u Federaciji BiH nije na zadovoljavajućem nivou i ne osigurava dovoljnu proizvodnju svinjskog mesa za domaće potrebe. Razlozi za ovakvo stanje se mogu svesti na sljedeće faktore: potpuno liberalizirano tržište mesa u BiH, nedovoljna sistemska podrška sektoru, usitnjena imanja (malo obradive površine), mali broj rasplodnih i tovnih grla na gazdinstvu, neodgovarajući uslovi držanja, loš pasminski sastav, nedostatak uzgojno – selekcijskog rada u sektoru, nedostupnost povoljnih kreditnih linija, slaba educiranost proizvođača svinjskog mesa i drugi razlozi.

U područjima gdje se uzgajaju svinje prakticira se samo završna faza proizvodnog ciklusa, odnosno uveze se prasadi i ista se tove s ciljem djelomičnog podmirenja potreba za svinjskim mesom na domaćem tržištu. U mesoprerađivačkoj industriju domaća sirovina je zastupljena u veoma malom procentu, jer je većina sirovine iz uvoza. Ovaj način proizvodnje u svinjogojstvu se nastavio i u 2014. godini.

Obilježavanjem sitnih životinja na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine uspostavljen je Jedinstveni registar ovaca, koza i svinja u Federalnom agromediterranskom zavodu u Mostaru, a provodi se prema Pravilniku o obaveznom označavanju i upisu u jedinstveni registar ovaca, koza i svinja te vođenju evidencija („Službene novine Federacije BiH“ br. 87/07 i 64/08), što doprinosi pregledu stanja kretanju životinja, bolesti i drugih aktivnosti vezanih za sitnu stoku.

Tabela 19. Brojno stanje svinja u 2014. i 2015. godini

Godina	Ukupno svinja	Krmače i suprasne nazimice
2014.	88.081	9.046
2015.	89.219	9.226

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema statističkim podacima u 2015. godini došlo je do blagog povećanja ukupnog broja svinja u odnosu na 2014. godinu i to za 1,3%, dok se za 2% povećao broj krmača i suprasnih nazimica.

Tabela 20. Brojno stanje tovljenika (tovnih svinja) po kantonima u F BiH u 2014. i 2015. godini

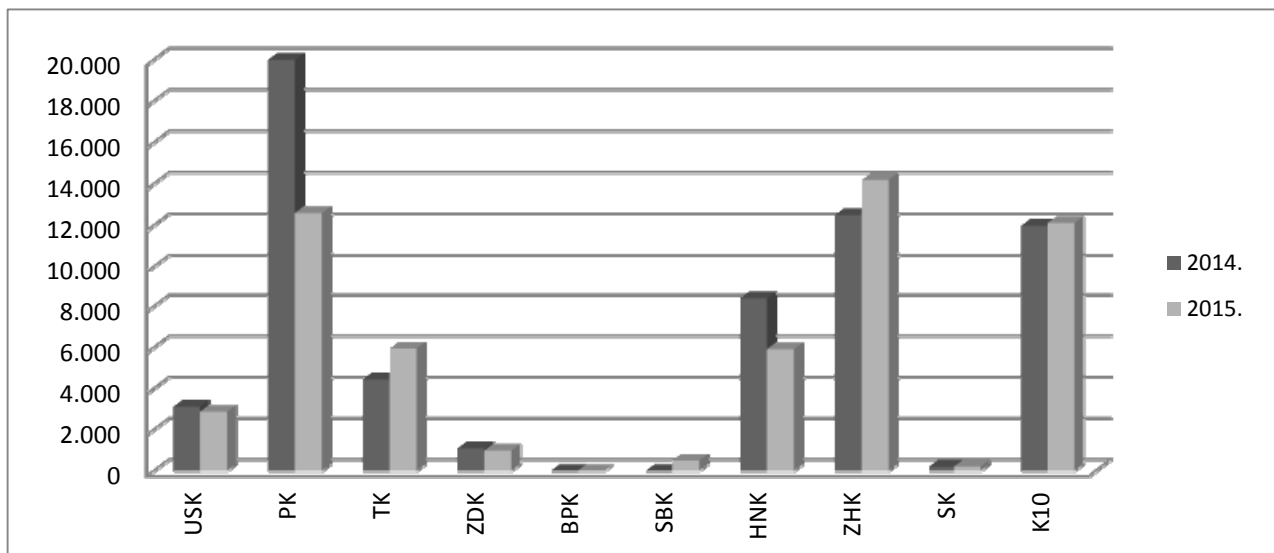
Kantoni	2014. god.	2015. god.
USK	3.126	2.880
PK	20.000	12.600
TK	4.448	5.957
ZDK	1.100	1.000
BPK	0	0
SBK	*	510
HNK	8.400	5.920
ZHK	12.500	14.200
SK	206	215
K10	11.991	12.122
Ukupno	61.771	55.404

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

* nema podatka

Iz tabelarnog i grafičkog prikaza vidljivo je da je u Federaciji BiH smanjen broj tovljenika u 2015. u odnosu na 2014. godinu za 10,31%. Najveći pad je zabilježen u Posavskom kantonu za 37%, a znatno povećanje u Tuzlanskom kantonu za 33,9% i 13,6% u Zapadno-hercegovačkom kantonu.

Grafički prikaz broja tovljenika po kantonima u Federaciji BiH u 2014.-2015. godini

Pčelarstvo

Najveći značaj pčelarstva pored proizvodnje meda i ostalih pčelinjih proizvoda ogleda se u oprašivanju poljoprivrednog bilja, jer bez pčela poljoprivredna proizvodnja bi bila nezamisliva. U usporedbi sa drugim industrijski razvijenim zemljama, imamo izuzetno čistu i zdravu prirodu, što rezultira proizvodnjom kvalitetnog i zdravstveno ispravnog meda, kao i drugih pčelinjih proizvoda i matica.

Oblast pčelarstva je regulisana Zakonom o stočarstvu, te u skladu s tim uradit će se podzakonski akti koji će definisati uslove za bavljenje pčelarstvom, razmnožavanje pčela, lokacije pčelinjaka, pašu pčela i njihovu selidbu, uspostavljanje katastra pčelinje paše, prodaju pčela, matica i pčelinjih proizvoda i uspostavljanje registra košnica i pčelara.

Tabela 21. Statistički podaci o broju pčelinjih zajednica i količinama proizvedenog meda

Godina	Broj pčelinjih zajednica	Ukupna proizvodnja, tona	Proizvodnja po košnici, kg
2014.	219.385	1.546	7
2015.	228.991	2.862	12,5

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema statističkim podacima u Federaciji BiH u 2015. godini u odnosu na 2014. godinu došlo je do povećanja broja pčelinjih zajednica za 4,4%, povećanje proizvedenih količina meda za 84% i povećanja proizvodnje meda po košnici za 76%.

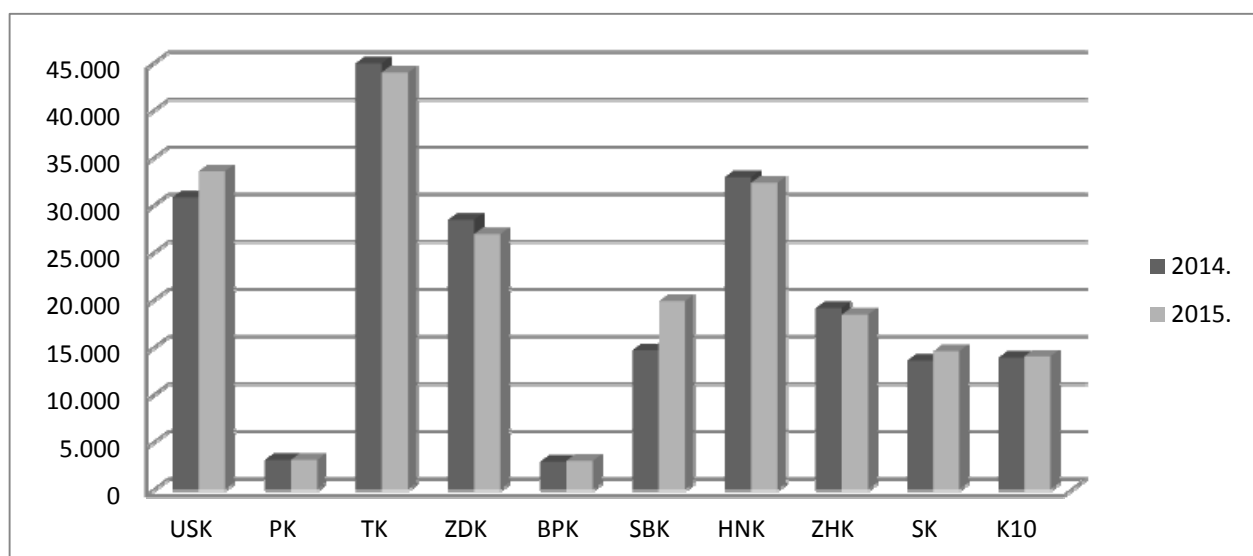
U Federaciji BiH imamo malo velikih proizvođača meda i pčelinjih proizvoda kao i onih koji se bave proizvodnjom i prodajom matica. Veći broj proizvođača bavi se ovom proizvodnjom kao dopunskom djelatnošću, a isti med i druge proizvode prodaju izvan sistema. Da bi mogao prodavati svoj med, kao i druge pčelinje proizvode na tržištu proizvođač mora biti registrovan i ispunjavati sve sanitarne uslove. Također, moraju vršiti i redovne analize kvalitete meda i provoditi zdravstvene mjere na pčelinjaku.

Tabela 22. Broj pčelinjih zajednica i proizvodnja meda po kantonima u Federaciji BiH u 2014. i 2015. godini

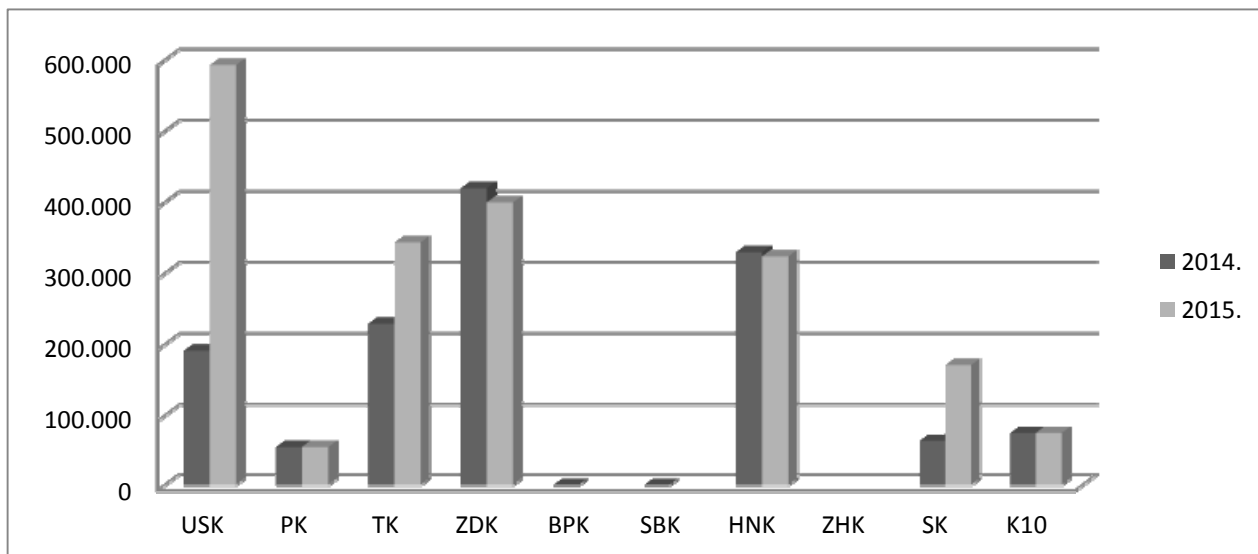
Kanton	2014. godina				2015. godina			
	Broj pčelinjih zajednica (kom)	Količina meda (kg)	Pčel. zajed. (%)	Količina meda (%)	Broj pčelinjih zajednica (kom)	Količina meda (kg)	Pčel. zajed. (%)	Količina meda (%)
USK	30.869	191.352	15,05	14,0	33.636	593.405	15,97	30,2
PK	3.200	55.980	1,56	4,1	3.200	55.980	1,52	2,85
TK	45.000	229.300	21,93	16,7	44.037	343.925	20,91	17,5
ZDK	28.500	420.000	13,89	30,7	27.000	400.000	12,82	20,4
BPK	3.000	0	1,46	0	3.100	-	1,47	-
SBK	14.767	0	7,20	0	19.930	-	9,46	-
HNK	33.000	330.000	16,08	24,1	32.407	324.070	15,39	16,5
ZHK	19.200		9,36	0	18.500	-	8,79	-
SK	13.659	64.701	6,66	4,7	14.654	171.225	6,96	8,7
K10	13.979	75.693	6,81	5,5	14.109	75.675	6,70	3,8
UKUPNO	205.174	1.367.026	100	100	210.573	1.964.280	100	100

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Grafički prikaz broja pčelinjih zajednica po kantonima u Federaciji BiH i 2014. i 2015. godini

Grafički prikaz proizvedene količine meda po kantonima u Federaciji BiH u 2014. i 2015. godini

Prema podacima iz kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede u Federaciji BiH u 2015. u odnosu na 2014. godinu došlo je do povećanja broja pčelinjih zajednica za 2,63% i proizvodnje meda za 43,69% što je vidljivo iz priložene tabele i grafikona.

Također, je vidljivo da je najveći broj košnica lociran u Tuzlanskom, Unsko-sanskom i Hercegovačko-neretvanskom kantonu, a najveća proizvodnja meda je u Unsko-sanskom, Zeničko-dobojskom, Tuzlanskom i Hercegovačko-neretvanskom kantonu.

Peradarstvo

Peradarstvo, kao grana stočarstva, ima bitno mjesto u poljoprivrednoj proizvodnji, a to proizlazi iz činjenice da je savremeno peradarstvo najintenzivniji oblik stočarstva i ima karakteristike industrijske proizvodnje.

Važnost peradarstva očituje se prvenstveno u proizvodnji mesa i jaja, koja predstavlja jedan od najefikasnijih i najbržih načina dobivanja visokokvalitetnih animalnih proizvoda za ishranu ljudi. Proizvodnja mesa peradi u Federaciji BiH temelji se uglavnom na proizvodnji mesa pilića. Proizvodnja pilećeg mesa (brojleri) je značajno zastupljena u Federaciji BiH i kao takva je konkurentnija u odnosu na druge proizvodnje. Za razliku od drugih, pileće meso iz uvoza je opterećeno carinom, tako da naš proizvođač pilećeg mesa uz gotovo dostignute evropske uslove proizvodnje ima dobre preduslove za bavljenje ovom proizvodnjom.

Tabela 23. Podaci u peradarskoj proizvodnji u Federaciji BiH

Godina	Broj peradi/hiljada kljun	Broj koka nosilja/hiljada kljun
2014.	10.279	1.756
2015.	9.818	1.926

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Iz prethodne tabele vidljivo da je u Federaciji BiH u 2015. godini ukupan broj peradi smanjen za 4,5 % u odnosu na 2014. godinu, dok je povećan broj koka nosilja za 9,7%.

Tabela 24. Broj peradi matičnih jata po kantonima u 2014. i 2015. godini

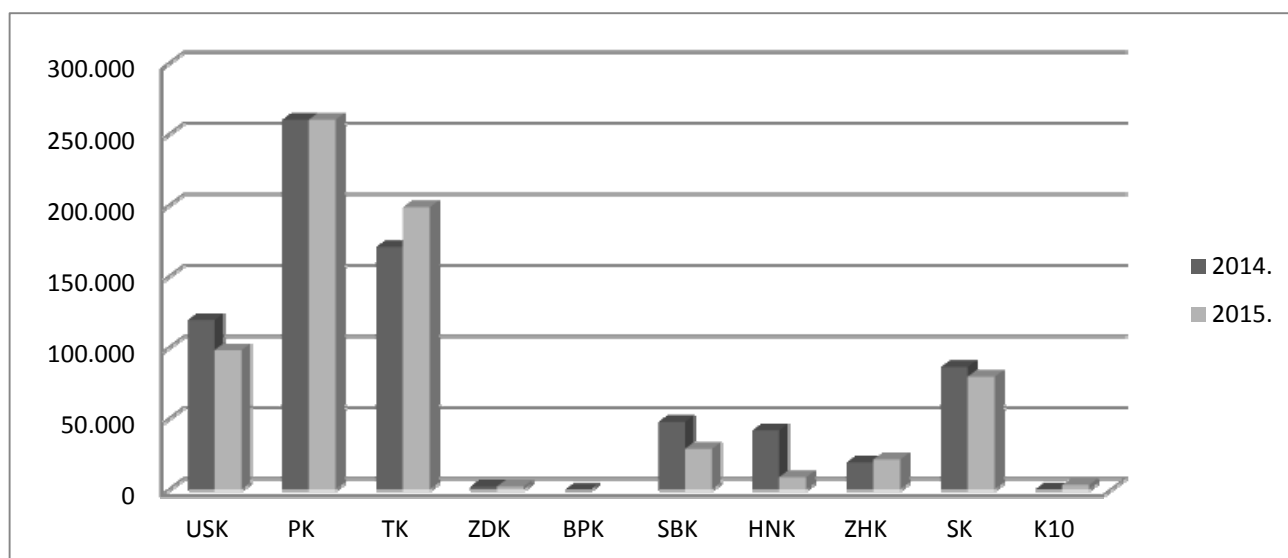
Kantoni	2014. godina			2015. godina		
	Pilenke teš.lin. /kljun	Pilenke lak.lin. /kljun	18-sedm. pilenke /kljun	Pilenke teš.lin. /kljun	Pilenke lak.lin. /kljun	18-sedm. pilenke /kljun
USK	39.000	139.400	119.655	39.000	32.221	98.430
PK		230.000	260.500	11.000	230.000	260.500
TK	100.000	15.000	171.000	1.621.564	115.766	199.000
ZDK	80.000	51.000	2.500	100.000	80.000	2.500
BPK	-	-	-			
SBK	-	-	48.000			29.000
HNK	10.000	84.000	42.000	16.000	8.000	9.000
ZHK	23.530	42.100	19.500	23.120	43.150	21.500
SK	156.950	574.400	86.600	250.298	873.562	79.690
K10	3.897	31.005	518	3.991	32.245	3.627
UKUPNO	413.377	1.166.905	750.273	2.064.973	1.414.944	703.247

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Iz tabelarnog i grafičkog prikaza vidljivo je da je u 2015. godini u Federaciji BiH došlo do značajnog povećanja broja pilenki teških linija u Tuzlanskom i Sarajevskom kantonu dok je u ostalim kantonima brojno stanje pilenki teških linija na približno istom nivou kao i u 2014. godini. Kada je u pitanju brojno stanje pilenki lakih linija najveće povećanje zabilježeno je u Sarajevskom, Tuzlanskom i Zeničko-dobojskom kantonu, a smanjenje u Hercegovačko-neretvanskom i Unsko-sanskom kantonu.

U Federaciji BiH je povećan broj 18-sedmičnih pilenki u Tuzlanskom kantonu, a smanjen u Unsko-sanskom, Hercegovačko-neretvanskom i Srednjobosanskom kantonu. Najveći broj 18-sedmičnih pilenki lociran je u Posavskom kantonu gdje se nije mijenjalo stanje u odnosu na 2014. godinu.

Grafički prikaz brojnog stanja 18-sedmičnih pilenki po kantonima u Federaciji BiH u 2014. i 2015. godini

Akvakultura

Oblast akvakulture je bila najbrži rastući dio poljoprivredne proizvodnje u Federaciji BiH, u periodu do 2012.godine, da bi u periodu od 2012.-2014. godine stagnirala, a u 2015. godini značajno bilježi pad proizvodnje. Teška ekonomska situacija u našoj zemlji odrazila se i na proizvođače u akvakulturi (povećanje cijena inputa u proizvodnji i nemogućnost plasmana robe na tržište), rezultirala je padom proizvodnje u salmonikulturi i u marikulturi. Dalji pad proizvodnje nastavlja se i u 2015. godine u salmonikulturi za oko 10,53%, dok je zabilježen rast u marikulturi za 55,30%.

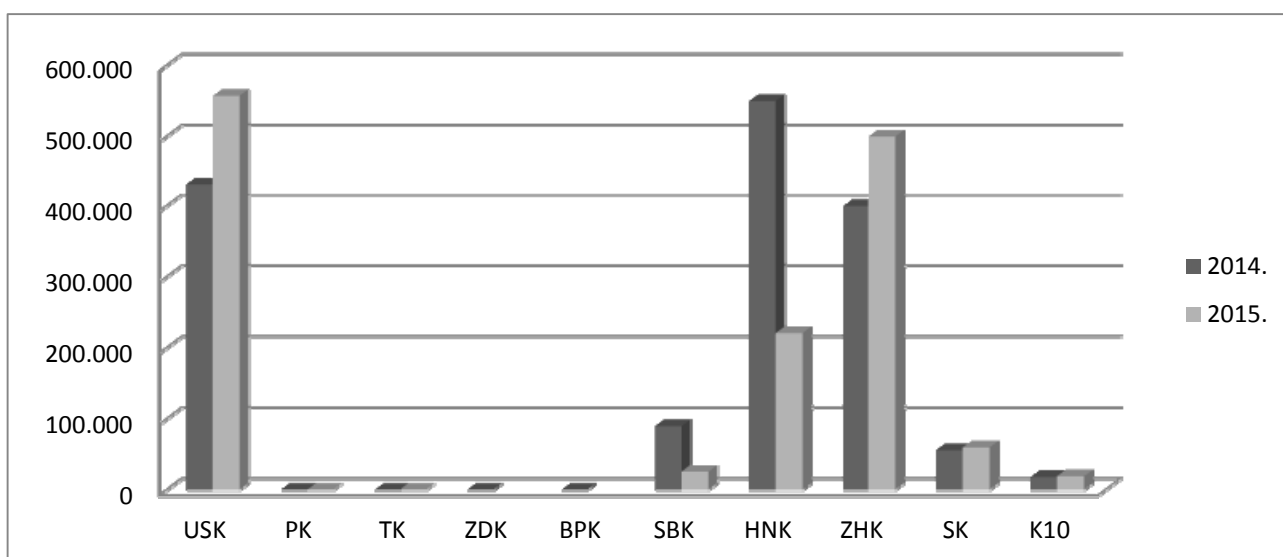
U Federaciji BiH u oblasti akvakulture najveći udio čini salmonikultura - uzgoj pastrmke (oko 92%), a ostatak proizvodnje (oko 8%) je predstavljen marikulturom - uzgojem morske ribe i školjkaša.

Tabela 25. Proizvodnja u akvakulturi po kantonima u Federaciji BiH u 2014. i 2015. godini

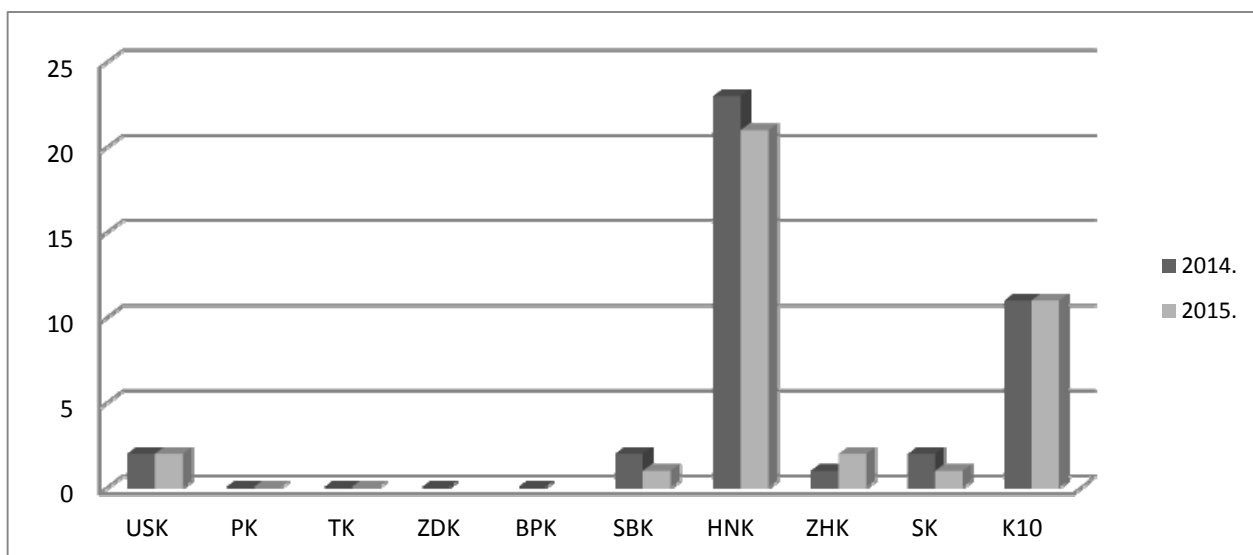
Kantoni	2014. godina			2015. godina		
	Slatkovodna riba (kg)	Morska riba (kg)	Ribogoj ilišta	Slatkovodna riba (kg)	Morska riba (kg)	Ribogoj ilišta
USK	432.535	0	2	557.450	0	2
PK	0	0	0	0	0	0
TK	0	0	0	0	0	0
ZDK	0	0	0		0	
BPK	0	0	0		0	
SBK	90.039	0	2	26.060	0	1
HNK	550.000	132.000	23	221.100	205.000	21
ZHK	400.000	0	1	500.000	0	2
SK	56.000	0	2	60.000	0	1
K10	18.347	0	11	19.472	0	11
Ukupno	1.546.921	132.000	41	1.384.082	205.000	38

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Grafički prikaz proizvodnje slatkovodne ribe po kantonima u Federaciji BiH u 2014. i 2015. godini

Grafički prikaz broja ribogojilišta u Federaciji BiH u 2014. i 2015. godini

Salmonikultura je zastupljena u uzgoju konzumne pastrmke i uzgoju mlađi autohtonih salmonida za poribljavanje otvorenih voda. Najveći udio (oko 95%) u proizvodnji konzumne ribe čini kalifornijska pastrmka (*Oncorhynchus mykiss*), a ostatak potočna pastrmka (*Salmo trutta fario*) i potočna zlatovčica (*Salvelinus fontinalis*), što u 2014. godini iznosi: kalifornijska pastrva oko 1.470 t; potočna pastrva oko 60 t i potočna zlatovčica oko 20 t. Također je značajno navesti da je u Federaciji BiH zastupljen uzgoj mlađi potočne pastrmke za poribljavanje otvorenih voda. Uzgoj morskih organizama (marikultura) u Neumskom zaljevu predstavljen je uzgojem morske ribe (orada i lubin) i školjkaša (dagnja i ostriga).

Europska Unija je u svojoj regulativi dozvolila dalji izvoz ribe i ribljih proizvoda porijeklom iz Bosne i Hercegovine, što daje dodatnu sigurnost proizvođačima u ovoj proizvodnji.

ANALIZA STANJA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI

Tabela 26. Pregled kapaciteta i njihova iskorištenost u pojedinim granama prehrambene industrije

Grana prehrambene industrije	Jed. mjere	Proizvodnja u 2015.	Kapacitet /godišnji	Iskorišten. kapaciteta %
Mlinska industrija	t	146.215	397.500	36,8
Prerada mlijeka	000 lit	185.956	332.000	56,0
Prerada mesa	t	56.288	169.000	33,3
Prerada voća i povrća	t	10.170	16.400	62,0
Proizvodnja keksa i vafla	t	5.452	28.100	19,4
Proizvodnja piva	hl	406.354	1.500.000	27,1
Proizvodnja mineralne vode	000 lit	66.315	420.000	15,8
Proizvodnja bezalkoholnih pića	000 lit	194.464	360.600	53,9
Proizvodnja vina	000 lit	4.114	26.400	15,6
Proizvodnja cigareta	t	2.289	7.000	32,7

Podaci o proizvodnji i kapacitetima: Federalni zavod za statistiku i FMPVŠ

Iz navedene tabele može se uočiti da je iskorištenost kapaciteta u prehrambenoj industriji ispod 50%, izuzimajući proizvodnju bezalkoholnih pića gdje je iskorištenost kapaciteta 53,9%, prerade mlijeka 56,0%, te prerade voća i povrća 62,0%.

Najniža iskorištenost kapaciteta bilježi se kod proizvodnje vina i iznosi 15,6% u odnosu na 2014.godinu kada je iznosila 8,13%. Međutim, podaci o ostvarenoj proizvodnji kojima raspolaže Federalni zavod za statistiku po svim granama prehrambene industrije, odnosi se na manji broj subjekata i nisu relevantan pokazatelj ukupno ostvarene proizvodnje u Federaciji Bosne i Hercegovine. Prema nezvaničnim podacima o proizvodnji vina koje posjeduje ovo ministarstvo, iskorištenost kapaciteta je veća od 50%.

Prikazani podaci u tabeli o kapacitetima i njihovoj iskorištenosti su podaci Odsjeka za prehrambenu industriju koji su najvećim dijelom prikupljeni na osnovu Upitnika o poslovanju koji se proizvođačima u prehrambenoj industriji dostavljaju svake godine. Isti se trebaju uzeti sa rezervom obzirom da nije postojala zakonska obaveza da privredna društva dostavljaju tu vrstu podataka.

Krajem 2015.godine doneseno je Uputstvo za upis u registar subjekata iz oblasti prehrambene i duhanske industrije kojim je propisana obaveza dostavljanja podataka, između ostalih, o kapacitetima i ostvarenoj proizvodnji i za prethodnu godinu.

Bez obzira na navedeno, činjenica je da je iskorištenost kapaciteta u prehrambenoj industriji u Federaciji Bosne i Hercegovine niska.

Prateći kapacitete privrednih društava koja se bave proizvodnjom prehrambenih proizvoda, možemo zaključiti da u Federaciji Bosne i Hercegovine još uvijek nema proizvodnje šećera (osim pakovanja šećera), biljnog jestivog ulja i slada.

Zastupljenost domaćih sirovina u proizvodima

Veliki problem sa kojim se suočava prehrambena industrija u Federaciji BiH jeste nerazvijenost pratećih industrija što vodi tome, da prehrambeni sektor ovisi o uvozu većine potrebnih inputa tj. ulaznih sirovina.

Privredna društva prema porijeklu sirovina se mogu podijeliti u dvije grupe: ona koje prerađuju sirovine koje su najvećim dijelom proizveli domaći proizvođači (mlijeko, mineralne vode, voće i povrće, grožđe za proizvodnju vina) i ona koja proizvodnju zasnivaju uglavnom na uvezenim sirovinama (proizvodnja piva, osvježavajućih bezalkoholnih pića, cigareta, prerada žitarica i prerada mesa).

Prerađivački kapaciteti mljevenja pšenice i prerade mesa su u disproportiji sa mogućnošću osiguranja domaćih sirovina za ovu proizvodnju, pa imamo pojavu da se proizvodnja u ovim pogonima zasniva na uveznoj sirovini. Također, svi proizvodi koji u sirovinskoj osnovi sadrže šećer, voćni koncentrat, voćne baze, slad, hmelj, ambalaža za pakovanje su 100% iz uvoza.

Tabela 27. Proizvodnja, uvoz, izvoz i pokrivenost uvoza izvozom pojedinih prehrambenih proizvoda u Federaciji BiH u 2015. godini

Proizvod	Proizvodnja (kg/lit)	Uvoz (KM)	Izvoz (KM)	Pokrivenost uvoza izvozom
Mlijeko i vrhnje	127.791.633	19.184.672	33.740.228	175,87
Sir	3.988.187	55.538.415	2.300.886	4,14
Maslac	194.613	11.441.906	696.423	6,09
Brašno (pšenično)	145.954.247	15.877.172	5.553.148	34,98
Čokolada	544.840	88.706.572	4.255.132	4,8
Tjestenina	3.989.411	11.657.576	2.622.813	22,50
Pivo	40.347.386	102.042.630	836.819	0,85
Vino	4.116.698	15.482.311	4.203.351	27,15
Mineralne vode	66.315.135	14.599.620	3.040.514	20,83
Bezalkoholna pića	194.463.874	92.789.900	19.427.452	20,94
Meso-govedina	8.454.101	127.474.606	86.545.247	67,89
Meso - svinjetina	586.987	22.491.037	0	0,00
Meso –peradi (cijelo)	1.485.139	21.913.050	7.384.917	33,70
Voćni sokovi	4.657.659	7.611.345	93.806	1,23
Džem, marmelada	612.258	3.164.546	1.108.973	35,04
Cigarete (mil.kom)	2.289	58.578.710	10.060.930	17,18

*Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku i Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Iz prethodne tabele može se vidjeti da je jedino u oblasti mlijeka i vrhnja bio veći izvoz u odnosu na uvoz (pokrivenost uvoza izvozom je 175%).

Posebnu pažnju treba obratiti na veliki uvoz mineralnih voda (14,5 miliona KM) i bezalkoholnih pića (92,7 miliona KM), iako imamo vlastite kapacitete za proizvodnju čija je iskorištenost samo 15,3% za vode, odnosno 53,9% za bezalkoholna pića. Iskorištenost kapaciteta naših pivara je samo 27% a Federacija je izdvojila 102,0 miliona KM za uvoz piva.

Kretanje potrošačkih cijena u 2015. godini

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku u 2015.godini u odnosu na 2014. godinu cijene proizvoda i usluga koje domaćinstva kupuju radi lične potrošnje u prosjeku su pale za 0,7%.

Posmatrano po odjeljcima COICOP klasifikacije (Classification of Individual Consumption by Purpose) kretanje cijena u pojedinim odjeljcima je imalo različite trendove.

Prehrambeni proizvodi imali su pad u ovoj godini (prosjeck pada 0,9%). Cijene proizvoda koje uobičajeno smatramo osnovnim životnim namirnicama su pale; ulje 0,7%, šećer 6,1%, pšenično brašno 8,4%, meso 2,7%, mlijeko, sir i jaja 2,2%, grah 8,6% itd.

Međutim, neki proizvodi su imali značajan rast cijena: cijene svih vrsta voća su više u 2015. godini u odnosu na 2014., a prosječan rast cijena u ovoj grupi iznosi 6,8%. I u grupi „Povrće“ bilo je rasta cijena proizvoda važnih za ishranu: lisnato svježe povrće

11,9%, kupušnjače 25%, luk 3,7%, krompir 3%. Na rast cijena ovih proizvoda uticaj je imala suša koja je značajno umanjila prinose ovih proizvoda u našoj zemlji.

Kod alkoholnih pića i duhana cijene su više za 7,7%, uglavnom zbog povećanja akciza na duhan, što je direktno doprinijelo rastu cijena duhana za oko 9,5%.

Tabela 28. Kretanje potrošačkih cijena po godinama

COICOP	Odjeljak	$\frac{\varnothing}{2007}$	$\frac{\varnothing}{2008}$	$\frac{\varnothing}{2009}$	$\frac{\varnothing}{2010}$	$\frac{\varnothing}{2011}$	$\frac{\varnothing}{2012}$	$\frac{\varnothing}{2013}$	$\frac{\varnothing}{2014}$	$\frac{\varnothing}{2015}$
		$\frac{\varnothing}{2006}$	$\frac{\varnothing}{2007}$	$\frac{\varnothing}{2008}$	$\frac{\varnothing}{2009}$	$\frac{\varnothing}{2010}$	$\frac{\varnothing}{2011}$	$\frac{\varnothing}{2012}$	$\frac{\varnothing}{2013}$	$\frac{\varnothing}{2014}$
00	Ukupan indeks	101,9	107,7	99,7	101,8	103,6	102,1	99,8	99,3	99,3
01	Hrana i bezalkoholna pića	103,6	113,0	99,9	99,3	106,5	101,8	99,7	97,5	99,1
01.1	Hrana	103,8	114,1	99,6	99,2	106,4	101,7	100,0	97,6	99,0
01.2	Bezalkoholna pića	102,1	103,6	101,7	100,6	107,7	103,1	97,9	96,6	99,6
02	Alkoholna pića i duhan	101,0	101,2	108,1	118,7	108,0	110,4	106,9	107,0	107,7
02.1	Alkoholna pića	103,5	104,2	103,5	99,5	102,3	102,3	99,4	98,6	100,0
02.2	Duhan	100,0	100,0	110,0	126,4	110,0	113,0	109,0	109,2	109,5

Tabela 28.a. Prosječne cijene za januar-juni-decembar 2015.godine

Opis proizvoda (usluge)	Jedinica mjere	I	VI	XII
Riža, glazirana	kg	3,6	3,7	3,5
Hljeb, polubijeli od pšeničnog brašna ili crni sve vrste	kg	2,4	2,4	2,4
Pšenično brašno, bijelo, svi tipovi	kg	0,9	0,9	0,9
Juneće meso od buta bez kosti	kg	12,9	12,9	12,8
Svinjsko meso sa kostima	kg	9,2	9,3	9,2
Svježa piletina (cijelo pile)	kg	4,9	4,8	4,6
Svježa pastrmka	kg	9,9	9,4	9,6
Paster. i steriliz.mlijeko u tetrapaku; 2,8-3,2% m.m.	litar	1,5	1,5	1,4
Tvrdochorni sir, (trapist, edamer, gauda)	kg	11	10,9	10,2
Kokošja jaja	kom	0,3	0,3	0,3
Maslac industrijski proizveden	kg	17,1	17,2	17,1
Margarin	kg	4,9	4,8	4,7
Jestivo ulje	litar	2,1	2,1	2,3
Banane	kg	2,1	2,4	2
Jabuke	kg	1,5	1,9	1,4
Grah	kg	5,2	4,9	4,7
Crni luk	kg	1,1	1,3	1,2
Krompir	kg	0,9	1,1	0,8
Šećer kristal, bijeli	kg	1,2	1,2	1,3
Med, sve vrste	kg	16,6	16,8	16,6
Mliječna čokolada, bez dodataka	kg	16	16,4	15,7
Kuhinjska so	kg	0,8	0,9	0,8
Kafa - mljevena	kg	12,1	12,4	12,5
Pivo-sve vrste	litar	2,4	2,4	2,3
Cigarete II kvalitetne grupe (20 kom.)	kutija	3,3	3,5	3,5

Izvor: Federalni zavod za statistiku

MJERE NOVČANIH PODRŠKI PO MODELU POTICAJ PROIZVODNJI

U skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju Vlada Federacije BiH na prijedlog Ministarstva donijela je Program poticaja za 2015. godinu. S tim u vezi u 2015. godini su propisane mjere poticaja proizvodnji i njihova realizacija koja se ogleda u sljedećem:

NOVČANE PODRŠKE U BILJNOJ PROIZVODNJI

Tabela 29: Odobreni poticaji biljnoj proizvodnji u 2015. godini po vrstama poticaja

A/1		BILJNA PROIZVODNJA	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
A/1-1	Br.	Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih kultura i gljiva		
	1.	Proizvodnja hljebnih žita (pšenica i raž)		2.471.104,93
	2.	Proizvodnja ječma i tritikala		229.074,16
	3.	Proizvodnja silažnog kukuruza		2.180.037,00
	4.	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)		218.960,00
	5.	Proizvodnja heljde, ljekovitog i aromatičnog bilja		168.724,00
	6.	Proizvodnja povrća		46.664,20
	7.	Proizvodnja grožđa, i maslina		709.710,93
	8.	Proizvodnja voća		253.979,55
	9.	Proizvodnja duhana u listu (Virdžinija i Berley i Hercegovački ravnjak -		102.064,50
A/1-2		Proizvodnja sjemena		
	10.	Proizvodnja sjemena strnih žitarica		78.240,00
	11.	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta		23.680,00
	12.	Proizvodnja sjemena krompira (osnovno sjeme)		39.440,00
	13.	Proizvodnja sjemena krompira (sjeme I sorte reprodukcije)		46.384,00
A/1-3		Proizvodnja sadnog materijala		
	14.	Deklarirane sadnice krošnjastog voća		51.426,00
	15.	Deklarirane sadnice jagodičastog voća		384.975,85
	16.	Deklarirane sadnice vinove loze		79.299,00
A/1-3		Nerealizovane podrške iz 2014. godine		
	17.	Nerealizovani zahtjevi iz 2014. godine na osnovu redovnih proizvodnji		2.120.722,70
	18.	Nerealizovani zahtjevi iz 2014. godine na osnovu člana 40. Pravilnika		1.134.719,15
		UKUPNO A/1	10.700.000,00	10.339.205,97

Tabela 29.a. RASPODJELA ODOBRENIH NOVČANIH PODRŠKI U 2015. g. PO KANTONIMA – ANALITIKA

A/1		BILJNA PROIZVODNJA	BPK	HBK	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
A/1-1		Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih, voćarskih i vinogradarskih kultura											
	1.	Proizvodnja hljebnih žita (pšenica i raž)	0,00	1.010.876,00	38.150,00	25.950,00	1.023.550,00	4.350,00	158.238,93	184.370,00	3.705,00	21.915,00	2.471.104,93
	2.	Proizvodnja ječma i tritikala	0,00	27.653,50	0,00	0,00	24.290,00	21.717,50	97.729,66	53.760,00	2.450,00	1.473,50	229.074,16
	3.	Proizvodnja silažnog kukuruza	0,00	216.984,00	69.900,00	58.950,00	74.280,00	74.067,00	787.053,00	823.461,00	61.428,00	13.914,00	2.180.037,00
	4.	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	0,00	28.800,00	0,00	0,00	167.760,00	0,00	2.400,00	20.000,00	0,00	0,00	218.960,00
	5.	Proizvodnja heljde, ljekovitog i aromatičnog bilja	0,00	49.196,00	0,00	93.232,00	0,00	2.360,00	0,00	20.000,00	2.672,00	1.264,00	168.724,00
	6.	Proizvodnja povrća (rajčica, paprika, krastavac, patlidžan, mrkva, cvekla, luk, salata i mladi krumpir)	0,00	10.160,00	0,00	0,00	0,00	7.120,00	25.384,20	4.000,00	0,00	0,00	46.664,20
	7.	Proizvodnja grožđa i maslina	0,00	0,00	637.188,93	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	72.522,00	709.710,93
	8.	Proizvodnja voća	0,00	0,00	251.819,55	0,00	0,00	2.160,00	0,00	0,00	0,00	0,00	253.979,55
	9.	Proizvodnja duhana u listu - Virdžinija, Berlej i Hercegovački ravnjak	0,00	0,00	0,00	0,00	98.830,50	0,00	3.234,00	0,00	0,00	0,00	102.064,50
A/1-2		Proizvodnja sjemena	BPK	HBK	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	10.	Proizvodnja sjemena strnih žitarica	0,00	0,00	0,00	0,00	78.240,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	78.240,00
	11.	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta	0,00	0,00	0,00	0,00	23.680,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	23.680,00
	12.	Proizvodnja sjemena krumpira (osnovno sjeme)	0,00	34.340,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5.100,00	0,00	0,00	39.440,00
	13.	Proizvodnja sjemena krumpira (sjeme I sorte reprodukcije)	0,00	37.284,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9.100,00	0,00	0,00	46.384,00

A/1-3		Proizvodnja sadnog materijala	BPK	HBK	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	14.	Deklarirane sadnice krošnjastog voća	0,00	0,00	11.931,75	0,00	0,00	14.859,00	24.635,25	0,00	0,00	0,00	51.426,00
	15.	Deklarirane sadnice jagodičastog/bobičastog voća	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	383.238,45	197,40	1.540,00	0,00	0,00	384.975,85
	16.	Deklarirane sadnice vinove loze	0,00	0,00	79.299,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	79.299,00
A/1-4		Nerealizirane podrške iz 2014. godine	BPK	HBK	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	17.	Nerealizirani zahtjevi iz 2014. godine na osnovu redovnih proizvodnji	0,00	206.237,74	608.932,00	106.236,80	333.115,00	90.442,00	440.034,16	257.981,00	4.604,00	73.140,00	2.120.722,70
	18.	Nerealizirani zahtjevi iz 2014. godine na osnovu članka 40. Pravilnika	0,00	0,00	0,00	0,00	1.133.746,15	0,00	0,00	0,00	973,00	0,00	1.134.719,15
SVEGA A/1			0,00	1.621.531,24	1.697.221,23	284.368,80	2.957.491,65	600.313,95	1.538.906,60	1.379.312,00	75.832,00	184.228,50	10.339.205,97

Tabela 30. Usporedni prikaz novčanih podrški u biljnoj proizvodnji za 2014. i 2015. godinu (KM)

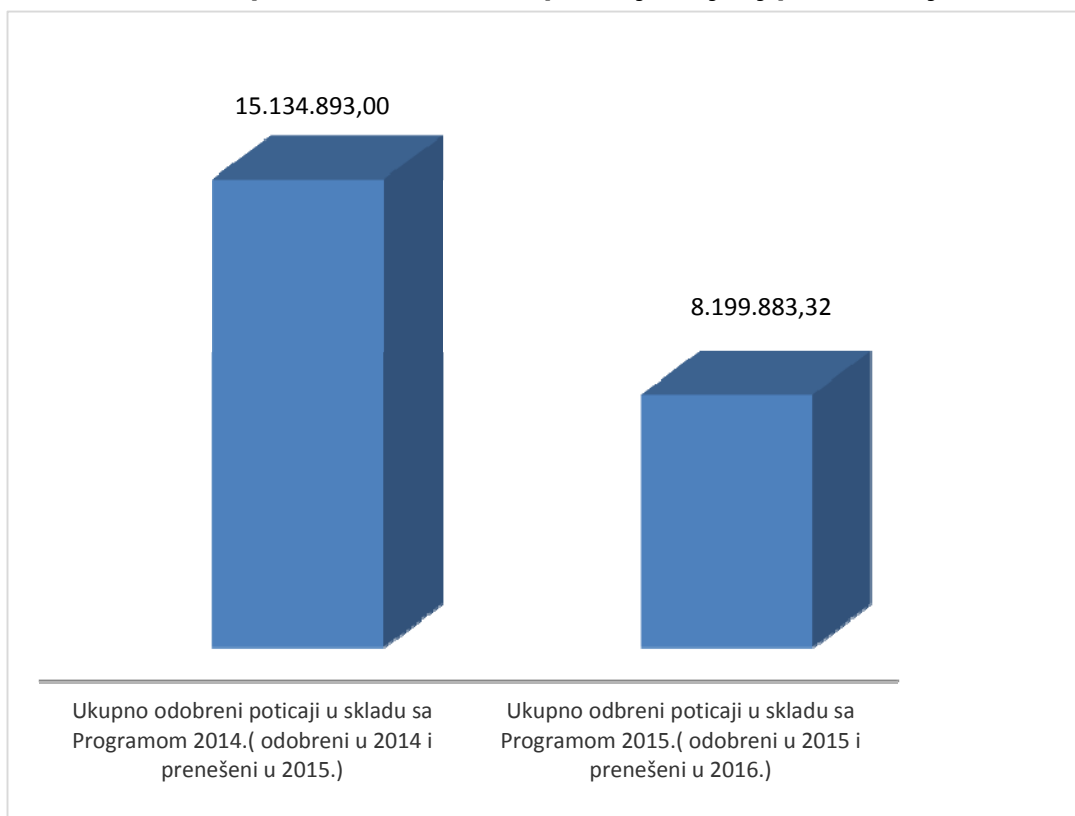
	BILJNA PROIZVODNJA	Odobreni i nerealizovani zahtjevi iz 2014	Prispjeli, a nerealizovani zahtjevi 2014. godine	Ukupno odobreni i nerealizovani zahtjevi u 2015 godini	Prijenos duga u 2016. iz 2015 godine
A/1 -1	Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih kultura i gljiva				
1	Proizvodnja hljebnih žita (pšenica i raž)	1.890.947,10		2.534.623,33	63.518,40
2	Proizvodnja ječma i tritikala	5.940,00		229.074,16	
3	Proizvodnja silažnog kukuruza	3.274.276,56		2.187.753,00	7.716,00
4	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	268.200,00		218.960,00	
5	Proizvodnja povrća	857.973,42		1.086.333,00	1.039.669
6	Proizvodnja grožđa i maslina	218.302,00		709.710,93	
7	Proizvodnja voća	218.302,00		253.979,55	
8	Proizvodnja heljde, ljekovitog i aromatičnog bilja	0,00		173.940,00	5.216,00
	Proizvodnja gljiva	689.360,00			
9a	Proizvodnja duhana (Virdžinija i Berley I Hercegovački ravnjak)	193.868,00		102.064,50	
A/1-2	Proizvodnja sjemena				
10	Proizvodnja sjemena strnih žitarica (pšenica, ječam, raž, zob i heljda)	0,00		78.240,00	
11	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta	0,00		23.680,00	
12	Proizvodnja sjemena krumpira (osnovno sjeme)	91.929,00		39.440,00	
13	Proizvodnja sjemena krumpira (sjeme I sorte reprodukcije)	58.006,00		46.384,00	
A/1 -3	Proizvodnja sadnog materijala				
14	Deklarirane sadnice krošnjastog voća-	201.737,50		51.426,00	
15	Deklarirane sadnice jagodičastog voća	833.958,50		384.975,85	
16	Deklarirane sadnice vinove loze	109.398,50		79.299,00	
	SVEGA A/1do A/1-3	8.912.199,38	6.222.694,00	8.199.883,32	1.116.119
	Ukupno za biljnu proizvodnju, uključujući prijenos duga iz 2015. g.		15.134.893,38	8.199.883,32	
A/1 -4	-Nerealizovani zahtjevi iz 2014 godine odobreni i plaćeni u 2015. godini				
17	Nerealizovani zahtjevi iz 2014 godine na osnovu redovnih proizvodnji-plaćeno u 2015.g			2.120.722,70	
18	Nerealizovani zahtjevi iz 2014 godine na člana 40 Pravilnika, plaćeno u 2015. g			1.134.719,15	
	Ukupno zahtjevi za biljnu proizvodnju iz 2014. i 2015. godini/ uz plaćene dugove iz 2014 godine		15.134.893,38	11.445.325,00	

U strukturi ukupno odobrenih i plaćenih poticaja biljnoj proizvodnji u 2015 godini u iznosu od 11.445.325,00, ukupno obračunate podrške biljnoj proizvodnji za 2015. godinu, svim korisnicima koji su ispunili propisane uslove za svaku pojedinu proizvodnju po Programu iz 2015. godine iznose 8.199.883,32 KM, od čega obračunate i realizovane podrške proizvodnjama u 2015. godini iznose 7.083.764,12 KM, a obračunate i nerealizovane podrške u 2015. godini u iznosu 1.116.119,20 KM.

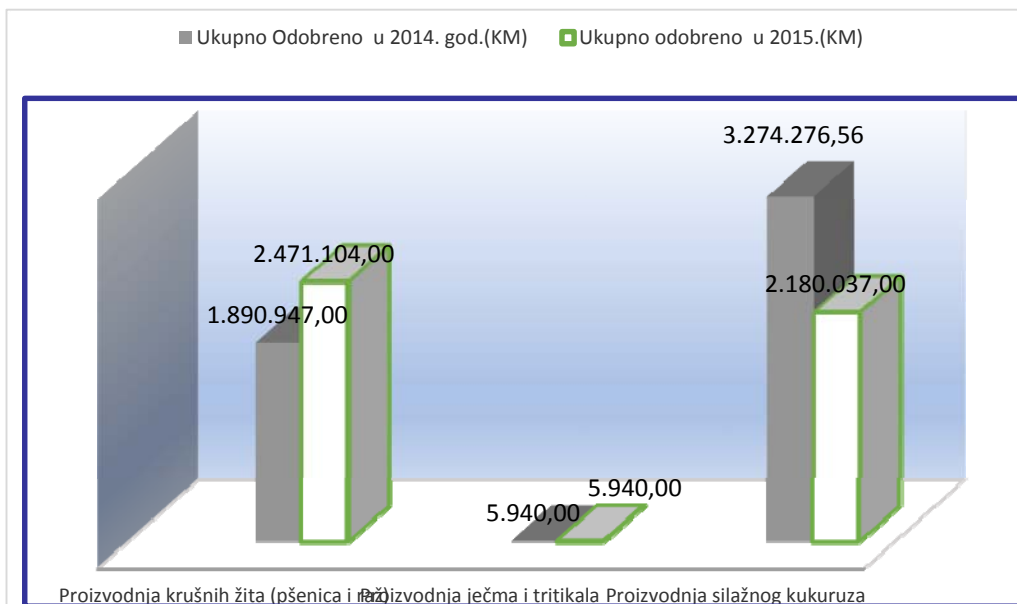
Ovakvi rezultati u ostvarenju poticaja biljnoj proizvodnji rezultat su neusklađenog planiranja poticaja po jedinici mjere u Programu 2014. godine, što je dovelo do prekoračenja planiranog iznosa poticaja u biljnoj proizvodnji u 2014. godini i prenosa nerealizovanih poticaja iz te godine u 2015. godinu. Tako je od ukupno realizovanih poticaja u 2015 godini, odobreni poticaji za biljnu proizvodnju u 2015. godini su iznosili 7.083.764,12 KM, a plaćeni nerealizovani poticaji iz 2014 godine 3.255.441,85 KM.

Nerealizovane podrške u 2015. godini, većinom se odnose na poticaj za povrće. Jedan od uslova za ostvarenje prava na poticaj za proizvodnju povrća prema Pravilniku bio je račun za prodato povrće. Prispjele zahtjeve za poticaj proizvodnji povrća Sektor za poljoprivredna plaćanja je obradio a određeni broj računa poslao na provjeru Upravi za indirektno oporezivanje čiji rezultati se uskoro očekuju. U 2015 godini, od ukupno 6.222.694,00 KM odobreni, a nerealizovani poticaji iz 2014. godine, plaćeno je 3.255.441,85 KM korisnicima koji su realno ispunili propisane uslove za svaku pojedinu proizvodnju po Programu u 2014.godini, a ostatak duga se prenosi u 2016. godinu.

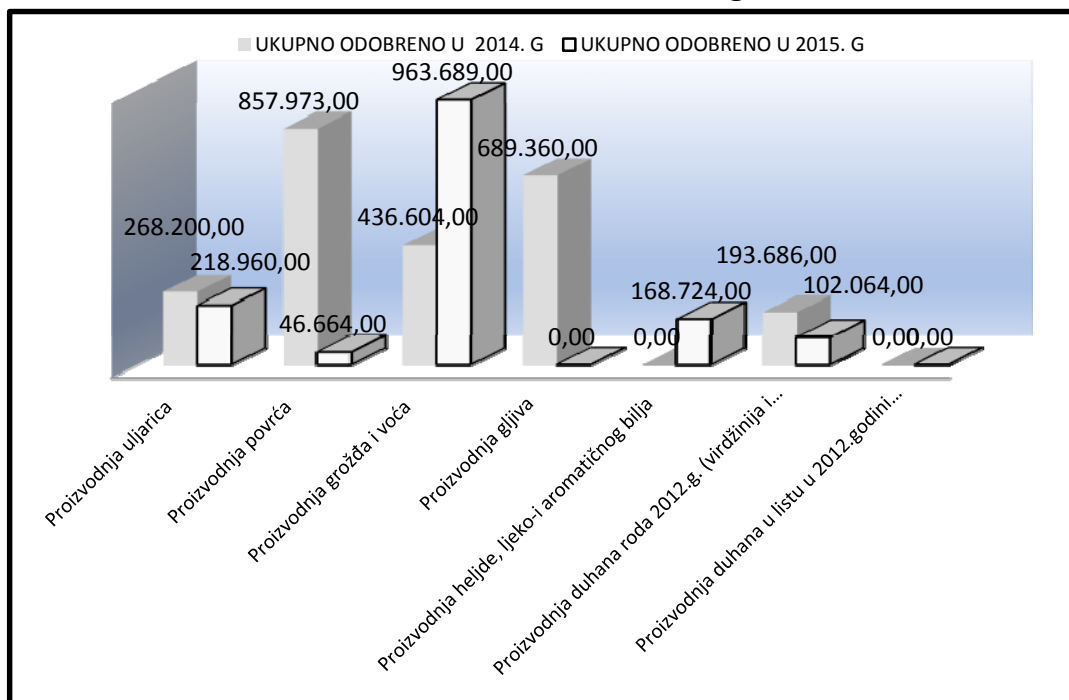
Grafički prikaz obračunatih poticaja biljnoj proizvodnji u 2014/2015 godini

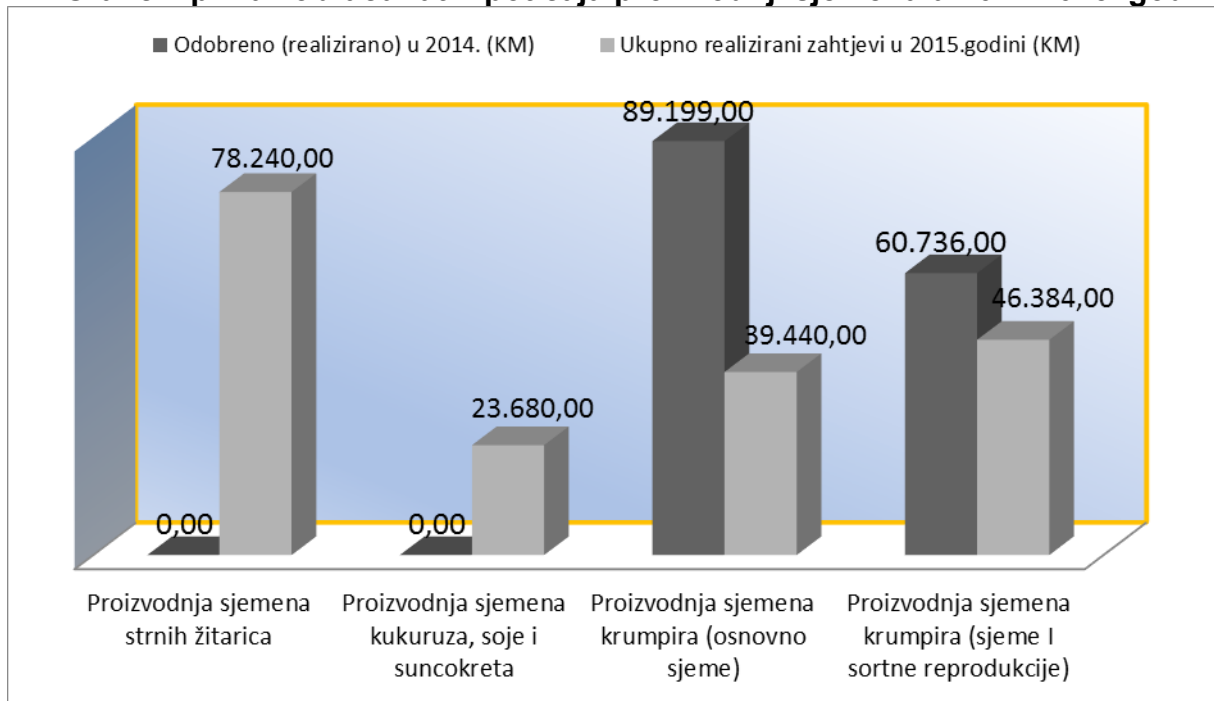
Grafički prikaz obračunatih poticaja proizvodnji žita i krmnog bilja u 2014/2015

Grafički prikaz obračunatih poticaja proizvodnji povrtlarskih i industrijskih kultura i voća u 2014/2015. godini

Grafički prikaz obračunatih poticaja proizvodnji sjemena u 2014/2015. godini

Poticaji za proizvodnju sjemena strnih žitarica, sjemena kukuruza i soje u 2015. godini bilježe veliki rast, jer je proizvodnja u 2014. godini bila skoro uništena poplavama. Izmjenama provedbenih akata za ostvarenje poticaja proizvodnjama propisane su olakšice za proizvođače koji su pretrpjeli štetu od poplava u 2014. godini. Obračunati poticaji po tom osnovu za proizvodnju sjemena strnih žitarica u iznosu od 290.352,50 KM i za proizvodnju sjemena kukuruza i soje od 68.400,00 KM nisu realizovani u 2014. godini, te su dijelom realizovani u 2015. godini, što je uticalo na tako veliki rast poticaja navedenim proizvodnjama u 2015. godini.

Grafički pregled odobrenih novčanih podrški za proizvodnju sadnog materijala u 2014. i 2015. godini

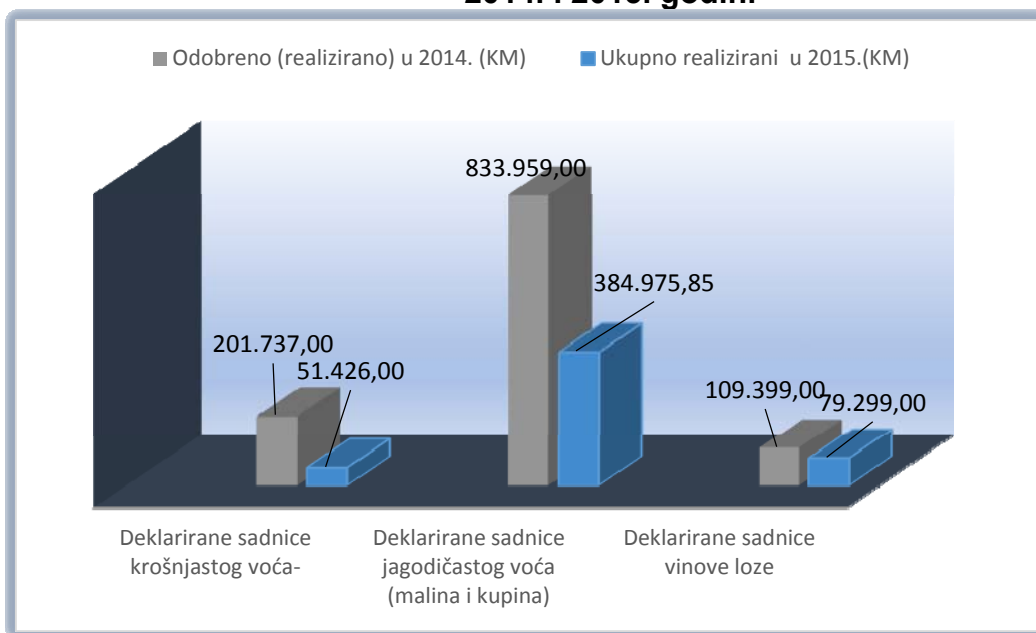
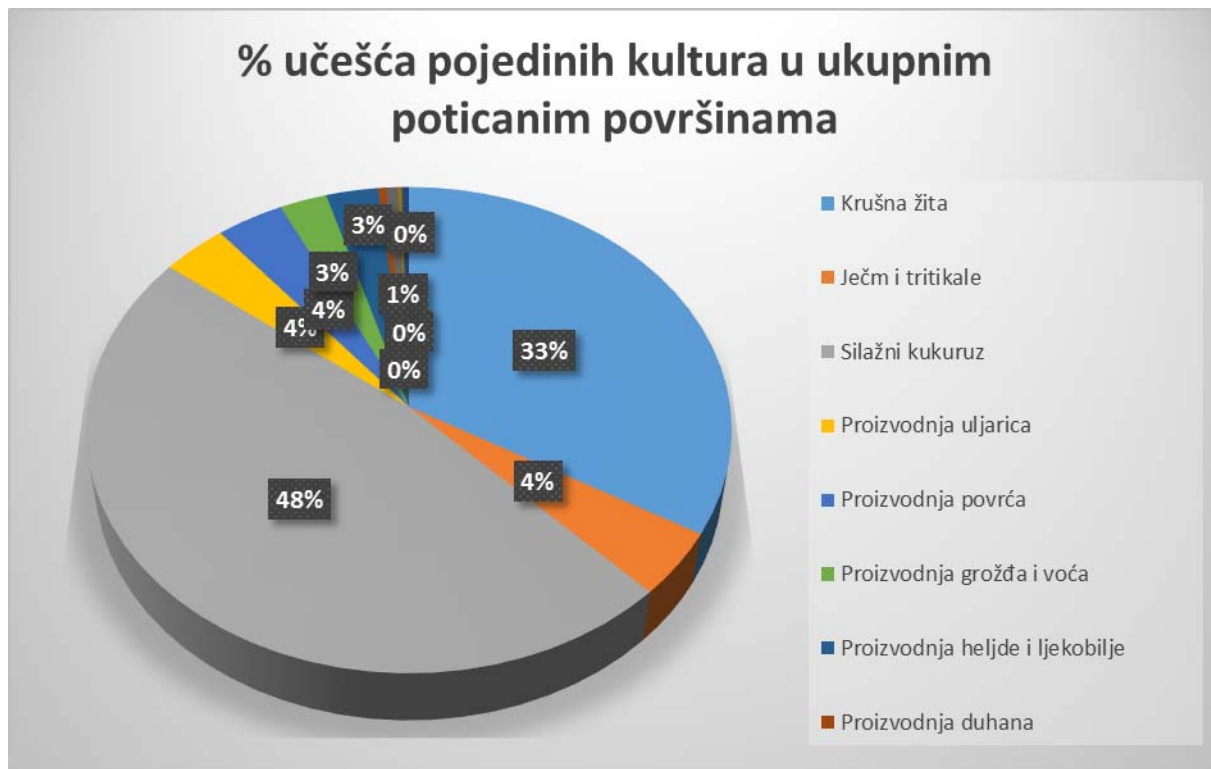

Tabela 31. Indikatori praćenja efekata poticaja u biljnoj proizvodnji izraženi kroz broj hektara obuhvaćenih plaćanjem po kulturi i iznosom poticaja po kulturama

A/1	BILJNA PROIZVODNJA	Poticana količina U 2014.G (po: ha ,l, grlo, kg, kom)	KM/ po: ha ,l, grlo, kg, kom	Poticana količina U 2015.G (po: ha ,l, grlo, kg,	Poticaj po JM (ha,lit,grlo,kg)	Indikator povećanja efekat
A/1-Br.	Proizvodnja krušnih žita (pšenica i raž)	5.971,00	700,00	5071,6	500,00	84,9
1.	Proizvodnja ječma i tritikala	214,00	500,00	654,5	350,00	305,8
2.	Proizvodnja silažnog kukuruza	6.545,00	600,00	7266,8	300,00	111,0
3.	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	1.689,00	600,00	547,4	400,00	32,4
4.	Proizvodnja heljde, ljekovitog i aromatičnog bilja	271,00	400,00	434,9	400,00	160,5
	Proizvodnja povrća (rajčica, papirka, krastavac, patlidžan,	443,00	3.000,00	566,5	2.000,00	127,9
	Proizvodnja grožđa i maslina	400,00	1.000,00	282,2	900,00	70,6
5.	Proizvodnja voća	382,00	1.000,00	113,4	900,00	29,7
6.	Proizvodnja duhana u listu u 2013/2014 (virđžinija i berleyl Hercegovački ravnjak klasa I-IV)	222,00	2.000,00	68	1.500,00	30,6
A/1-2	Proizvodnja sjemena					
10.	Proizvodnja sjemena strnih žitarica (pšenica, ječam, raž,	363,00	800,00	97,8	800,00	26,9
11.	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta	76,00	900,00	29,6	800,00	38,9
12.	Proizvodnja sjemena krompira (osnovno sjeme)	54,00	1.700,00	23,2	1.700,00	43,0
13.	Proizvodnja sjemena krompira (sjeme I sorte reprodukcije)	44,00	1.300,00	35,7	1.300,00	81,1
A/1-3	Proizvodnja sadnog materijala					
14.	Deklarirane sadnice krošnjastog voća	477.875,00	0,50	114280	0,45	23,9
15.	Deklarirane sadnice jagodičastog voća	2.925.917,00	0,50	1099931	0,35	37,6
16.	Deklarirane sadnice vinove loze	269.397,00	0,50	176220	0,45	65,4

Napomena: indikatori efekata biljne proizvodnje izraženi u hektarima rađeni su na bazi ukupno prispjelih realizovanih i nerealizovanih zahtjeva za isplatu poticaja biljnoj proizvodnji.

Indikatori praćenja efekata poticaja u biljnoj proizvodnji izraženi kroz udio pojedinih kultura u ukupnim poticanim površinama

Od ukupno zasijanih kultura u 2015. godini najviše se odnosilo na silažni kukuruz i strne žitarice i to 12.992,9 ha sa procentom učešća od 85 % u ukupnim površinama u sistemu poticaja biljnoj proizvodnji.

NOVČANE PODRŠKE U ANIMALNOJ PROIZVODNJI

Tabela 32. Model poticaja za animalnu proizvodnju

Pozicija	ANIMALNA PROIZVODNJA	Planirano prema Programu	Odobreno u KM u 2015. godini
A/2-1	Govedarska proizvodnja		
	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka		33.922.986,13
	Tov junadi iz domaćeg uzgoja		2.631.150,00
	Uzgoj krava prvotelki (rasplodne junice)		3.748.500,00
	Uzgoj goveda u sustavu krava-tele		1.004.400,00
A/2-2	Ovčarska i kozarska proizvodnja		
	Proizvodnja svježeg ovčjeg i kozjeg mlijeka		100.121,10
	Proizvodnja svježeg kozjeg i kozjeg mlijeka		95.286,60
	Uzgoj rasplodne stoke ovce		3.904.110,00
	Uzgoj rasplodne stoke koze		118.195,00
A/2-3	Svinjogojska proizvodnja		
	Tov svinja		1.498.620,00
	Uzgoj rasplodnih krmača		55.800,00
A/2-4	Peradarska proizvodnja		
	Uzgoj 18-tjednih pilenki		153.012,30
	Uzgoj matičnog jata, pilenke teške roditeljske linije		31.722,00
A/2-5	Pčelarska proizvodnja		
	Košnice pčela		51.675,00
A/2-6	Ribarska proizvodnja		
	Uzgoj slatkovodne ribe		1.539.734,27
	Uzgoj morske ribe		143.928,97
A/2-7	Nerealizirane podrške iz 2014. godine.		
	Nerealizovani zahtjevi iz 2014 godine na osnovu redovnih proizvodnji-plaćeno u 2015.g		4.134.706,07
	Nerealizovani zahtjevi iz 2014 godine na člana 40 Pravilnika, plaćeno u 2015. g.		-
	Ukupno zahtjevi za biljnu proizvodnju iz 2014. i 2015. godini/ te plaćeni dugove iz 2014 godine		
	UKUPNO A 2	53.160.000,00	53.133.947,44

A/2-5		Pčelarska proizvodnja	BPK	HBK	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	14.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	0,00	0,00	13.695,00	450,00	0,00	0,00	930,00	36.600,00	0,00	0,00	51.675,00
A/2-6		Ribarska proizvodnja	BPK	HBK	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	15.	Uzgoj slatkovodne ribe	0,00	0,00	359.882,47	52.686,70	0,00	74.935,00	0,00	584.759,72	0,00	467.470,38	1.539.734,27
	16.	Uzgoj morske ribe	0,00	0,00	143.928,97	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	143.928,97
A/2-7		Nerealizirani zahtjevi iz 2014. godine	BPK	HBK	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	17.	Nerealizirani zahtjevi iz 2014.godine na osnovu redovnih proizvodnji	2.166,60	635.919,90	363.674,15	98.645,75	192.627,20	445.906,65	624.882,70	1.195.929,02	331.542,50	243.411,60	4.134.706,07
	18.	Nerealizirani zahtjevi iz 2014.godine na osnovu člana 40. Pravilnika	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Svega A/2			58.141,90	8.665.591,70	2.741.392,29	2.143.782,75	1.572.968,50	5.978.471,63	11.362.495,00	13.585.369,29	4.977.427,40	2.048.306,98	53.133.947,44

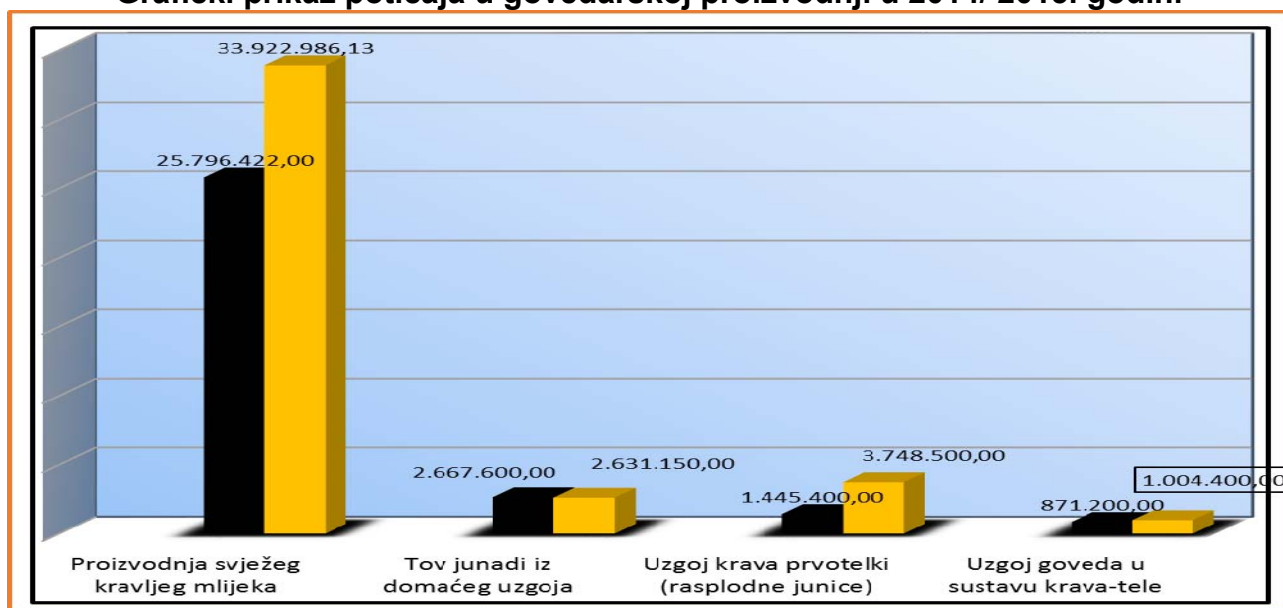
Tabela 33. Uporedni prikaz novčanih podrški u animalnoj proizvodnji 2014/2015

Pozicija		Odobreni zahtjevi u 2014	Prijenos duga iz 2014. u 2015.	Odobreni zahtjevi u 2015. godini	Odobreni zahtjevi iz 2015.preneseni u 2016. g
A/2-1	Govedarska proizvodnja				
	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka	25.796.422,28		33.922.986,13	2.277.683
	Tov junadi iz domaćeg uzgoja	2.667.600,00		2.631.150,00	853.200
	Uzgoj krava prvotelki	1.445.400,00		3.748.500,00	624.300
	Uzgoj goveda u sustavu krava-tele	871.200,00		1.004.400,00	99.450
A/2-2	Ovčarska i kozarska proizvodnja				
	Proizvodnja svježeg ovčjeg i kozjeg mlijeka	539.536,20		100.121,10	
	Proizvodnja svježeg kozjeg mlijeka			95.286,60	76.790
	Uzgoj rasplodne stoke ovce			3.904.110,00	22.540
	Uzgoj rasplodne stoke koze			118.195,00	10.185
	Tov jagnjadi i koza	41.520,00		0,00	
A/2-3	Svinjogojska proizvodnja				
	Tov svinja	2.364.800,00		1.498.620,00	646.980
	Uzgoj rasplodnih krmača	9.000,00		55.800,00	
A/2-4	Peradarska proizvodnja				
	Uzgoj 18-tjednih pilenki	39.270,00		153.012,30	
	Uzgoj matičnog jata, pilenke teške roditeljske linije	-		31.722,00	
A/2-5	Pčelarska proizvodnja				
	Košnice pčela			51.675,00	
A/2-6	Ribarska proizvodnja				
	Uzgoj slatkovodne ribe	969.875,23		1.539.734,27	59.141,46
	Uzgoj morske ribe	196.724,83		143.928,97	
	UKUPNO RIBARSKA PROIZVODNJA	1.166.600,06		1.683.663,24	
A/2-7	Nerealizirane podrške iz 2014. godine				
	SVEGA A/1do A/1-3			48.999.242,37	4.670.269,76
	Nerealizovano iz 2014 godine na osnovu redovnih proizvodnji-plaćeno u 2015.g			4.134.706,07	
	UKUPNO A 2	34.941.348,54	18.904.173,20	53.133.947,44	57.804.217

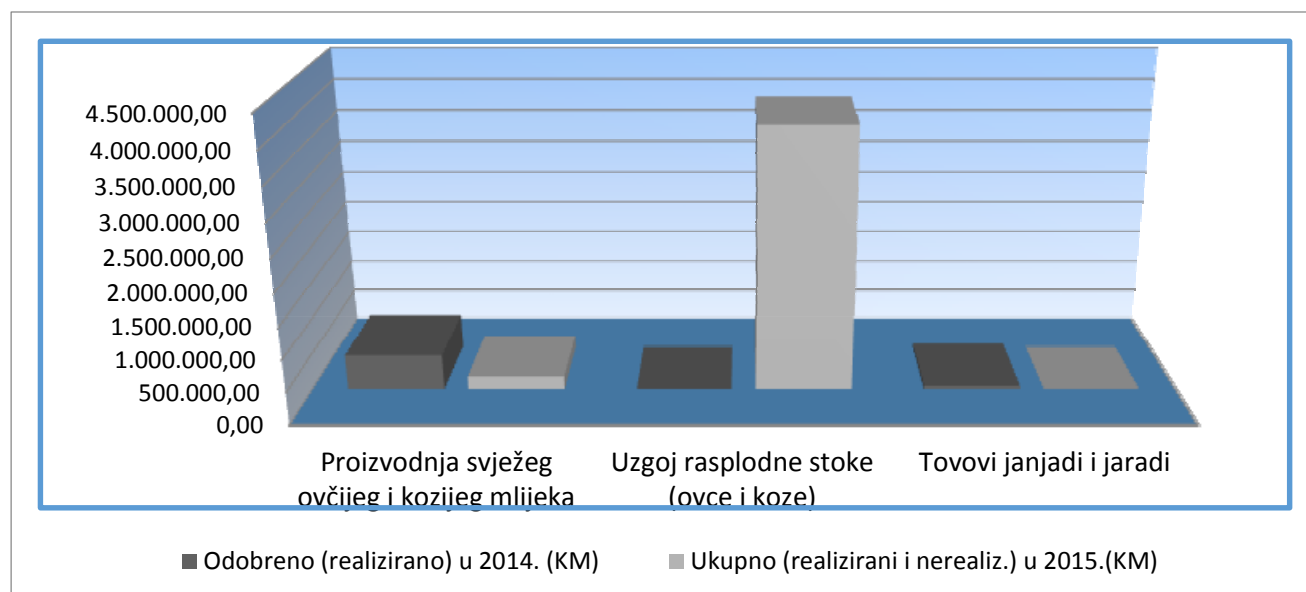
U prethodnoj tabeli data je struktura ostvarenih podrški za animalnu proizvodnju prema namjeni, odnosno vrsti podrške, uporedni pregled istih za period 2014/2015. godina. Posebno su prikazani iznosi zahtjeva za poticaje koji nisu realizovani u 2014. i 2015. godini, a isti su prebačeni kao nerealizovane podrške za plaćanje u narednom periodu.

Programom poticaja za 2015. godinu za biljnu proizvodnju je predviđen iznos 53.160.000,00 KM. U strukturi obračunatih i odobrenih novčanih podrški animalnoj proizvodnji za 2015. godinu u iznosu od 53.133.947,44 KM odobrena i plaćena podrška za 2015.godinu iznosi 48.999.241,37 KM, a odobrene i plaćene podrške animalnoj proizvodnji klijentima koji su ispunili uslove za ostvarenje poticaja animalnoj proizvodnji prema Programu za 2014. godinu (koji su preneseni kao dug iz 2014. godine) iznose 4.134.706,07 KM. Ukupno odobrene (realizovane i nerealizovane podrške u 2015. godini) iznose 53.669.512,13 KM, od čega odobreni i plaćene poticaje u 2015. godini čini 48.999.242,37 KM, a obračunati poticaji animalnoj proizvodnji za 2015.godinu, klijentima koji su ispunili uslove za ostvarenje poticaja animalnoj proizvodnji prema Programu za 2015. godinu u iznosu od 4.134.706,07 KM, prenose se kao dug u 2016. godinu.

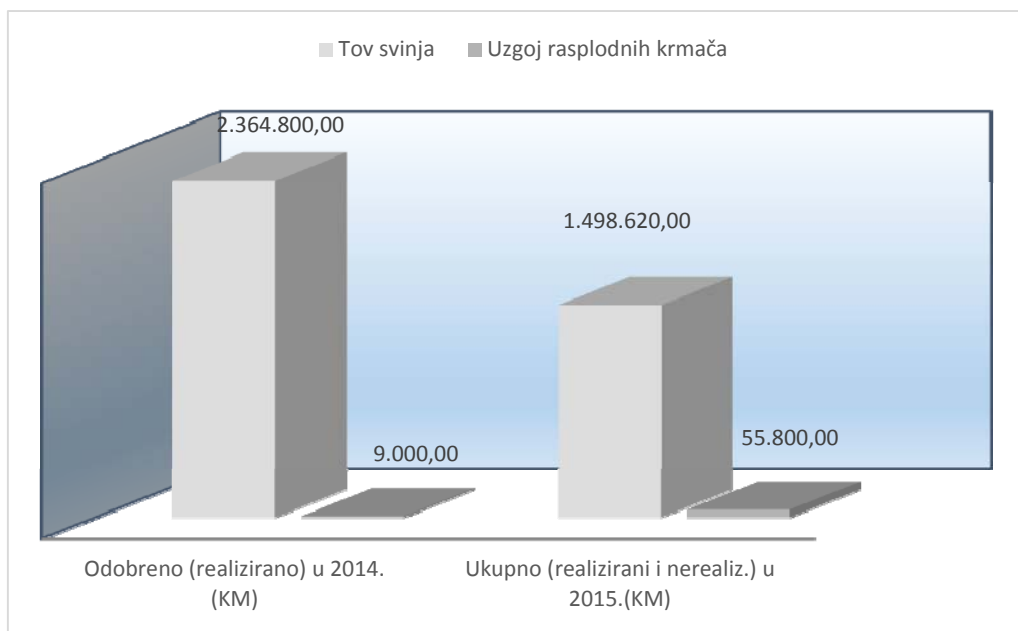
Grafički prikaz poticaja u govedarskoj proizvodnji u 2014/ 2015. godini

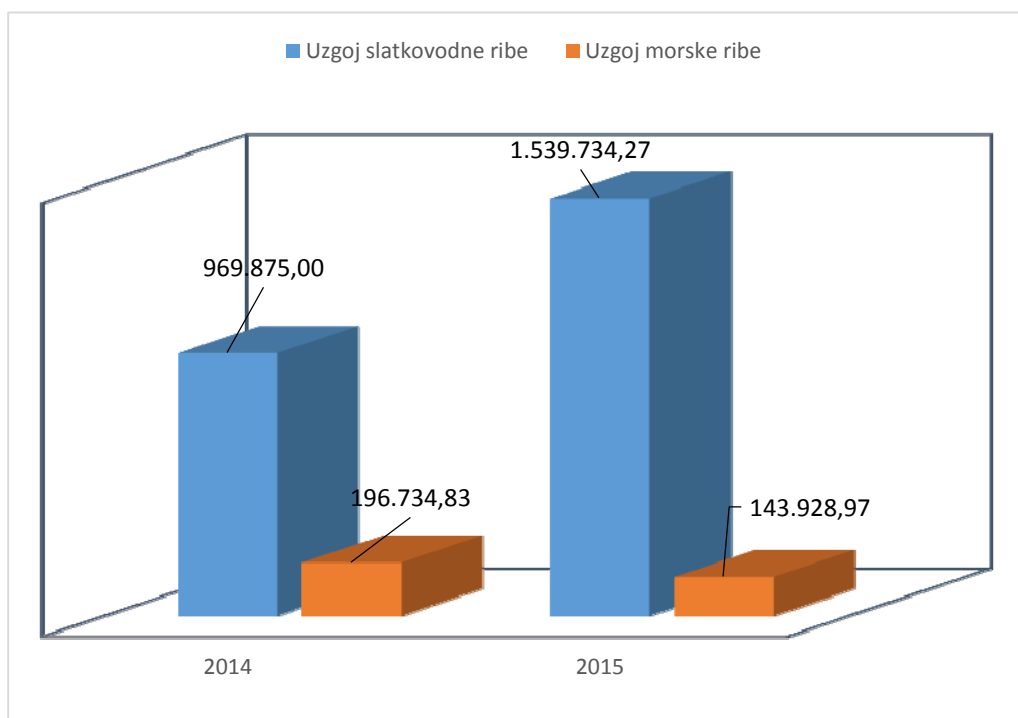
Grafički prikaz poticaja u ovčarskoj proizvodnji u 2014/2015. godini

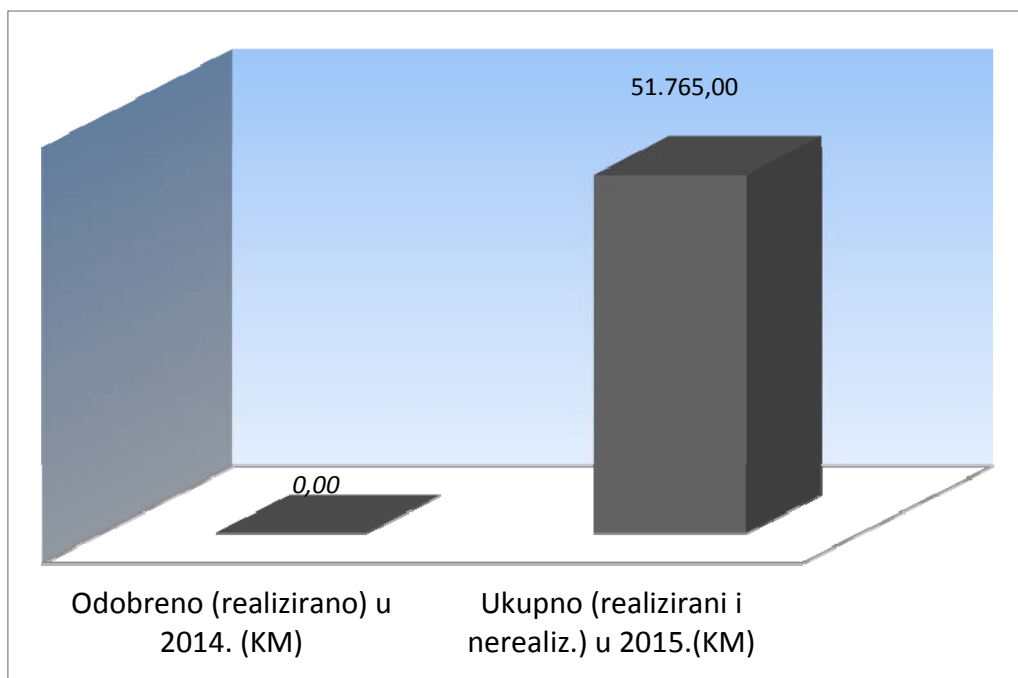
Grafički prikaz poticaja u svinjogojskoj proizvodnji u 2014/2015. godini

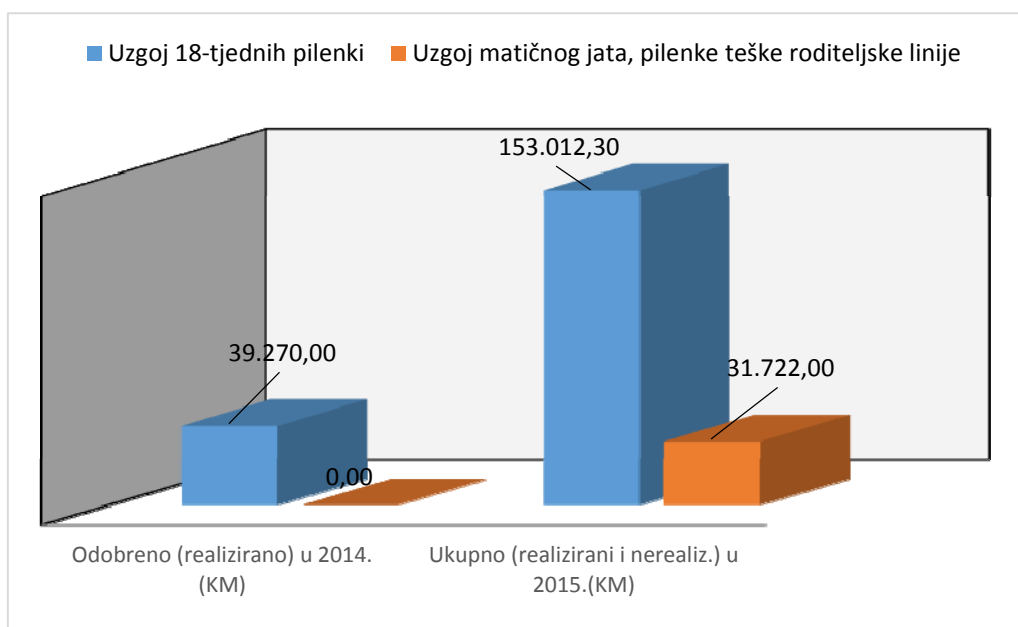
Grafički prikaz poticaja u ribarskoj proizvodnji u 2014/2015. godini

Grafički prikaz poticaja u pčelarskoj proizvodnji u 2014/2015.

Grafički prikaz poticaja u peradarskoj proizvodnji u 2014/2015. godini

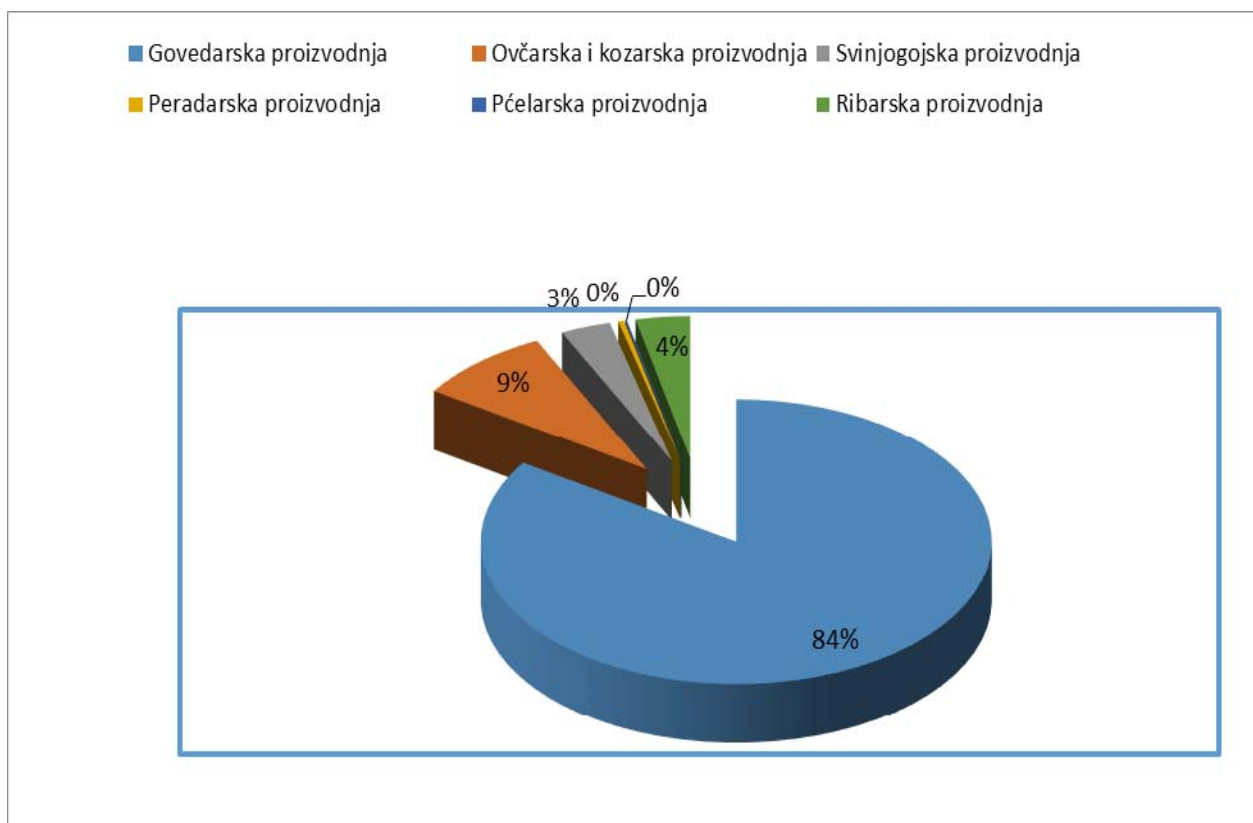

**Tabela 34. Indikatori praćenja efekata poticaja u animalnoj proizvodnji
izraženi kroz iznos isplaćenih novčanih poticaja po jedinici i ukupne poticane
količine po vrsti proizvodnje:**

Tablica : Model poticaja za animalnu proizvodnju

A/2		ANIMALNA PROIZVODNJA	Poticana količina u 2014.g (ha // grlo/kg/kom)	Iznos po jedinici u KM	Poticana količina u 2015.g (ha // grlo/kg/kom)	Iznos po jedinici u KM	Indikator povećanja efekata poticaja
A/2-1	Br.	Govedarska proizvodnja					
	1.	Proizvodnja kravljeg mlijeka	114.480.462,00	0,30	120.668.896,77	0,30	105
	2.	Tov junadi iz domaćeg uzgoja	5.553,00	600,00	7.743,00	450,00	139
	3.	Uzgoj krava prvotelki (rasplodnih junica)	7.800,00	600,00	9.717,33	450,00	125
	4.	Uzgoj goveda u sistemu krava - tele	2.123,00	600,00	2.453,00	450,00	116
A/2-2		Ovčarska i kozarska proizvodnja					
	5.	Proizvodnja svježeg ovčjeg i kozjeg mlijeka	1.465.825,00	0,60	333.737,00	0,30	23
	6.	Uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze)	113.342,00	40,00	115.858,00	35,00	102
	1	Tov janjadi jaradi	1.398,00	40,00	0,00	0,00	-
A/2-3		Svinjogojska proizvodnja					
	8.	Tov svinja	33.803,00	80,00	35.760,00	60,00	106
	9.	Uzgoj rasplodnih krmača	448,00	150,00	372,00	150,00	83
A/2-4		Peradarska proizvodnja					
	10.	Uzgoj 18-sedmičnih pilenki	326.811,00	0,30	437.178,00	0,35	134
	11.	Uzgoj pilenki teške roditeljske linije	0,00	1,50	26.435,00	1,20	
	12.	Uzgoj pilenki lake roditeljske linije	0,00	1,00		1,20	
A/2-5		Pčelarska proizvodnja					
	13.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	3.100,00	20,00	3.445,00	15,00	111
A/2-6		Ribarska proizvodnja					
	14.	Uzgoj slatkovodne ribe	1.015.494,00	1,50	1.332.396,44	1,20	131
	15.	Uzgoj morske ribe	131.150,00	1,50	143.928,97	1,20	110

Grafički prikaz indikatora efekata poticaja u animalnoj proizvodnji izraženi kroz udio učešća pojedinih vrsta poticaja u ukupnoj strukturi poticaja za animalnu proizvodnju u 2015. godini

OSTALE VRSTE NOVČANIH PODRŠKI

Ostale vrste podrški obuhvaćaju podrške provođenju određenih projekata od značaja za Federaciju BiH, te drugih mjera koje nisu obuhvaćene drugim modelima. Najznačajniji projekat je Sufinansiranje troškova po osnovu penzionog i zdravstvenog osiguranja za registrirane poljoprivredne obrte, koji se realizuje u saradnji sa Federalnim zavodom za zapošljavanje. Za realizaciju Programa predviđena su sredstva u iznosu od 3.000.000,00 KM koje obezbjeđuju Federalni zavod za zapošljavanje - u iznosu od 1.500.000,00 KM i Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva - u iznosu od 1.500.000,00 KM. Cilj Projekta je omogućiti poticaj za osobe sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH radi samozapošljavanja i zapošljavanja u novoregistrovanim i već postojećim poslovnim subjektima (obrtima) u oblasti poljoprivrede.

Klijentima koji registruju obrt putem ovog Projekta mjesečno će se isplaćivati/refundirati poticajna sredstva u slijedećim iznosima: u visini od 100% iznosa obaveznih doprinosa za prvih 12 mjeseci (I godina); u visini od 50% iznosa obaveznih doprinosa u periodu od 13 do 24 mjeseci (II godina); u visini od 50% iznosa obaveznih doprinosa u periodu od 25 do 36 mjeseci (III godina); u visini od 75% iznosa obaveznih doprinosa u II i III godini u slučajevima gdje su aplikanti žene ili mlade osobe dobi do 35 godina.

Ministarstvo je nastavilo sa praksom sufinansiranja učešća na gospodarskim manifestacijama iz oblasti poljoprivrede i prehrambene industrije, sufinansiranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji, sufinansiranje naučnih i stručnih skupova, sufinansiranje sudjelovanja na gospodarskim manifestacijama, podrška radu

zadružnih saveza i udruženja poljoprivrednika na nivou Federacije i BiH, kao i finansiranje drugih zakonskih obaveza od značaja za Federaciju Bosne i Hercegovine.

S obzirom da je veliki broj poljoprivrednih proizvođača u našoj zemlji ostvario značajnu poljoprivrednu proizvodnju, a kao problem za plasman proizvoda na domaćem i inozemnom tržištu mu predstavljaju nedostatak certifikata kojim dokazuje poštivanje određenih standarda, u Program je uvrštena i mjera sufinansiranja troškova standardizacije proizvoda/proizvodnje.

Tablica 35. Model ostalih vrsta podrške

E	Ostale vrste podrški	Planirano prema programu	Odobreno u KM
1.	Sufinansiranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji	60.000,00	44.583,15
2.1	Sufinansiranje organiziranja stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara, sajмова iz oblasti poljoprivredno-prehrambenog sektora	80.000,00	21.541,25
3.1.	Sufinansiranje troškova po osnovu penzionog i zdravstvenog osiguranja za registrovane poljoprivredne obrte	1.500.000,00	1.500.000,00
3.2.	Sufinansiranje izlaganja na privrednim manifestacijama od značaja za poljoprivredni sektor	40.000,00	6.316,85
4.1.	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti zadruга	100.000,00	791,10
4.2.	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti udruženja		
4.3.	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti saveza		
5.1.	Sufinansiranje uvođenja i certifikacija standarda u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	60.000,00	9.475,85
6.1.	Proizvodnja orijentirana izvozu, stvaranje ambijenta za izvoz domaćih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda otkupljenih od domaćih proizvođača	0,00	
6.2.	Nerealizirane podrške iz 2014. godine (nerealizirani zahtjevi iz Programa novčanih podrški za 2014.godinu na osnovu Pravilnika po modelu ostalih vrsta podrški (proizvodnja orijentirana izvozu, stvaranje ambijenta za izvoz domaćih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda otkupljenih od domaćih proizvođača).		
7.	Sredstva tekuće rezerve	0,00	
	UKUPNO E	1.840.000,00	1.582.708,20
Sudske presude i rješenja po žalbama			
F	Vrsta podrške	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
1.	Novčane podrške - ostvareno pravo u ponovljenim postupcima provedenim po pravomoćnim sudskim presudama u oblasti novčanih podrški iz prethodnih godina i pravosnažnim rješenjima donesenim u drugostepenom postupku po žalbama	100.000,00	95.312,00
	UKUPNO F	100.000,00	95.312,00

Tablica 35.a. Model ostalih vrsta podrški

Ostale vrste podrški	BPK	HBK	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
Sufinansiranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji	0,00	0,00	0,00	0,00	18.908,45	0,00	25.674,70	0,00	0,00	0,00	44.583,15
Sufinansiranje organiziranja stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara, sajмова iz oblasti poljoprivredno-prehrambenog sektora	0,00	0,00	0,00	11.541,25	0,00	0,00	10.000,00	0,00	0,00	0,00	21.541,25
Sufinansiranje troškova po osnovu penzionog i zdravstvenog osiguranja za registrirane poljoprivredne obrte	0,00	0,00	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.500.000,00
Sufinansiranje izlaganja na privrednim manifestacijama od značaja za poljoprivredni sektor	0,00	0,00	0,00	4.986,00	0,00	0,00	1.330,85	0,00	0,00	0,00	6.316,85
Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti zadruga	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	791,10	0,00	0,00	0,00	791,10
Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti udruženja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti saveza	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sufinansiranje uvođenja i certifikacija standarda u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	0,00	2.869,40	0,00	0,00	0,00	1.100,15	5.506,30	0,00	0,00	0,00	9.475,85
Svega E	0,00	2.869,40	0,00	1.516.527,25	18.908,45	1.100,15	43.302,95	0,00	0,00	0,00	1.582.708,20

Tablica 35.b. Sudske presude i rješenja po žalbama

	BPK	HBK	HNK	SK	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
Novčane podrške - ostvareno pravo u ponovljenim postupcima provedenim po pravomoćnim sudskim presudama u oblasti novčanih podrški iz prethodnih godina i pravosnažnim rješenjima donesenim u drugostepenom postupku po žalbama	0,00	8.127,00	8.160,00	0,00	0,00	20.700,00	26.831,00	31.494,00	0,00	0,00	95.312,00
Svega F	0,00	8.127,00	8.160,00	0,00	0,00	20.700,00	26.831,00	31.494,00	0,00	0,00	95.312,00

Pregled ukupno odobrenih novčanih podrški iz Programa u 2015.godini

Programom za 2015. godinu planirana su novčana sredstva za poticaje poljoprivredi u iznosu od 65.800.000,00 KM.

Novčane podrške su realizirane u iznosu od 65.151.173,61KM odnosno 99% od planiranih sredstava (65.800.000,00) KM.

Tabela 36. Struktura odobrenih novčanih podrški u 2015.g.

Odobrene podrške za 2015.g.	Iznos	Učešće %
Biljna proizvodnja	10.339.205,97	15,87%
Animalna proizvodnja	53.133.947,44	81,55%
Ruralni razvoj	0	0
Ostale novčane podrške	1.582.708,20	2,43%
Ponovljeni postupci po žalbama i sudskim presudama	95.312,00	0,15%
UKUPNO	65.151.173,61	100,00%

KONTROLE NOVČANIH PODRŠKI U 2015. GODINI

S obzirom na kapacitiranost i ograničena sredstva Ministarstva, Odjel za kontrole je aktivirao Federalnu upravu za inspekcijske poslove (FUZIP), kao i kantonalne poljoprivredne inspekcije za obavljanje kontrole u okviru Modela poticaja proizvodnji. U skladu sa članom 27. stav 8. Zakona o novčanim podrškama („Službene novine Federacije BiH“, broj 42/10) je propisano da nadzor i kontrolu u fazi proizvodnje na terenu kod potencijalnih klijenata, vrše kantonalni poljoprivredni inspektori.

Rukovodeći se navedenim, upućeni su prijedlozi za kontrole kantonalnim poljoprivrednim inspekcijama, a na bazi prijava proizvodnje i to u periodu od maja do oktobra 2015. g.:

Na osnovu prijave plana proizvodnje (broj klijenata i broj grla/kom) Ministarstvo je uputilo zahtjeve za kontrolu proizvodnje i to kako slijedi:

1. Tov janjadi i jaradi..... 4 klijenta 777 komada;
2. Tov junadi 606 klijenata 5.609 komada;
3. Tov svinja.....94 klijenta15.955 komada;
4. Tov ribe..... 9 klijenata 5.723.720 komada;
5. Uzgoj 18-tjednih pilenki.....1 klijent..... 5.100 komada;

Po upućenim zahtjevima za kontrole dobili smo izvješće od tri kantona (HNK, HBK i PK), dok od drugih kantona nismo dobili izvještaj o izvršenoj kontroli.

Na osnovu gore navedenog izvršena je kontrola proizvodnje od strane kantonalne inspekcije i to:

1. Tov janjadi i jaradi..... 1 klijent 75 komada;
2. Tov junadi 300 klijenata 2.208 komad;
 - odobreno..... 286 klijenata2.146 komada,
 - odbijeno..... 14 klijenata62 komada,

3. Tov svinja.....	65 klijenata	8.251 komada;
- odobreno.....	60 klijenata.....	8.096 komad;
- odbijeno.....	5 klijenata.....	182 komada;
4. Tov ribe.....	4 klijenta	0 komada;
5. uzgoj 18-tjednih pilenki.....	1 klijenata.....	0 komada
<hr/>		
Ukupno	371 klijent	10.534 komada

Po našim zahtjevima prema FUZIP i po odluci Vlade Federacije BiH, FUZIP i timovi za kontrolu FMPVŠ izvršili su kontrolu kod 388 klijenata i konstatirali slijedeće;

1. Animalna - proizvodnja -kravlje mlijeko100 klijenata;
 - Obavijest o ispunjavanju uslova..... 99 klijenata;
 - Obavijest o ne ispunjavanju uslova.... 1 klijent;
2. Animalna proizvodnja - uzgoj ovaca 1 klijent;
 - Obavijest o ispunjavanju uslova..... 1 klijent;
3. Animalna - proizvodnja – ovčje- kozje mlijeko.....52. klijenta;
 - Obavijest o ispunjavanju uslova..... 9 klijenata;
 - Obavijest o ne ispunjavanju uslova17 klijenata;
 - Rješenje o odbijanju.....26 klijenata;
4. Animalna proizvodnja - tov junadi..... 32 klijenta;
 - Obavijest o ispunjavanju uslova25 klijenata;
 - Obavijest o neispunjavanju uslova6 klijenata;
 - Rješenje o odbijanju..... 1 klijent;
5. Animalna proizvodnja-Uzgoj rasplodnih junica33 klijenta:
 - Obavijest o ispunjavanju uslova17 klijenata;
 - Obavijest o ne ispunjavanju uslova7 klijenata;
 - Rješenje o odbijanju..... 9 klijenata;
6. Model ruralnog razvoja140 klijenata;
 - FUZIP Obavijest o ispunjavanju uslova... 79 klijenata;
 - FMPVŠ Obavijest o ispunjavanju uslova ..3 klijenata
 - Obavijest o ne ispunjavanju uslova29 klijenata;
 - Rješenje o odbijanju.....29 klijenata
7. Proizvodnja orijentirana izvozu – animalna.....3 klijenta;
 - Obavijest o ispunjavanju uslova3 klijenta;
8. Proizvodnja orijentirana izvozu – biljna.....10 klijenata;
 - Obavijest o ispunjavanju uslova9 klijenata;
 - Obavijest o ne ispunjavanju uslova1 klijent;
9. Biljna proizvodnja mladog krompira i povrća8 klijenata;
 - Obavijest o ne ispunjavanju uslova8 klijenata;
10. Proizvodnja ljekovitog bilja.....3 klijenta;
 - Obavijest o ispunjavanju uslova3 klijenata;
11. Rezerve - pozicija –G.....6 klijenata;
 - Obavijest o ne ispunjavanju uslova2 klijenta;
 - Rješenje o odbijanju..... 4 klijenta ,

UKUPNO KONTROLA 388 klijenata

REGISTAR POLJOPRIVREDNIH GAZDINSTAVA I REGISTAR KLIJENATA

U Registru poljoprivrednih gazdinstava (RPG) i Registru klijenata (RK) Federaciji Bosne i Hercegovine do 31.12.2015. godine ukupno je registrirano 62.814 klijenata.

Od ukupno navedenog broja klijenata vode se 60.622 kao poljoprivredna gazdinstva i 2.192 kao klijenti.

Od ukupnog broja registriranih poljoprivrednih gazdinstva (60.622) registrovano je 59.086 obiteljskih poljoprivrednih gazdinstava i 1.536 pravnih subjekata.

Ukupno je evidentirano 124.404 osoba, članova i nositelja u obiteljskim poljoprivrednim gazdinstvima i 16.756 zaposlenih u pravnim subjektima.

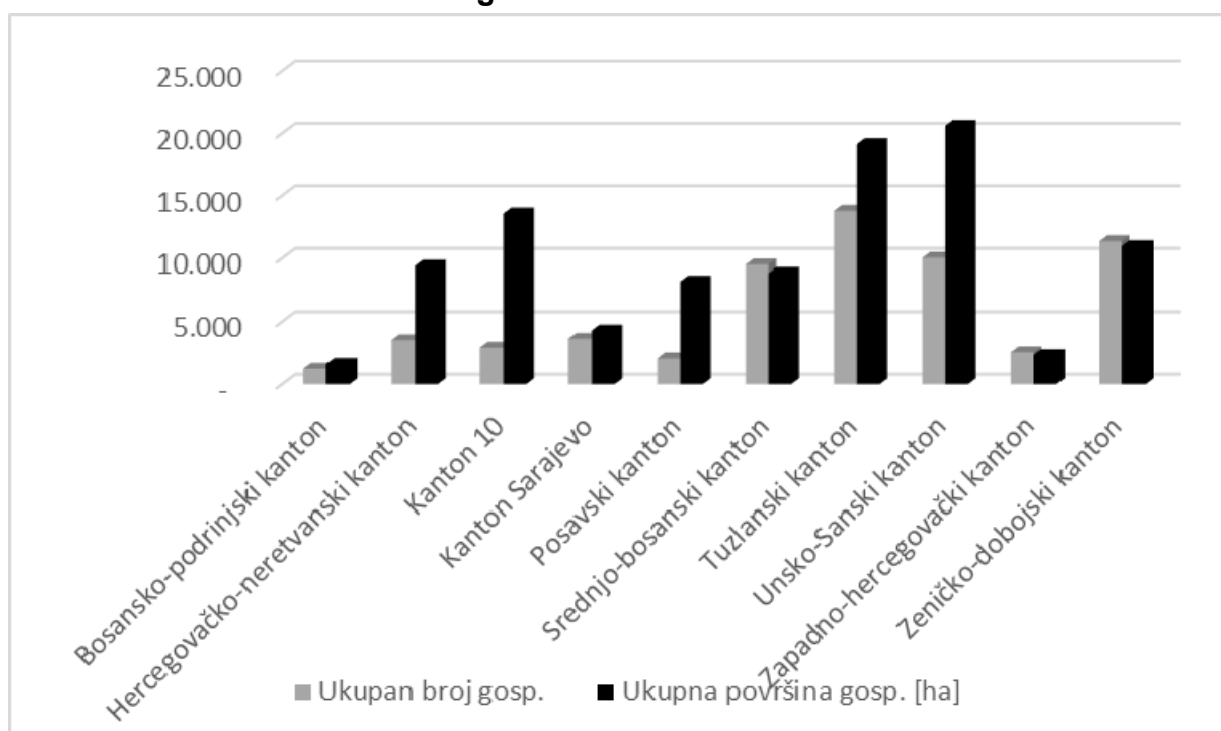
Ukupna površina obradivog poljoprivrednog zemljišta evidentirana u registru poljoprivrednih gazdinstava i klijenata u Federaciji iz RPG i RK iznosi 98.943,56 ha.

Registracija poljoprivrednih gazdinstava i klijenata, te ažuriranje podataka za poljoprivredna gazdinstva provodi se u 79 općina u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Tabela 37. Pregled upisanih klijenata u RPG i RK po kantonima u 2015. godini

Sjedište gazdinstva	Zbirni podaci o gazdinstvima					
	Ukupan broj gosp.	Ukupna površina gosp. [ha]	Broj obiteljskih poljop. gosp.	Broj gosp. -pravnih subjekata	Broj članova obiteljskih poljop. gosp.	Broj uposlenih u pravnim subjektima
Bosansko-podrinjski kanton	1.239	1.623	1.139	100	2.386	140
Hercegovačko-neretvanski kanton	3.520	9.417	3.389	131	8.172	1.277
Kanton 10	2.922	13.558	2.831	91	6.379	378
Kanton Sarajevo	3.630	4.287	3.392	238	6.718	2.447
Posavski kanton	2.064	8.195	2.004	60	3.602	271
Srednjobosanski kanton	9.513	8.837	9.371	142	20.978	3.825
Tuzlanski kanton	13.781	19.139	13.509	272	25.228	5.439
Unsko-sanski kanton	10.046	20.595	9.877	169	23.862	515
Zapadno-hercegovački kanton	2.550	2.333	2.474	76	5.513	810
Zeničko-dobojski kanton	11.357	10.959	11.100	257	21.566	1.654
Federacija BiH	60.622	98.943	59.086	1.536	124.404	16.756

Grafički prikaz upisanih poljoprivrednih gazdinstava i ukupna površina gazdinstava u RPG

U cilju stvaranja povoljnijeg ambijenta za povećanje poljoprivredne proizvodnje bilo bi izuzetno važno usvojiti sljedeće

PREPORUKE:

1. Stvoriti zakonski okvir i praktične uslove za jednostavan pristup kreditima za poljoprivrednike i poduzetnike sa ruralnog prostora, s posebnim osvrtom na Razvojnu banku Federacije BiH, ostale finansijske institucije (Garantni fond, poslovne banke, subvencioniranje kamata i sl.).
2. Uspostava i vođenje informacijskog sistema o poljoprivrednom zemljištu u cilju zaštite poljoprivrednog zemljišta.
3. Donijeti Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stvarnim pravima Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br.66/13) u odnosu na odredbu člana 338. Zakona kojim bi se utvrdilo da se odredbe ovog člana ne odnose na poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu.
4. Donijeti Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu u cilju uvođenja veće discipline prilikom raspolaganja i korištenja poljoprivrednog zemljišta.
5. Staviti u funkciju nekorišteno poljoprivredno zemljište u cilju povećanja poljoprivredne proizvodnje i povećanja zaposlenosti.

6. Povećanje sredstva iz Budžeta Federacije BiH za Federalnu direkciju robnih rezervi kako bi se osigurala ugovorena proizvodnja i otkup poljoprivredno-prehrambenih proizvoda od poljoprivrednih proizvođača kao i osiguranju uslova za proizvodnju i obezbjeđenje dovoljnih količina proizvoda za potrebe Robnih rezervi.
7. Potrebno je da Vlada Federacije BiH preispita odluku o zabrani upošljavanja novih službenika u Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva ili omogući internim premještanjem u okviru organa državne službe veću i bolju kadrovsku popunjenost u cilju ispunjavanja obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP-a) i drugih redovnih obaveza Ministarstva (jačanje interne kontrole i revizije, bolje informatičko uvezivanje i praćenje poslova iz nadležnosti ministarstva i sl.)
8. Izdvojiti veća Budžetska sredstava za poljoprivredu i prehrambenu industriju u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i Srednjoročnom strategijom razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji BiH 2015-2019. godina, čime će se omogućiti povoljniji uslovi poslovanja u domaćem poljoprivredno-prehrambenom sektoru, kako bi se povećala konkurentnost naših proizvoda na domaćem i inozemnom tržištu i stvorila povoljna platforma za pregovore sa EU.
9. Rebalansom Budžeta ili na drugi način osigurati dodatna sredstva za isplatu svih dugovanja Federalnog ministarstva prema klijentima iz prethodnog perioda.
10. Smanjiti porezne stope na repromaterijal (mineralno gnojivo, gorivo za poljoprivrednu mehanizaciju, uvozni repromaterijal koji se ne proizvodi u BiH i sl.), kako bi se smanjili troškovi proizvodnje i domaći proizvodi mogli konkurirati uvezenim proizvodima iz razvijenih zemalja.
11. Ubrzati donošenje zakonskih i podzakonskih propisa, te izmjena i dopuna postojeće zakonske regulative od strane Vlade i Parlamenta Federacije BiH, što bi doprinijelo bržoj realizaciji poljoprivredne politike i stvaranju povoljnijeg ambijenta za razvoj poljoprivredne proizvodnje u Federaciji BiH.
12. Inicirati aktivniju ulogu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa da u saradnji sa entitetskih ministarstvima poljoprivrede i Brčko Distrikta osigura brže donošenje potrebnih propisa, rješavanja međusobnih otvorenih pitanja, te provođenja i usklađivanja politike naše zemlje sa zajedničkom poljoprivrednom politikom EU.
13. Ubrzati proces uvođenja „plavog dizela“ za poljoprivredne proizvođače kod Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.
14. Intenzivirati rad na preuzimanju Acquisa (Pravne stečevine EU).
15. Pokrenuti proces za postizanje konsenzusa oko hitne uspostave i jačanja neophodnih državnih i entitetskih institucija u cilju ispunjavanja EU uslova za korištenje IPARD fondova, kao i stvaranje uslova i za druga donatorska sredstva.

Sarajevo, 13.05.2016.godine